

izhaja ob 4. zjutraj.
Stane mesečno Din 45.—, za ino-
semstvo Din 40.— neobvezno.
Oglasi po tarifu.
Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica št. 5/A.
Telefon št. 2072 in 2804, ponoči tudi
št. 2034.
Rekopis se ne vračajo.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravištvu: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 2036.
Izdatni oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 2497
Podružnici: Maribor, Aleksandrova
št. 13 — Celje, Aleksandrova cesta
Račun pri poštneem črk. zavodu: Ljub-
ljana št. 11.848 - Praha číslo 78.180,
Wien, Nr. 105.241.

Sklepi kongresa demokratske stranke

Na kongresu je ves čas prevladoval vpliv Ljube Davidovića. — Zagovorniki današnjega režima sploh niso smeli govoriti. — Manifestacije za združeno demokracijo in zahteva po koncentracijski vladi. — Resolucija naroča g. Davidoviću, da izvede svoje smernice

Ljubljana, 16. januarja. Na demokratskem kongresu se branilci vlade in vladne večine niso upali niti pojaviti, oziroma je kongres vsak poskus, braniti današnje politiko, že v prvi zasedbi in se demonstrativno navdušeno izjavil za Ljubo Davidovića in posebno za njegove smernice o bodoči politiki demokratske stranke. Potek debate na kongresu je vzbudil zanimanje v vsej politični javnosti, zlasti seveda v Beogradu. Kongres je burno aklamiral tezo g. Davidovića, da je treba ustvariti novo situacijo, ki naj prinese ujedinitve demokracije: navdušeno je pozdravil tudi njegovo izjavo, da je treba nadaljevati delo za združitve demokratske stranke s SDS in HSS, torej s Kmečko-demokratsko koalicijo. Kongres je nocoj zaključil svoje delo s sprejemom resolucije, ki se, čeprav ne preveč ostro, vendar pa v dovolj jasni obliki izraža proti sedanjim kombinacijam v vladi in daje duška nezadovoljstvu demokratske stranke s sedanjo vladno koalicijo.

Res je, da bi mogli resolucijo demokratski vladinoviči tolmačiti tako, da demokratska stranka za sedaj ne želi, da se koalicijska z radikalni prekine in obstoječi položaj razbije. Toda nekaj drugega je glavno. Demokratska stranka je na koncu resolucije glavno obdobje za snovanje kombinacij, sporazumov in za vodstvo politične akcije poverila izključno v roke svojega predsednika Ljube Davidovića in na ta indirektni način povsem odzvela sedanjem demokratskim ministrom z dr. Marinkovičem na čelu avtorizacijo za vodstvo demokratske politike v koalicijski z radikalni. Ako upoštevamo, da je bilo to pooblastilo dano g. Davidoviću na podlagi govora, v katerem je izrecno rekel, da je treba moč demokratske stranke spojit z ostalimi demokratskimi skupinami, je za politično logiko prilično dovolj jasno, da se razvijajo dogodki proti sedanjim vladnim kombinacijam.

V resnici je danes popoldne Narodna skupščina, v kateri sta delala finančni in davčni odbor, stala pod vtisom, da je kriza vlade neizogibna. Govorilo se je, da bo dr. Marinkovič s tovariši podal ostavko. Na drugi strani pa so tudi nekateri radikalni mnjenja, da je po poteku demokratskega kongresa nemogoče podaljšati sedanjo vladno koalicijo in obdržati današnjo kombinacijo. Ostavka, ki jo je danes ustno podal minister brez portfelja Velja Popović predsedniku vlade, se je komentirala kot pričetek usodnih dogodkov v vladi. Kritično stanje se je opazilo tudi v debati davčnega odbora, v kateri so danes vladni poslanci pričeli nekoliko bolj živahno govoriti ter izražati svojo nezadovoljstvo s posameznimi določbami vladnega predloga. Padle so celo izjave, na primer od strani klerikalcev, da nekaterih določb vladnega davčnega predloga sploh ni mogoče sprejeti.

Povsod se čuti, da sedanji režim nima več politične in moralne moči in da ga morejo vzdržati samo še izvenparlamentarni vplivi. Radikalni uvidevalci čim dalje težji položaj in so že včeraj in danes pričeli s svoje strani intrigirati ter staviti ponudbe, ki imajo za cilj, omogočiti jim sodelovanje z Kmečko-demokratsko koalicijo. Z ozirom na to je morala današnja »Reč« izpod avtoritativnega peresa obeležiti stališče Kmečko-demokratske koalicije.

V članku, ki izvira iz krogov predsedstva, pravi »Reč« odkrito: »Med demokracijo je razširjena intriga, da hoče Kmečko-demokratska koalicija v slučaju ostavke demokratskih ministrov napraviti sporazum z radikalni. To je popolnoma izključeno. Kmečko-demokratska koalicija stoji tudi danes čvrsto in neomajno na znanem pismu demokratskih skupin, poslanem g. Ljubi Davidoviću. Na tem temelju stoji ne glede na to, ali bo takoj dovedel do vlade demokracije, ali pa se bodo z njim otvorile nove velike borbe za zmago ideje demokracije. Demokratska stranka more računati na lojalnost in odločnost Kmečko-demokratske koalicije v slučaju, ako vrže današnje nezdravo politično stanje. Toda od demokratske stranke se pričakuje, da razčisti politični položaj in ustvari jasne razmere. Politično je nemogoče, da stoji z eno nogo v vladi, z drugo pa v opoziciji.«

Pogrešno bi torej bilo smatrati, da je rešitev sedanje krize mogoča po dosedanjih enostavnih metodah s tem, da se namesto dosedanje kombinacije napravi nova, ki naj nadaljuje v novi obliki stari kurz. Oni, ki tako računajo, se morajo odločiti, da se obdržijo še nadalje

Beograd, 16. januarja p. Kongres Demokratske stranke je zboroval včeraj in danes in nocoj zaključil svoje delo. Sprejel je soglasno naslednjo resolucijo:

Kongres demokratske stranke je dne 16. januarja 1928, potem, ko je slišal poročilo predsednika glavnega odbora demokratske stranke gosp. Ljube Davidovića in referate gg. dr. Marinkovića in dr. Veljkovića, kakor tudi poročila in mnenje delegatov demokratskih organizacij iz vse države, na svoji zaključni seji soglasno ugotovil sledeče:

Nezadovoljivo pravno stanje.

Za izvršitev velikih nalog za izboljšanje pravnega, gospodarskega in finančnega stanja v državi, kakor tudi za izboljšanje zunanjepolitičnih prilik je potrebna združitve vseh nacionalnih sil sploh, a posebej še vseh načelno sorodnih demokratskih elementov na oni poti, ki se je pričela z ustanovitvijo demokratske zajednice.

Pravno stanje v državi je ostalo po neznatnih osebnih izpremembah, po številnih pritožbah in po parlamentarni obtožbi pri istih metodah in s istimi osebami na vodilnem mestu.

Izkoriščajoč slabosti in pogreške oblasti, je tuja teroristična akcija dovela v podednih krajih Južne Srbije do neznoznega stanja. Cilj te akcije je da potegne javno mišljenje za seboj, v inozemstvu pa da izzove vtis borbe med narodom in državo. To akcijo lahko prepreči samo izboljšanje uprave s avtoriteto, ki jo proži striktno in strogo izvajanje zakonov, kar edino bo odstranilo vladajoče nezaupanje v oblasti.

Zboljšanje uprave.

Nezadovoljstvo drugih krajev radi še vedno neizvedenega izenačenja državnih dajatev in izkoriščeno v strankarske svrhe, prihaja v desetletju letu ujedinitva kot drugi tehen in resen opomin, ki se izraža v slabem stanju uprave v Južni Srbiji in v pojavu tako zvane prečanske fronte. Zato je potrebno iskati vzroke tega stanja in skrbeti za njih odstranitev, ker je v tem edina osnova za zdravo nacionalno konsolidacijo.

Narodna samouprava, ki je bitno sredstvo za reformo uprave in njeno izboljšanje, narodu ne more dati pravih rezultatov, ker se pri tem postopa preozkorožno in neenako. Trimesečni kaos po občinskih volitvah v Vojvodini in slično obetajoče se položaj v Bosni narekujejo demokratskim predstavnikom, da dobro otvorijo oči pri razpravi o novem občinskem zakonu, ki naj prepreči zlorabe s temi osnovnimi edinicami narodne samouprave. Pospešitev pravosodne reforme se pričakuje kot nujna potreba za povzdigo našega pravosodstva in omejitev zlorab policijskih oblastev.

Sanacija gospodarske krize.

V vladajoči gospodarski krizi, ojačani po lanskoletni slabi zveti, se doslej kljub številnim pritožbam iz gospodarskih krogov vse države in po tolikih izjavah raznih vlad ni storilo ničesar za omiljenje te krize. Zato moramo danes zahtevati nujne in stvarne ukrepe, tako za trenutno olajšanje vladajoče bede in njenih nevarnih posledic v socialnem pogledu, kakor tudi glede odstranitve globljih vzrokov krize. V to svrhu se mora izdelati točen program najnujnejših ukrepov v cilju znižanja bremen in olajšanja prome-

Potek demokratskega kongresa

Referati gg. Davidovića, Marinkovića in Veljkovića. — Vsi govorniki odobravajo smernice g. Davidovića. — Soglasen sprejem resolucije. — Volitev novega glavnega odbora

Beograd, 16. januarja p. V nedeljo dopoldne je bil v dvorani »Kola srbskih sester« ob napeti pozornosti vseh političnih krogov odprt kongres Demokratske stranke. Že udeležba na tem kongresu pričja, kako veliko važnost se pripisuje temu kongresu v demokratskih vrstah. Iz vseh krajev države je prispelo na kongres 556 delegatov in mnogo drugih odličnih članov Demokratske stranke.

Kongres je otvoril navdušeno pozdravljen g. Ljuba Davidovič, ki je bil po običajnih formalnostih izvoljen tudi za predsednika kongresa. Po izvolitvi predsedstva, verifikacijskega odbora in odbora za resolucijo so takoj sledili referati gg. Davidovića o notranje političnem položaju, dr. Marinkovića o zunanjih politikah in dr. Veljkovića o gospodarskem položaju. (Podrobno poročilo o tem sta objavila že »Ponedeljek« in »Slovenski Narod«; deloma jih pri-

današnji klero-radikalni režim, da se ne uvede režim demokracije, pri katerem bi bilo sodelovanje Kmečko-demokratske koalicije mogoče. To sodelovanje je mogoče samo na podlagi programa, ki ga je ta koalicijska izrecno povdarila kot minimum programa za ozdravljenje naših težkih notranjih razmer.

ta, zlasti s cenejšimi krediti za poljedelstvo potom dolgoročnih hipoteknih in kratkoročnih zadružnih kreditov.

To predstavlja minimum pogojev, pod katerimi more demokratska stranka še nadalje nositi odgovornost za sodelovanje v državni upravi. V zvezi s to nujno pomočjo v teški krizi se morajo predstavniki demokratske stranke zavzeti za to, da se izdela sistematični program tudi za povečanje produkcije, ki predstavlja edino pot za trajno rešitev iz gospodarske krize.

Nezadovoljiv proračun.

Predlog novega proračuna za leto 1928-1929. je izval največje razburjenje, ker izkazuje povisane bremen, nazadovanje državnih dohodkov, kopičenje državnih dolgov a kljub visoki številki 12 milijard še celdeficit nad 200 milijonov dinarjev. Zato je ta proračun izval spricho najtežjega gospodarskega stanja globoko vzemirjenje. Vodstvo stranke mora storiti vse, da bo proračun doveden v sklad z dohodki.

Odobritev zunanje politike

V zunanji politiki si naša država prizadeva, da ostane verna prijateljstvu, s katerim si je ustvarila svoj današnji mednarodni položaj. Kongres demokratske stranke z odobravanjem opazuje modro prizadevanje, da vzpostavi država najboljšo zvezo tudi z narodi, s katerimi je bila proti svoji volji v sovraštvu in pri katerih najde enako dobro voljo za zblizanje in iskreno sodelovanje pri ohranitvi evropskega miru, pri čemer imajo demokracije svobodnih narodov dolžnost, da delajo solidarno istokot kot vsakdo drug za dobro svoje domovine.

Kar se tiče težkoč in zapletitjave, v kateri se hoče kljub našemu najpomirljivejšemu trudu zaplesti našo državo od gotove strani, bodo v toliko manj vzemirjale naš narod, v kolikor bo imel več zaupanja v resno, modro, smoteno in neumorno prizadevanje v teh in vseh drugih poslih, ki jih vodi njegovo usodo in v kolikor bo pri teh in drugih tako težkih poslih videl, čim bolj združene sile vseh političnih skupin in ljudi, ki so soglasni v pogledu na situacijo.

Program Demokratske stranke.

Da bi demokratska stranka v enem tako resnih trenutkov odgovarjala pričakovanju svojih članov in države, je potrebno, da se z vneto in s polno disciplino zavzame za ono, kar je njen vodja Ljuba Davidovič dejal, klicaje narodu v noveletni napovedi: napram vsakemu enako spoštovanje pravnega reda, obtožba nasilnikov, katere žal narod še nikdar ni videl sojene ali obojene. preganjanje brez vsake milosti onih, ki se v tako težkih dneh na kateri koli strani oškodovali narodno imetje, posvečanje resne in iskrene skrbi stiskam najsiromašnejšega kmečkega naroda, resno štedenje in končno zbiranje narodnih sil pri teh velikih poslih, pasljivo poslušanje narodnih želja in narodne volje, brez čigar iskrene soglasnosti se nikdar ne bo moglo in se ne more storiti kaj dobrega.

Zaupnica in pooblastilo Ljubi Davidoviću

Kongres demokratske stranke pooblašča in stavlja v dolžnost predsedniku glavnega odbora Ljubi Davidoviću izvedbo teh nalog, tako s ozirom na program, kakor s ozirom na način političnih in parlamentarnih kombinacij in sporazumov, ki bodo za to potrebni.

Drugi dan kongresa

Se večje zanimanje je vladalo za današnje razpravo na kongresu demokratske stranke. Danes je bila dvorana od zadnjega kotička zasedena. V velikem številu je prisostvovala današnji razpravi zlasti demokratska omladina, ki je prirejala g. Davidoviću neprestano navdušene ovacije. Kakor včerajšnja, je tudi današnja debata pokazala, da vsi delegati brez izjeme odobravajo politiko g. Davidovića ter zahtevajo takojšnjo prekinitev koalicijske z radikalni. Šele na popoldanski seji so trije delegatje, deloma iz prečanskih krajev, poskušali prikrito braniti vladno, kar je izzvalo pri ostalih delegatih burno ogorčenje, tako da so morali takoj utihniti. Posebno delegatje iz Južne Srbije so navajali gorostasne primere radikalne policijske strahovlade, ki je

največ kriva obupnega stanja v teh pokrajinah.

Veliko senzacijo je izzvalo pismo ministra za narodno zdravje dr. Saviča ministru agrarne reforme dr. Andriću, ki ga je prečital delegat Suvakovič iz Prizrena in v katerem zahteva minister dr. Savič, naj minister za agrarno reformo odstrani s Kosovega polja vse črnogorske koloniste, ker niso dovolj zanesljivi pristaši radikalne stranke...

Posebno vehementno je napadel vladno in g. Vukičevića urednik »Odjeka« Milutin Stanković, ki se je izjavil za takojšnjo prelom koalicijske ter zavzemal za združitve demokracije in za sodelovanje s Kmečko-demokratsko koalicijo, kar so zborovalci navdušeno odobraval.

Ponesrečen poskus obrambe režima

Debata se je popoldne nadaljevala ob naraščajoči napetosti. Zanimanje za razpravo je bilo toliko večje, ker je bilo na koncu glasovanje o resoluciji, od katere bo po sodbi vseh političnih krogov odvisen nadaljnji razvoj situacije. Ovacije za g. Davidovića so se od ure do ure stopnjevale in bilo je povsem jasno, da je ogromna večina kongresa odločno za g. Davidovića. Ko je poskušal delegat Niko Djordjevič iz Kruševa v Južni Srbiji sicer prikrito braniti vladno, so zaurili po dvorani ogorčeni protesti, tako da je moral takoj utihniti. Tudi eden zagrebških delegatov se je z medklici eksponiral za sedanjo vladno koalicijo, kar je izzvalo toliko ogorčenje, da so ga hoteli vreči iz dvorane. Po dvorani so se razlegali burni klici: »Moč!« »Ven ž njim!« »Kaj boš govoril, komaj 20 vas je v Zagrebu, pa ste dobili velikega župana in imate zato vzrok, da zagovarjate režim!«

Vsi govorniki na popoldanski seji, večina delegati iz Južne Srbije so v svojih govorih opisovali obupen položaj v Južni Srbiji ter zahtevali popolno izmenjavo upravnega aparata, povdarjajoč, da je napačila 12. ura.

Pitijska izjava dr. Marinkovića

Pred zaključkom debate je prošil za besedo zunanji minister dr. Marinkovič ter podal sledečo izjavo kot odgovor na kritiko poedinih govornikov: »Ne mislim reagirati na kritiko o stanju v državi, ker če bi bilo vse v redu, bi tudi ne prišlo do radikalno-demokratske kombinacije. Na opombo, ki jo je napravil delegat g. Lukačević češ, kako morem sedeti v vladi z g. Vukičevićem, medtem ko narod trpi in ko se preliha nedolžna kri, v družbi onega Vukičevića, ki je za vse to gluhi in slep in se briga zgolj za laze na fazane,

Demokratski ministri pred usodno odločitvijo

Marinkovičeva »Pravda« napoveduje demisijo vlade Borba v demokratski stranki se nadaljuje. — »Pravda« proročuje za sredo izbruh vladne krize. — Konferenca demokratskih ministrov. — Skupna avdienca gg. Marinkovića in Vukičevića

Beograd, 16. januarja, p. Po kongresu demokratske stranke so imeli demokratski ministri daljšo konferenco. Opazilo se je, da na tej konferenci ni bilo prosvetnega ministra dr. Kumanudija. Demokratski ministri priznavajo, da je položaj zanje zelo težak, ker pomenja od kongresa sprejeta resolucija zanje dejansko nezaupanico.

Po konferenci so se sestali ministri s predsednikom vlade Veljo Vukičevićem, nakar sta Velja Vukičević in doktor Marinkovič odšla na dvor. Po konferenci je minister Aca Mijović na vprašanje novinarjev, ali je nocoj pričakovati kaj novega, izjavil, da ne. Gg. Velja Vukičević in dr. Marinkovič nista hotela podati nobenih izjav.

Beograd, 16. januarja, i. Voditelji demokratske stranke, ki se drže linije Ljube Davidovića, so na vprašanje, kaj se bo zgodilo, ako demokratski ministri ne bodo podali ostavke, odgovarjali danes prostodušno, da bo v tem slučaju Davidovič direktno pozval demokratske ministre, naj odstopijo, ako pa tudi to ne bo pomagalo, da bo vso zadevo predložil poslanskemu klubu in glavnemu odboru stranke. V splošnem pa se v vrstah demokratov, ki se drže Ljube Davidovića, smatra, da stojimo pred demisijo demokratskih ministrov.

Nocojšnja »Pravda«, ki je, kakor znano, zelo blizu zunanjemu ministru doktor Marinkoviću, piše, da bo že v prihodnjih dneh prišlo do velikih sprememb v notranje-političnem položaju, ker je kongres demokratske stranke pokazal, da stoji g. Davidovič in njegovi prijatelji, ki so imeli na kongresu ogromno večino, na stališču, da je koalicijska z radikalni nevdružna. V nadaljnjem komentarju naglašja »Pravda«, da po včerajšnjih in današnjih dogodkih

izjavljam: mi ne sedimo v tej vladi po svoji volji, marveč ker se zavedamo ogromne odgovornosti; tudi ne moremo odstopiti, kadar bi nam ugajalo, ker ne moremo prevzeti odgovornosti za prelom koalicijske. Prav tako pa moram izjaviti, da ne morem prevzeti odgovornosti za to, da ne bi spoštoval sklepov stranke, kakršnikoli bi bili.

G. Davidovič je nato zaključil debato in pozval glavnega tajnika poslanca Vlajića, da prečita resolucijo, ki jo je sestavil včeraj izvoljeni odbor. V tem odboru so bili poslanec Milan Grol, državni svetnik Velislav Vulovič in bivši narodni poslanec Rankovič.

Čim je bila resolucija (Objavljamo jo gori. Ur.) prečitana, jo je dal g. Davidovič brez debate na glasovanje. Kongres jo je soglasno sprejel z živahnim klicanjem in z navdušenimi ovacijami Ljubi Davidoviću. Opazilo se je, da v času, ko se je čitala resolucija in se je vršilo o njej glasovanje, ni bil prisoten nihče izmed demokratskih ministrov.

Novi glavni odbor

Za tem je prešel kongres na volitev članov glavnega odbora demokratske stranke. Kandidacijski odbor je predlagal naslednjo listo: Ljuba Davidovič, dr. Voja Veljkovič, dr. Voja Marinkovič, dr. svet. Velislav Vulovič, trgovec Dimitrije Naumović, bivši minister dr. Miloje Jovanović, trgovec Mihajlo Gjurjić, učitelj in bivši poslanec Svetozar Gjorgjevič, trgovec Trivun Jovič, trgovec Aca Dimić, urednik »Odjeka« Milutin Stanković, šef presburoja zunanjega ministristva Ljuba Hadžigjorgjevič, državni svetnik dr. Tugomir Alaupović, državni svetnik dr. Stevan Sagadin, vsi iz Beograda, Vasilij Gržić za Bosno in Hercegovino, Jovo Banjanin za Hrvatsko in Slavonijo, Rudolf Gjunio za Dalmacijo, Tomo Zovrlić za Južno Srbijo, Trivun Zubić za Sarajevo, poslanec Dragan Rankovič iz Požarevca, Milan Jeremić iz Užičke Požege, bivši minister in pomočnik prosvetnega ministra Rista Jovič za Črno goro, Jozo Lendaj iz Subotice in Nikola Kraljić s Krka. Predlagana lista je bila sprejeta soglasno.

Zaključek kongresa

Ob koncu zborovanja se je predsednik Ljuba Davidovič zahvalil delegatom za sodelovanje na kongresu in naglašal neomajno vero v zmago demokracije, ki jo je pokazal kongres v popolni kompaktnosti.

Nocoj je osrednji odbor demokratske stranke za mesto Beograd priredil delegatom in vsem prijateljem demokratske stranke veliko manifestacijsko zabavo pri Kolarcu.

Demokratski ministri pred usodno odločitvijo

Marinkovičeva »Pravda« napoveduje demisijo vlade Borba v demokratski stranki se nadaljuje. — »Pravda« proročuje za sredo izbruh vladne krize. — Konferenca demokratskih ministrov. — Skupna avdienca gg. Marinkovića in Vukičevića

Beograd, 16. januarja, p. Po kongresu demokratske stranke so imeli demokratski ministri daljšo konferenco. Opazilo se je, da na tej konferenci ni bilo prosvetnega ministra dr. Kumanudija. Demokratski ministri priznavajo, da je položaj zanje zelo težak, ker pomenja od kongresa sprejeta resolucija zanje dejansko nezaupanico.

Po konferenci so se sestali ministri s predsednikom vlade Veljo Vukičevićem, nakar sta Velja Vukičević in doktor Marinkovič odšla na dvor. Po konferenci je minister Aca Mijović na vprašanje novinarjev, ali je nocoj pričakovati kaj novega, izjavil, da ne. Gg. Velja Vukičević in dr. Marinkovič nista hotela podati nobenih izjav.

Beograd, 16. januarja, i. Voditelji demokratske stranke, ki se drže linije Ljube Davidovića, so na vprašanje, kaj se bo zgodilo, ako demokratski ministri ne bodo podali ostavke, odgovarjali danes prostodušno, da bo v tem slučaju Davidovič direktno pozval demokratske ministre, naj odstopijo, ako pa tudi to ne bo pomagalo, da bo vso zadevo predložil poslanskemu klubu in glavnemu odboru stranke. V splošnem pa se v vrstah demokratov, ki se drže Ljube Davidovića, smatra, da stojimo pred demisijo demokratskih ministrov.

Nocojšnja »Pravda«, ki je, kakor znano, zelo blizu zunanjemu ministru doktor Marinkoviću, piše, da bo že v prihodnjih dneh prišlo do velikih sprememb v notranje-političnem položaju, ker je kongres demokratske stranke pokazal, da stoji g. Davidovič in njegovi prijatelji, ki so imeli na kongresu ogromno večino, na stališču, da je koalicijska z radikalni nevdružna. V nadaljnjem komentarju naglašja »Pravda«, da po včerajšnjih in današnjih dogodkih

Program novega notranjega ministra

Sporazum na vse strani, kjer je le mogoče. — Hladen sprejem pri vseh strankah. — Minister Velja Popović napoveduje svojo demisijo

Beograd, 16. januarja r. Novi notranji minister Čeda Radović (glej 9. strani) je sprejel danes novinarje in jim izjavil naslednje: Jaz sem za politiko sporazuma (?) in želim, da se ta politika izvede na vseh črtah. Som star fuzijski poslanec iz leta 1901 in rad bi videl, da se, kjerkoli je mogoče, izvede sporazum.

Beograd 16. januarja p. Minister brez portfelja g. Velja Popović je nočjo izjavil vašemu dopisniku, da bo jutri dopoldne podal ostavko na svoj položaj. Ostavko bo motiviral s tem, da njegov nadaljnji obstanek v vladi ni več potreben. Imenovan je bil kot nekak pomočnik g. Vukičevića.

Nove stopnje davka na podjetja

Davčni odbor je včeraj v glavnem zaključil svoje delo. — Določil je nove, večinoma horendne davčne stopnje. — Danes pride na vrsto le še davek za nameščence

Beograd, 16. januarja i. Današnja seja davčnega odbora je bila zelo burna, predvsem zaradi nerodnosti predsednika dr. Sečeroza, ki je neprestano menjal svoje stališče in nervozno napadal razne poslance. V razpravi so bile stopnje za davek na podjetja, obrti in samostojne poklice.

Opozicija je zahtevala znižanje od vlade predlaganih davčnih stopenj, posebno pa dopolnilnega davka. V imenu vladne večine je predlagal tudi poslanec Pušenjak znižanje dopolnilnega davka, nakar je bil z večino glasov res sprejet sklep, naj znaša dopolnilni davek od čistega dohodka do 10 tisoč dinarjev 2 %, od 10 do 20 tisoč 2,5 %, od 20 do 30 tisoč 3 %, od 30 do 50 tisoč 4 %, od 50 do 70 tisoč Din 5 %, od 70 do 90 tisoč Din 6 %, od 90 do 120 tisoč 8 %, od 120 do 150 tisoč 10 odstotkov in preko 150.000 Din 12 %.

Potemtakem bo za večino obrtnikov in trgovskih podjetij osnovni davek 10 % plus ravnokar navedeni dopolnilni davek, pri malih obrtnikih 8 % in pri najmanjših obrtnikih 6 % plus dopolnilni davek.

Pri rentnem davku

Je posl. Demetrovič predlagal, naj se rentnina zniža za regulativne hranilnice, vlada pa je ta predlog odklonila in

Agrarna reforma, ki ni reforma...

Razprava o proračunu ministrstva agrarne reforme v finančnem odboru. — Še vedno smo v stanju provizorija in popolnega kaosa. — Proračun sprejet

Beograd, 16. januarja p. Finančni odbor je danes popoldne nadaljeval razpravo o proračunu ministrstva za agr. reformo. (Poročilo o včerajšnji in današnji dopoldanski seji glej na 10. strani.) Govoril je radikal dr. Sima Račić, ki je branil proračun. Za tem je minister za agrarno reformo navedel nekatere podrobnosti, ki jih je zahteval predgovornik. Poslanec Juraj Demetrovič je v svojem govoru naglašal, da minister sam priznava, da je njegov proračun nezadosten za definitivno izvedbo agrarne reforme. To pomeni, da se izvedba agrarne reforme odloga in da bo še nadalje ostalo pri provizoriju, ki se ne da več opravičiti. V času ujedinjenja smo prevzeli tako pravno stanje zemljiških odnošajev, ki ne soglašajo s potrebami in zahtevami modernega časa, in nastal je problem, kako ustvariti sodobnim razmeram primerno novo pravno stanje. Zgodilo pa se je, da se je ustvarila pravna nesigurnost, tako za agrarne interese, kakor tudi za vse lastnike zemljiških posesti.

Pariz — Beograd — Rim

Snoči je dospel v Rim novi francoski poslanik, ki bo skušal od strani francoskega ministrstva za zunanje zadeve dobiti podporo za izboljšanje odnošajev z Jugoslavijo

Rim, 16. januarja. o. Nočjo ob 8.10 se je pripeljal novi francoski poslanik De Beaumarchais v Rim. Na kolodvoru so ga sprejeli zastopniki zunanega ministrstva. Člani francoskega poslanstva in zastopniki francoske kolonije.

Pariz, 16. januarja. o. Novi francoski poslanik pri Kviralnu De Beaumarchais je včeraj popoldne odpotoval iz Pariza proti Rimu. V zvezi s tem piše »Journal«, da se bodo v Rimu takoj začeli razgovori za odstranitev vseh nesporazumil med Italijo in Francijo. »Petit Parisien« izraža upanje, da bo z dobro voljo na obeh straneh mogoče obvladati obstoječa nasprotja in da bosta Mussolini in Briand lahko čimprej započeli obširni, pristen in tralen sporazum, kakor si ga želijo Francozi in Italijani.

Pariz, 16. januarja g. Opoldansko časopisje komentira zelo ugodno odpotovanje novega francoskega poslanika v Rim. Listi zatrjujejo, da bo De Beaumarchais že v prihodnem tednu pričel pogajanja s italijansko vlado. Pogajanja se bodo pričela v atmosferi splošnega pomirjevanja. Pred vsem se bo pri tej priliki razpravljalo o problemu italijansko-izseljenstva v Francijo, kjer živi sedaj nad 2 milijona Italijanov in v Tunisu, kjer jih živi okoli 90.000. Italijanska vlada zahteva, da ohranijo izselenci italijansko državljanstvo.

Rim, 16. januarja g. Agencija »Atmo« poroča iz Beograda, da so pričeli tamšnji politični krogi gledati z vsjo resnostjo na vprašanje odnošajev med Italijo in Jugoslavijo. Ker gre sedaj za odločitev o usodi italijansko-izseljenstva, prijateljske poročbe, katere odgovodni rok še ni bil podalšani Agencija pravi, da postavlja Italija ratifikacijo netunjskih konvencij kot svoj pogoj za obnovitev prijateljske poročbe. »Odpoved rimeskega pakta« pravi »Atmo«, se smatra danes v Beogradu kot resna nevarnost, dočim se smatra obnovitev direktnih pogajanj med Rimom in Beogradom kot edino

ker je ta imel dva zelo obsežna in važna resorsa, to je ministrsko predsedstvo in notranje ministrstvo. Ker je sedaj imenovan nov notranji minister, je postal g. Velja Popović v vladi odveč.

Beograd, 16. januarja i. Značilno je, da je bilo imenovanje radikalnega poslanca Čede Radovića za notranjega ministra v vseh političnih krogih brez razlike strank sprejeto zelo hladno ter se splošno obsaja. To je tem značilnejše, ker je novemu notranjemu ministru Radoviću od gotovih krogov namenjena mnogo važnejša vloga, kakor bi se moglo v sedanjem trenutku soditi.

je sprejela davčno stopnjo 8 % za hranilne vloge pri vseh denarnih zavodih, 15 % pa za privatne obresti in za rentne priloge. Kljub odporu opozicije je večina izsilila razpravo

o davku na podjetja,

obvezana k javnemu polaganju računov, kjer sta poslanca Juraj Demetrovič in dr. Svetislav Popović opozarjala na horendnost predlaganih stopenj in primeru z drugimi državami, zlasti s Češkoslovaško, s katerimi naša industrija pod takim obdavčenjem ne bo mogla konkurirati. Napram temu je posl. dr. Kulovec dokazoval, kako veliko ugodnost znači davčni predlog napram doseadanemu stanju. Nato je večina sprejela vse od vlade predlagane stopnje s tem, da znaša tudi za regulativne in mestne hranilnice ta davek 10 %.

Jutri se bo obravnaval davek na dohodke od nesamostojnega dela (službeniški davek) in še nerešene določbe o davčnem postopku. Smatra se, da bo jutri v odboru davčni zakon sprejet. V odboru je bilo danes v glavnem malo zanimanja za ta predmet, ker so vsi stali pod vtisom bližnjih izprememb v vladi, radi katerih se tudi pričakujejo izpremembe v davčnem zakonu.

Pred novimi zapletljajmi v Grčiji

Atene, 16. jan. h. Tu se ponovno širijo govornice, da se hoče Venizelos ponovno s pomočjo vojaštva oprijeti oblasti. Vlada sicer dementira vesti o kakem nerazpoloženju v armadi, vendar pa priznava, da je bil general Stavriropoulos odstavljen, ker je bil v sporu z nekim drugim višjim častnikom. Po vladnem komuniqueju Venizelos sam odklanja, da bi prišel s pomočjo vojaštva do oblasti.

Afera avstrijskega konzula v Varšavi

Dunaj, 16. januarja. g. V zvezi z aretacijo avstrijskega konzula v Varšavi Rhon - Rhonau v St. Erhartu na Štajerskem, se še doznava. Rhon - Rhonau so danes prepeljali na deželno sodišče na Dunaju. Trenutno se vršijo med goščice Ostrovske na eni in med avojei aretirane konzula pogajanja za razčiščenje afera. Do večera pa razgovori niso prinesli nikakega rezultata. Kakor se čuje, je ponesveril Rhon - Rhonau tudi na drugih mestih zelo visoke zneske. V afero je menda zapletena tudi neka visvoko stoječa dama dunajske družbe, žena nekoga diplomata. Prizadeta zanikava navedbe Rhon-Rhonau in zatrjuje, da mu je celo posojala denar, ki ga ji seveda ni nikoli vrnil. (O aferi je obširno poročal »Ponedeljek«.)

Boj za tajno glasovanje na Madžarskem

Budimpešta, 16. jan. s. Kakor poroča »Magyar Orszag« se vrši v sredo zvečer odločilna seja stranke majhnih posestnikov, ki naj določijo končno stališče stranke v vprašanju tajne volilne pravice. Računajo, da se bo stranka izrekla za tajno volilno pravico.

Afganistanski kraljevski par v Italiji

Rim, 16. jan. o. Afganistanska kraljevska dvojica je snoči ob 21. odpotovala s svojim spremstvom proti Benetkam. Kakor je pripelja dopoldne. Pred odhodom v Milano si bo kralj Ahman Ullah ogledal še Nizzo, Turin, Genova in Spezio.

Nabavke drž. železnic zopet decentralizirane

Važen uspeh posl. dr. Žerjava.

Beograd, 16. jan. p. Upoštevaajoč stvarno in utemeljeno kritiko poslanca g. dr. Žerjava v finančnem odboru o priliki razprave o proračunu prometnega ministrstva, je prometni minister general Mihosavljevič danes izdal odlok, s katerim se uklne njegova svoječasna naredba o centralizaciji železniških nabavk tako, da je z današnjim dnevom zopet vzpostavljeno prejšnje stanje ter se bodo v bodoče vršile nabavke zopet pri oblastnih direktcijah.

Velimir Prelić podlegel rani

Skoplje, 16. jan. p. Pravni referent skopske oblasti g. Velimir Prelić, ki je bil ob priliki zadnjega atentata težko ranjen, je danes ob 12.30 uri podlegel poškodbam. Ze včeraj jutraj je padel v agonijo in se od takrat ni več zavedel. Njegova smrt je vzbudila v Skoplju globoko žalovanje, ker je bil pokojnik radi svoje vestnosti in koncilijantnosti povsod spoštovan in priljubljen.

Proti upokojitvi dr. Baltića

Beograd, 16. januarja p. Z ozirom na včerajšnji ukaz notranjega ministrstva o upokojitvi nekaterih velikih županov (glej 9. strani) protestira »Reč« proti upokojitvi užiskega velikega župana dr. Baltića, ki je bil edini prečan v Srbiji, ter naglašja, da je dr. Baltić odlični upravni uradnik, strokovnjak in pravnik, ki se ni vmešaval v dnevnopolitiko; baš zaradi tega je bil tudi upokojen

Odlikovanje Otona Županiča

Beograd, 16. jan. i. Pesnik Oton Županič, dramaturg Narodnega gledališča v Ljubljani, je odlikovan z redom Belega Orla v vrste. Z redom Belega Orla IV. vrste je odlikovan major Branko Pogačnik, bivši ordonančni oficir Nj. Vel. kralja.

Važne spremembe v naši diplomaciji

Beograd, 16. januarja p. Za našega poslanika v Tirani je imenovan Stanoje Mihajlovič dosedaj poslaniški svetnik v Berlinu. Dosedanj naš poslanik v Washingtonu Antonijević pa je postavljen na razpoložnje.

Ljubljanska občina

Pod tem naslovom priobčuje nedeljski »Slovenec« članek, v katerem znova tolačja moj uvodnik v »Jutru« z dne 13. t. m. kot dokaz, da sem odklonil sodelovanje SLS v občinskem svetu ljubljanskem. »Slovenec« izrecno piše: »Našega samopremagovanja je konec. Več kot dovolj smo storili, da pokažemo svojo voljo, da hočemo sodelovati, da hočemo Ljubljani omogočiti redno voljeni občinski svet. Dvakrat smo za to dobili brco. Ne sramujemo se teh brc, ker smo prepričani, da smo delali po željah in zahtevah ljubljanskega prebivalstva. Hoteli smo, da pride Ljubljana do redne uprave in rednega gospodarstva. Za ta namen smo storili vse, kar je z naše strani storiti mogoče. SDS se ni odzvala, nas grdo zavrnili, njej naj se Ljubljana zahvali, če bo še eno perijodo brez župana in občinskega sveta.«

Tudi na te »Slovenčeve« besede nočem rekrimirati. To pot se hočem vzdržati sploh vsakega odgovora nanje, da mi ne bo »Slovenec« znova imputiral, da sem dal SLS novo »brco«. Pač pa pred vso javnostjo jasno in decidirano izjavljam: Smo za to, da se v ljubljanskem občinskem svetu ustvari koncentracija za tem uspešnejše delovanje te naše najvažnejše občinske samouprave. Storiš bom od svoje strani vse, da se ta koncentracija omogoči.

To stališče mi narekuje že dosedanje bridko izkustvo, ki smo ga imeli ljubljanci s komisarijati. Enkrat moramo nehati z dosedajno prakso, ako nočemo popolnoma uničiti mestnega gospodarstva. Bolje pozno, kakor nikdar! Danes je sicer na vladi SLS, a jutri alj pojutrišnjem pride na krmilo SDS. Če ne bomo oboji krenili na drugo pot, je katastrofa neizogibna.

Pozivam »Slovenca«, da tudi on ne rekrimirata in da se tudi on tako jasno izjavi, če SLS sprejme ponudeno li rok za sporazumno delo. Rb.

Čangkajšek zopet prevzel poveljstvo

Sanghaj, 16. jan. (be.) Iz Nankinga poročajo, da je bil tamkaj sprejet general Čangkajšek z velikimi ovacijami. Vse mesto je bilo v zastavah. General Čangkajšek je oficijelno prevzel poveljstvo nad nankingško armado. Časopisi poročajo, da bo Čangkajšek osebno vodil borbe proti severnim kitajskim četam.

Boj za tajno glasovanje na Madžarskem

Budimpešta, 16. jan. s. Kakor poroča »Magyar Orszag« se vrši v sredo zvečer odločilna seja stranke majhnih posestnikov, ki naj določijo končno stališče stranke v vprašanju tajne volilne pravice. Računajo, da se bo stranka izrekla za tajno volilno pravico.

Afganistanski kraljevski par v Italiji

Rim, 16. jan. o. Afganistanska kraljevska dvojica je snoči ob 21. odpotovala s svojim spremstvom proti Benetkam. Kakor je pripelja dopoldne. Pred odhodom v Milano si bo kralj Ahman Ullah ogledal še Nizzo, Turin, Genova in Spezio.

Washington proti Ženevi

Otvoritev VI. vseameriškega kongresa

Predsednik Coolidge pripravlja posebno Društvo narodov za Ameriko. — Previdne izjave napram zastopnikom latinskih držav. — O Nikaragui se ne bo razpravljalo

Šesta vseameriška konferenca, ki se je danes otvorila v Havanni na otoku Kubi, se smatra za važnejšo od vseh dosedanjih. Prvikrat so na njej zastopane vse ameriške republike z 92 delegati, 70 svetovalci in čez 100 novinarji. Se nikdar v zgodovini Amerike ni bilo poslano v inozemstvo značajnejše zastopstvo Zedinjenih držav. Res je stal Wilson osebno na čelu ameriške delegacije pri mirovni konferenci v Versaillesu, toda tokrat je predsednik Coolidge obdan v Havanni od šefa svojega kabineta in od dveh ministrov, državnega tajnika za zunanje zadeve Kelloga in mornariškega tajnika Wilburga. Najboljše glave ameriške politike in diplomacije bodo vodile razprave v Havanni. To dejstvo dokazuje, kakšno važnost pripisujejo v Washingtonu havanski konferenci.

Prva panameriška konferenca se je sestala l. 1889. na inicijativo tedanjega vodilnega državnika Zedinjenih držav, državnega tajnika za zunanje zadeve Blainea. Njegov cilj je bil ojačiti vpliv velike severne republike v latinskih državah srednje in južne Amerike z namenom, da se palagama iz njih izpordine evropska trgovina in kapital v prid Newyorka. Ze tedaj se je torej kazal yankeški imperijalizem v polni luči, ki je postala v zadnjih desetletjih vedno bolj bleščeča in izrazita. Sicer je evropski kapital v španskih in portugalskih republikah še vedno močan, vendar ga velike newyorške bančne skupine bolj in bolj potiskajo v ozadje. Zedinjene države teže navzlic vsem lepim besedam o miru in enakosti velikih in malih očitvidno za gospodarsko osvojitvijo celokupnega ameriškega dela sveta, s katerim gre vzporedno ali pa mu sledi neposredno tudi politična hegemonija v tej ali oni obliki. Evropa se mora popolnoma pregneti iz cele Amerike, kjer bi imele Zedinjene države edino besedo.

Mnogo manj vnete so za panameriško idejo pod washingtonsko komando latinske republike. Dogodki v Mehiki, v Panami in zdaj v Nikaragui tolačajo dovolj zgornovo, odpor latinske Amerike. Tudi sedaj, ob priliki sklicanja šeste panameriške konference je javno mnenje portugalske in španske Amerike močno razburjeno nad intervencijo Zedinjenih držav v Nikaragui in časopisje piše navdve ostro o imperijalizmu Washingtona. Dočim skuša severnoameriški tisk prikazati nikaragujskega generala Sandina kot bandita in razbojniškega javarja, ga smatra latinska javnost za junakega patrijota, ki se bori proti zasužnjenju domovine po Zedinjenih državah. Največji list južne Amerike »Prensa« zahteva, da ne sme argentinska delegacija mirno poslušati Coolidgeovih hinavskih deklaracij, marveč mora brezobzirno obtožiti washingtonski imperijalizem in zahtevati umik ameriških čet iz Nikaraguje.

Navzlic tej skoro splošni sovražnosti je washingtonska diplomacija prepričana, da si ji bo s pomočjo ogromnega vpliva svojega kapitala v vseh ameriških republikah posrečilo likvidirati izbruh nevolje za kulisami, da bodo javne seje potekle dostojanstveno in da bo dosegla s havansko konferenco svoje neposredne cilje. Glavni njen smoter pa je za sedaj odtujiti še bolj latinsko Ameriko od Društva narodov, kjer je le-ta iskala in še išče zavetja, postaviti na njegovo mesto posebno ameriško Društvo narodov, v katerem bi se seveda vse godilo po volji Zedinjenih držav in ki bi Washingtonu omogočilo, da nastopa v svetovni politiki napram Evropi in Tihem oceanu na čelu sklenjene enotne ameriške fronte.

Bližnji dnevi bodo pokazali, v kolikoli so ti načrti že zreli in kolikoli že zaleže samostojnost in svobodoljubje španske in portugalske Amerike.

Havanna, 16. januarja g. Mesto je danes v znamenju VI. vseamer. kongresa. Središče vsega zanimanja tvori navzočnost predsednika Zedinjenih držav Coolidgea, ki se je včeraj na krovu vojne ladje Texas pripeljal semkaj. Pri sprejemu je bila navzoča ogromna množica. Sprejel ga je osebno kubanski državni predsednik Mahado. Med potjo je tvorilo prebivalstvo po vseh ulicah gošč spahtr. Zvečer se je vršil v palači državnega predsednika banket.

Da prepereči morebitne incidente, je vlada storila obsežne ukrepe. Policija in vojaštvo je bilo postavljeno po ulicah, dočim so se tamni detektivji gibali med prebivalstvom. Dosedaj ni prišlo do nikake demonstracije. Glavna atrakcija je postala predsednika Coolidgea. Coolidge je tretji predsednik, ki je v svoji funkciji dobi zapustil državo. Prvi je bil predsednik Taft; ki je odšel s odkritju panamskega prekopa, drugi pa je bil Wilson, ki je potoval v Evropo na mirovno konferenco.

Vožnja predsednika Coolidgea v spremstvu predsednika Mahada iz njegove palače v Narodno gledališče, kjer je bil odprt kongres, je bila naravnost triumfalna. Ceets so bile goste napolnjene in prebivalstvo je od navdušenja metalo v zrak klobuke in vzvikalo: Viva el presidente! Ko je Mahado predstavil predsednika Coolidgea kongresu so za zborovalci več minut pozdravili. Coolidge je govoril v angleškem jeziku. Slovesnosti se je udeležilo do 5000 oseb, med njimi vse diplomatski zbor in člani kubanske družbe. Ob otvorit-

vi je najprej govoril kubanski predsednik Mahado, ki je pozdravil vse goste, ne da bi bil kakorkoli dotaknil vseameriškega problema. Izjavil je, da obsega ves amerikanizem in sodelovanje, ki naj pomaga skupnemu miru.

Tudi predsednik Coolidge je predvsem govoril o koristi sodelovanja ameriških držav, ne da bi se dotaknil položaja v Nikaragui. Naglašal je napredek ameriškega prebivalstva v zadnjih letih. Boljša izmenjava poročevalske službe bo morda pripomogla, da se bo medsebojno spoznavanje poboljšalo. Kar se dožaja na tej polobli, je mnogo važnejše od onega, kar se dožaja preko Oceana. Pri zboljšanju poročevalske službe je tudi bistveno, da se izboljšajo prometne priroke. Na polju političnih odnošajev so rezultati ameriškega sodelovanja hvalovredni in značilni. Ureditev mednarodnih sporov na ameriskem kontinentu tudi napredovala, da je le še malo vprašanih neresenih. Pomen konference leži v tem, da pridejo vsi narodi popolnoma in končnoveliavno pod gospodarstvo pravice, ki je najsigurnejše pribežališče vseh zatiranih. Pravica je v prvi vrsti ščit malih narodov. Ta proces pa najmo zahteva dela. Treba pa je upoštevati, tudi to, da le bistvo črke mrtvo in je živ le duh. Predočiti bi si morali, da je najvišja pravica obzirno sodelovanje, prijateljstvo in ljubezen do bližnjega, brez katere ni miru in ne napredka, ne svobode in ne republike.

Havanna, 16. januarja. (be.) Ameriška delegacija je izjavila, da ne dopusti v nobenem slučaju, da bi se na vseameriški konferenci razpravljalo o ameriški politiki v Nikaragui.

Washington, 16. januarja. (lo.) Državni tajnik Kellog izjavlja v časopisju, da bo vodila ameriška vlada napram ameriškim latinskim republikam politiko sodelovanja.

London, 16. januarja. d. Za vseameriški kongres so se vršile velike priprave. Konferenca vseameriških juristov je izdelala v Rio de Janeirou statuti za trajno bazo vseameriške unije; zelo vprašljivo pa je, ali se bo o tem statutu sploh razpravljalo. S sprejetjem tega statuta bi bila možnost severnoameriške intervencije v drugih državah zelo otežbočena. Amerika vztraja na tem, da je treba podvreči vse države, ki bi utegnile ogroziti strateško važno zvezo med Atlantskim in Tihim oceanom. Semkaj spada tudi kontrola nad Panamskim zalivom kakor tudi politično in vojaško zasiguranje drugega kanala, ki ga namerava graditi Nikaragua. Razen tega se bo kongres bavil še s prometnimi, medameriškiimi pravnimi, socijalnimi in gospodarskimi vprašanji.

Paris, 16. januarja. d. Znameniti španski romanopisec Blasco Ibañez je podal o Ameriki zanimivo izjavo: »Zedinjene države so v Evropi čisto obrekovali. Le prelako se preze, kaj so storile in kaj delajo še danes za poenostavljenje in olajšanje človeškega življenja. Razen tega je Amerika republika, ki daje s tem ostalemu človeštvu vzgled za splošen republikanski razvoj, v katerega sem vedno verjel in za katerega sem se vedno boril. V Južni Ameriki so razmere za enkrat bolj zapletene. Stevilne meje ovirajo tamkaj velikopotezni razvoj. Vendar obstojajo v iberiski Ameriki psovod republike in v tem so države pred Španijo.« O vseameriški ideji se pisatelj ni hotel določneje izraziti. Prepričan pa je, da reakcionarna Španija ne more vplivati ali celo voditi svobodnih španskih republik v Ameriki.

London, 16. januarja. g. Kakor poročajo iz Washingtona, hoče imeti Amerika močno mornarico. Oborožitveni odbor reprezentančne zbornice je sklenil, da je treba bodič načrt sestaviti za pet let in ga izvesti v osemih letih. Odbor vztraja tudi na tem, da je treba načrt izvesti, ako sprejme nova pomorska razorožitvena konferenca nova sklepe.

Mala antanta in oboroževanje Madžarske

Praga, 16. januarja. s. V poučenih krogih domnevajo, da bo tihotapska afera orožja na Madžarsko vendar prišla pred Društvo narodov, ker zastopajo države Male antante stališče, da se mora Svet Društva narodov iz lastne inicijative baviti s to zadevo. Menijo pa tudi, da bo Rumunija kot edina država, ki je izmed držav Male antante zastopana v Svetu, v kratkem stavila tozadeven predlog. Afera bi na ta način prišla že na dnevni red prvega zasedanja, t. j. dne 5. marca.

Dunaj, 16. januarja. s. Kakor se izve na merodajnem mestu, se po dogovoru med avstrijsko in madžarsko vlado sestane jutri skupna preiskovalna komisija, da prouči incident v Monostru. Preiskovalna komisija se bo bavila izključno s carinsko-tehničnimi vprašanji.

Titulescu običe Mussolinija

Rim, 16. januarja. g. »Giornale d'Italia« poroča, da bo prišel rumunski zunanji minister, ki biva v San Remu, koncem meseca v Rim, kjer se bo sestel z Mussolinijem. Minister Titulescu bo nato odpotoval v Pariz in Berlin ter prispel prvi dne marca v Ženevo, da se udeleži zasedanja Društva narodov.

Protivladna akcija rumunske kmečke stranke

Bukarešta, 16. jan. g. Vodja narodne kmečke stranke Julij Maniu je imel konferenco s odličnimi člani svoje stranke. Na tej konferenci je bilo sklenjeno, da bo stranka od 29. t. m. dalje pričela prirejati velika ljudska zborovanja, ki naj se zaključijo s strankinim kongresom v Albi Juliji.

Stavka nemških kovinarjev

Berlin, 16. januarja. s. V srednji Nemčiji je zopet izbruhnila stavka kovinarjev. V okrajih Halle, Dessau in Magdeburg stavka od davi okoli 35.000 delavcev. Stavilo se bo tekom dneva gotovo zvišalo na 50.000. Spor je nastal zaradi mezd, ker zahtevajo kovinastji zvišanje za 12 pfenišgov na uro.

Naši kraji in ljudje

Ob obletnici smrti Jovana Cvijića

Prvo leto je poteklo po Cvijićevi smrti. Naš pokojni veliki znanstvenik sicer po svojem poglavitnem delu ni spadal med one ljudi, ki postanejo naglo popularni; njegovo delo je bilo solidno, je bilo one vrste, ki ga hitro opazijo in pravilno ocenijo le posamezniki, širše množice pa šele pozneje, ko se

pokažejo njegove vrednote v drugačni, za preprostega opazovalca umljujejši obliki. Njegov veličastni pogreb, h kateremu so brez običajnih pozivov prišle nenavadno velike množice ljudi, je pričal, da je plod njegovega dela dozorel že v toliki meri, da je bil veliki pokojnik popularnejši od marsikoga, ki je svojčas bleščal mnogo vidneje.

Jovan Cvijić je v prvi vrsti osebnost znanosti. Ali osebnost v najvišjem pomenu. Danes ga ni večjega znanstvenega dela o naši zemlji, o Balkanskem polotoku, kjer se ne bi pri vsakem poglavju imenovalo njegovo ime, se ne bi navajale njegove ideje. Njegovo naziranje se mora upoštevati kot nazor najkompetentnejše avtoritete in v tej obliki se je uveljavil v svetovni znanosti, v sodobni kulturi v toliki meri kot doslej malokdo iz našega naroda.

Njegova veljava pa se računa posredno v dobro vsemu narodu. Po Cvijiću je marsikdo v vnanjem svetu šele dobil zares ugodno mnenje o našem narodu, ki ga je bil vajen šteti med «nekulturne Balkance». V osebnosti Cvijića je pokazal naš narod, da ima v sebi odlične duševne sposobnosti, ki so nam in svetu poročile, da pričena tudi naša doba in da se bodo naše duševne sile še s pridom kosale z življensko sposobnostjo narodov, ki jih je zgodovina osrečila z ugodnejšo pozicijo in prijetnejšo preteklostjo. «V sredini, kot je naša, ki se je zagreznila v arivizmu in materializmu, v kateri gredo osebni interesi stalno pred občnimi, v času splošnega kaosa in zmedenosti, ko silijo v ospredje slabici in negativne

vrednosti, je bolj kakor kdajkoli potrebno govoriti našim mladim generacijam o Cvijiću. Zakaj mi ipak verujemo v narod, ki je mogel dati Jovana Cvijića.» Tako zaključuje dr. Božidar Marković v «Politiki» svoj članek o Cvijiću in njegovim mislim pritrjujemo v polnem obsegu.

Dr. Fran Mohorič †

Včeraj ob 4. zarana je umrl na svojem stanovanju na Bleiweisovi cesti 20. v Ljubljani g. dr. Fr. Mohorič, višji sodni svetnik v p. in docent zagrebške univerze. Bolehal je dalje časa; dosegel je starost 62 let. Pogreb se bo vršil jutri ob 16. — V spomin blagemu pokojniku, odličnemu slovenskemu pravniku pribudujemo naslednje vrste izpod peresa njegovega vrstnika in prijatelja:

Odkod sem ga poznal? — Pred mnogimi leti, ko smo posedali tako rekoč v zaključeni družbi v Narodnem domu v Ptuj, smo se menili o učencih ptujске gimnazije. In tedaj je prof. Kunstek, blag značajan mož in dober pedagog omenjal med drugimi, ki so posejali imenovani zavod in so danes na glasu kot znanstveniki ali pa sicer imenitni možje, vedno tudi Mohoriča. Tedaj sem slišal prvič o njem. Vem, da je nesel to dobro ime tudi na gimnazijo v Maribor in dalje v Celje, da je svoje pravne študije opravil v Gradcu, bil tam naroden in napreden slovenski dijak in da se je posvetil pravosuđu.

Služboval je kot sodnik v raznih krajih domovine, v Idriji, Gornjem Gradu, Marenbergu, Šmarju pri Jelšah, Ormožu, Celju, slednjič pa v Ljubljani na deželnem sodišču. Srečal sem ga prvič v čitalnici v Narodnem domu — poznali pa smo ga kmalu vsi. Njegovo srednjo postavo z lepo glavo, belo brado, mladim obrazom in živimi, prijazenimi očmi — vsak ga je poznal. Srečali smo ga v koncertni dvorani in povsod tam, kjer se je izbrano občinstvo klanjalo Muzam. Rad je posejal literate, pesnike in slikarje. Povsod je razodeval zanimanje za lepo in blago, saj je bil sam prava pesniška narava.

Predsedoval je svojčas ljubljanski Glasbeni Matici, predaval je v narodnih društvih, hodil predavat na univerzo v Zagreb. Kot idealen, velik ljubitelj narave je zahajal zelo rad v okolico Ljubljane, užival njene lepote, se divil ptičjemu petju, cvetju in je prenogokrat občudoval v nebo kipeče snežne velikane v zlati zarji. Imel je smisel za vsak pojav in odkrival je lepoto tudi tam, kjer je ni našlo navadno oko.

Kot jurist je teoretiziral in kritikoval. Četudi mi ni do tega, da bi ga ocenjeval kot sodnika, vem, da gotovo ni bil med tistimi juristi, ki so se učili prava zato, da bi si zatrli pravni čut z mrtvimi paragrafi. Vse njegovo mišljenje je ustrezalo pesnikovski zahtevi: — Sodnik po umu blago srce bodi! ... Pisatelj je mnogo kot juridični strokovnjak, pa tudi na polju lepega slovstva. Bil je marljiv sotrudnik raznim listom, ne v mali meri tudi «Slovenskemu Narodu».

Sin Ljutomerskih gor, doma iz Pod-

gradja, je bil vesele nature in živahne lepe slovenske govornice, — prijazen, skrajno trezen in skromen v uživanju in fin v mišljenju.

Bil je mož blagega značaja, ljubezniv, dobra duša skoz in skoz. Vsi njegovi znanci ga bomo bridko pogrešali.

Protestno zborovanje strojevodij

Maribor, 16. januarja. Nocoj so mariborski člani združenja železniških strojevodij in strojno tehničnega osebja na dobro obiskanem zborovanju v dvorani restavracije Anderle soglasno protestirali proti usodnim napakam v železniški upravi in proti krivicam, ki se gode železniškemu osebju posebno. Na shodu so poročali predsednik oblastne uprave iz Ljubljane g. Rodič, centralni odbornik g. Dežman in krajevni zastopnik g. Oman.

Vzroki protestov so mnogoštevili. Tu so še stare krivice pri prevedbah, kršenje 8 urnega delovnika, turnusi so vedno strožji, pomanjkanje kreditov za delo železniškega osebja, mesečne razlike so na dolgu že dolga leta, na kilometrine in druge dohodke razen malih osnovnih plač je treba čakati dolge tedne, da je tako tudi ta kategorija železniškega uslužbenstva, ki vrši najnapornejšo službo, v največji stiski in fizično skrajno izčrpana.

Za kurilnico v Mariboru so se uveljavili meseca decembra lanskega leta novi službeni razporedi, ki obremenjujejo strojno osebje s tem, da odmerjajo celo preko 39 odst. službe, ne da bi se upoštevale razne neizbežne daljše zamude vlakov, ki ne nastajajo po krivdi strojnega osebja. Pri službenih razporedih bi se morala brezpogojno upoštevati starost strojev in tudi vedno slabša kakovost premoga. Za uveljavljenje prenapornih službenih razporedov so se reducirale strojevodske skupine, zaradi česar so obsojeni že starejši strojevodje, da morajo opravljati celo službo kurjačev. S tem se je kršil pravilnik za razporedbo službe za eksekutivno osebje, izdan že l. 1922., in krši se končno tudi temeljno načelo 8 urnega delovnika v smislu zakona o zaščiti delavcev. Povsod v Evropi strojevodje dandanes ne vršijo več službe, kakor 33 odst., izvenzemski izredne prilike.

Pri nas se je potepal že od nekaj uveljavljeni princip sporazuma in se s tem spravlja strojno osebje v vedno večje nezadovoljstvo, ker vidi v vsem diktat in degradacijo ene najvažnejših kategorij, ki uživa vsepovsod zaradi svoje važnosti sloves najpotrebnejšega železniškega osebja. Strojvodje so pripravljali vsikdar žrtvovati vse svoje moči službi in domovini, upirati pa se morajo proti preobremenitvi, ker je to v največjo škodo prometu.

Ministrova božična «čestitka» zahteva podvojeno delovno moč in vnuemo, strojno osebje pa nima od železniške uprave niti tega, kar bi bilo v interesu same prometne službe.

Nesreča pri podiranju dreves

60-letnega dninarja Jakšeta iz Kovških Poljan je podrla velika breza in mu zlomila nogo.

Litija, 16. januarja. Danes popoldne so pripeljali z vozom v Litijo k okrožnemu zdravniku dr. Poldetu Ukmarju ponesrečenega 60letnega dninarja Jakšeta. Dr. Ukmar je pregledal ranjenega delavca in ugotovil, da mu je težka breza pri padcu na nogo popolnoma zdrobila kosti v členku in stopalu. Zdravnik je nudil ranjencu potrebno pomoč in mu rano obvezal, nato pa odredil prevoz ponesrečenca v ljubljansko bolnico.

Nesreča pridnega starčka se je zgodila takole: Sedanji lastnik Burgerjevega veleposestva v Kovških Poljanah, major v pokojju g. Franc Kračman, je hotel zaradi mile zime podreti čim več lesa. Delavci namreč čez zimo niso preveč zaposleni, zato se radi sami zglašajo na dno. K delu se je prigrabil tudi 60letni Jakše.

mojster V. Vžek. Opereto dirigira Niko Štrifol, režira Josip Povhe. Vrši se opereta za premijerski abonma. Delo je v resnici izredno posrečeno in prepričani smo, da ostane stalno na našem repertoarju in da si ga takoj za Ljubljano osvoje tudi druga gledališča. V celi koncepciji in v vsaki podrobnosti odgovarja popolnoma načelom, ki se zahtevajo za današnjo moderno in efektivno opereto.

Celjsko mestno gledališče. V četrtek, 19. t. m. se vprizori Sardoujeva veseloigra «Razporok». Ker je občinstvo že večkrat izrazilo željo, naj se stavi na repertoar tudi nekaj veselega, smo prepričani, da bo ta igra zadovoljila obiskovalce ter da bo gledališče razprodano. Kot prihodnja novost se pripravlja o priliki proslave stoletnice rojstva Leva Nikolajeviča Tolstega njegov dramatičnirani roman «Vstajenje». Dramatizacija je oskrbel francoski pisatelj A. Batallia.

Koncerti opernega pevca gosp. Gospodinova po Sloveniji. Bolgarski tenorist gosp. Gospodinov, bivši član državne opere v Sofiji, sedaj član ljubljanske opere, bo priredil prihodnje tedne več koncertov po Sloveniji, tako v Ljubljani, Mariboru, Celju in Kranju ter tudi v Zagrebu. V Ljubljani bo sodeloval tudi gosp. prof. Noč. Na programu bodo samo moderne narodne bolgarske skladbe. Za uvod h koncertom bo predavalga. Zanela Gospodinova o moderni bolgarski glasbeni umetnosti.

Skupina drvarjev, ki se je napolnila devl zarana na delo, je podirala baš neko brezo, ko se je drevo že nagibalo, so odskočili na klic predelavca ostali pomagajoči na stran. Jakše pa zaradi svoje starosti ni mogel skočiti s potrebno naglico iz nevarnega obližja padajočega drevesa, ki ga je pritisnilo k tlom.

Sodelavci so nesrečnega tovariša potegnili iz objema vej in ponesrečenec je začel tožiti o notranjih bolečinah, iz čevlja pa je pogledala kri... Obupno plakajočega starčka so naložili na voz in ga po triurni vožnji pripeljali do litijskega zdravnišnika. Jakše bo moral preležati več tednov v bolniški postelji. Da pa ga bo poškodovana noga ovirala pri njegovem nadaljnjem delu, je glede na njegovo častljivo starost

Mučen incident pri pogrebu v Hrastniku

Ob grobu pokojnice dokazovali adventisti iz sv. pisma dolskemu župniku zgrešenost rimsko-katoliške vere. — Pogreb za en dan odložen, nakar je grobar zakopal Walterjevo v neblagoslovljeno zemljo.

Hrastnik, 16. januarja. Včeraj ob 14. uri se je vršil iz občinske izolirnice ob Savi pogreb bivše trgovke in šivilje ge. Genovefe Walterjeve. Pogreba se je udeležilo mnogo občinstva, največ iz obrtniških krogov, ker je bila rajnica svojčas marljiva odbornica Obrtnega društva in vedno stanovsko zavedna obrtnica.

Pokojnico so spremili na njeni zadnji poti tudi adventisti, katerim je baje pripadala, oziroma simpatizirala z njimi. Pogreba so se udeležili tudi voditelji adventistične vere v tukajšnjih rudarskih revirjih: rudarji Hlastan, Cater in Salomon. Adventisti so zapeli pokojnici pred krsto pri občinski izolirnici več svojih pogrebniških pesmi. Pogrebni spreved se je pričel nato pomikati na oddaljeno pokopališče na Dolu. Pri vratih na pokopališče je čakal na pogrebe grobar, ki se je zanimal, če so tudi adventisti pri pogrebu.

Adventisti so hoteli pokopati mrliča brez župnika. Ker pa so ženske zahtevale župnika, je odšel grobar ponj. Župnik sprva ni hotel priti. Šele ko je odšel ponj brat pokojnice, je prišel župnik z njim, toda navadno oblečen. Vprašal je pogrebe, kaj hočejo od njega. Brat Walterjeve je nato zahteval od župnika, naj pokoplje njegovo sestro. Župnik pa je odvrnil, da je ne bo pokopal, da je sicer dal izkopati jamo, ker je bil obveščten, da je Genovefa Walterjeva katoliške vere, da pa je naknadno zvedel, da ni katoliške vere.

Zatem se je vnelo na pokopališču proti vsakemu pričakovanju živahno prerekanje zaradi vere med župnikom in adventisti, ki so mu dali brati svoje sv. pismo in so dokazovali župniku, da je edino njihova vera prava. Ko je bilo župniku dovolj tega prerekanja je od-

Samo še danes ob pol 5., četrť na 7., tričetrt na 8. in četrť na 10.

Lily Damita

Plesalka Antonija KINO DVOR. Tel. 2730.

povsem umljivo. S poškodovanim starčkom sočustvuje vsa okolica. Jakše ima namreč zaradi svoje pridnosti med okoličani lepo število prijateljev.

šel, rekoč, da bo dal danes izkopati jamo v neblagoslovljeni zemlji, kjer bodo lahko rajnico pokopali, za sedaj pa jo naj položijo na oder v mrtvašnici, kar so adventisti končno hočeš nočeš morali storiti. Polagoma se je prerekanje končalo in pogrebi so se razšli. Za pokojno Walterjevo je danes grobar v resnici izkopal jamo v neblagoslovljeni zemlji, nakar je krsto položil v grob, ne da bi pri tem prisostvovali pogrebi. Dogodek je zbudil v vsej hrastniški javnosti mnogo razburjenja in najrazličnejših komentarjev.

Prilika napravi tatu

Metlika, 15. januarja. V torek se je vračala domov družba Žumberčanov iz Metlike, kjer so bili na sejmu. Spetoma so se ustavili tudi v gostilni na Grabrovcu. Malo dobre volje so nadaljevali pot proti Radatovici v Žumberku, a med potjo je bil 67letni starček Jovo Smiljanč okraden za 4340 Dln.

Kakor pripovedujejo, je starček na poti od oslabelosti padel na tla. Družba, v kateri so se nahajali Smiljančev sin Juraj ter Daka Rajakovića, ki je uporabil ugodno priliko ter ga odpeljala domov. Doma je starček potem opazil, da nima več listnice z denarjem. Tatvino so pritalili orožnikom v Metliki, ki so se podali takoi na izsledovanje ter izsledili tatu v osebi 34letnega Daka Rajakovića, ki e uporabil ugodno priliko, ko je starček onemogel in padel na tla, da mu je vzel listnico z denarjem. Ko so se orožniki odločili, da napravijo hišno preiskavo, je Daka tatvino še vedno tajil, a ko so našli denar v znesku 4324 Dln, je Rajakovića tatvino priznal.

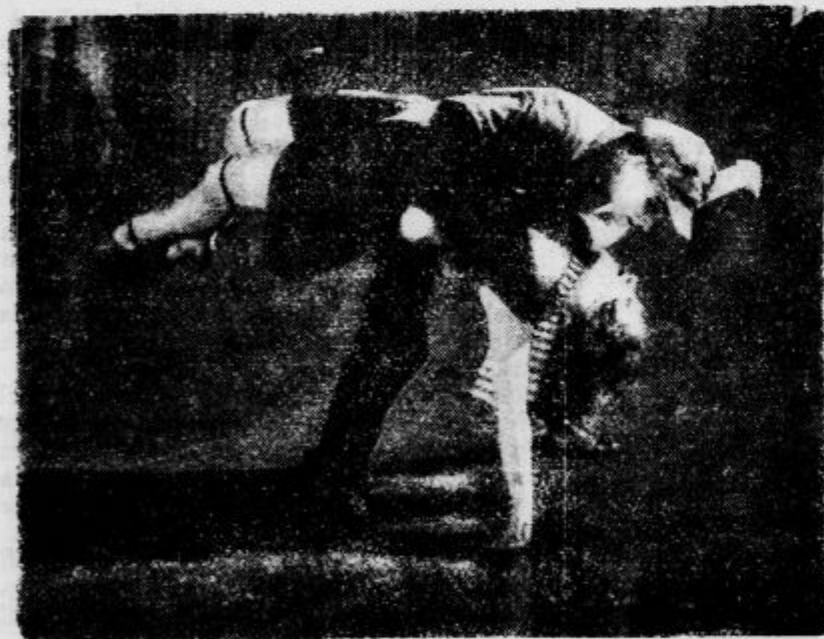
Na vprašanje, zakaj je ni pred preiskavo priznal, je rekel: «Verujte mi, kazao bih vam bio, ali sam bio uvjeren, da nečete nikada nič. Rajakovića so oddali v zaporo metliškega sodišča.

Božičevanje slovenskih orožnikov v Kočanah v Južni Srbiji

Izmed raznih slik, ki nam jih pošiljajo slovenski fantje iz raznih krajev Jugoslavije (a so žal za kliširanje v pretežni večini preslabe), pribudujemo pričujoči posnetek, ki predstavlja posadko naših orožnikov pri božičevanju v Kočanah v Južni Srbiji. S Slovenci, ki so v večini, so okrog božičnega praznika zbrani tudi pravoslavni bratje. Skupno čuvajo granico s krvjo in žrtvami osvobojene zemlje, skupno so združeni tudi pri proslavi praznika miru.

SAMO ŠE DANES!

SAMO ŠE DANES!

Mladini prepo-

Danes ob: 4., pol 6. pol 8. in 9.

PANAMA

Največji, najlepši pariski apasi vefilm! V glavnih vlogah najboljši nemški in francoski igralci:

Jacques Catelain, Lia Eibenschütz, Ruth Weyber itd. Elitni Kino Matica

Kulturni pregled

Ljubljanska drama

Torek, 17.: «Igra v gradu». Gostuje ljubljanski šentjakobski oder. Izv. Znižanc ene.

Sreda, 18.: Zaprto.

Ljubljanska opera

Torek, 17.: «Miloševa ženitev». C. Sreda, 18.: Zaprto.

Mariborsko gledališče

Torek, 17.: «Glasba». B. Kuponi. Sreda, 18.: Zaprto. Četrtek, 19.: «Živeli tatovi». D. Kuponi.

Celjsko gledališče

V četrtek, 18. t. m. ob 20.: »Razporokac.

Premijera «Candides» v ljubljanski dram. Premijera tega misterija ljubezni v treh dejanjih, ki ga je spisal Bernard Shaw, bo v četrtek, dne 19. t. m. Premijera bo tembolj zanimiva, ker je Shaw znan našim publiki večji del kot komediograf. V igri nastopajo poleg gospe Marije Vere, ki vodi tudi režijo dela, in gospe Rakarjeve se gg. Levlar, Lipah, Gregorin in Jan. Predstava bo za premijerski abonma. Češki igralec Kohout bo gostoval v naši drami februarja meseca v naslovni vlogi Shakespeareove tragedije «Hamlet».

Spremembe opernega repertoarja. Abonente reda C opozarjamo, da imajo, danes, v torek zvečer za svoj abonma operno predstavo Konjovićeve «Miloševe ženitve» v običajni zasedbi. Sprememba repertoarja je bila potrebna.

Opozarjamo na današnje gostovanje šentjakobskega odra v ljubljanski drami. Vprizori se Molnarjeva «Igra v gradu», ki je dosegla pri zadnjem gostovanju v ljubljanski drami lep uspeh.

Premijera Hirskega operete «Zmagovalca oceana», ki se uprizori v sredo, dne 18. t. m., ima sledečo zasedbo: Elmor Goldwin, veleposesnica in lastnica tovarne za letala — Poličeva, John Goldwin, njen stric in drug — Povhe, Corinne, njegova žena — Rakarjeva, Lucien, marquis de la Motte — Drenovec, Lilly Dorville, predsednica društva francoskih krajanov v Parizu — Balatkova, Charlie, izprašan pilot — Peček. Frapart, ravnatelj etablissementa «Grand Paris» v Parizu — Sancin, I. domno — Jeromova, II. domno — Sternišova, Jean — Kostič, Sluga — Pahor, Bill, oskrbnik — Simončič, Jim, pilot — Jarc, Piloti, delavci, družba, maske, plesalka, sluge. I. dejanje se godi v Ameriki. II. dejanje v etablissementu «Grand Paris» v Parizu. III. dejanje v palači markija de la Motte pri Parizu. — Čas sedanjost. — Plesne točke je uvečbal baletni

S pokojnim dr. Rybarem za fronto

(Nekaj spominov ob obletnici smrti.)

13. januarja t. l. je minulo leto dni, odkar je izdihnil dr. Ribač svoje plemenito dušo. Naj spregovorim par besed v njegov spomin. Ob izbruhu svetovne vojne so nastali za Slovence žalostni časi. Može so pobrali deloma k vojakom, deloma pa so jih odgnali v zapore. Mene so dali na ljubljanski grad v celico št. 4. Ko so me po več mesecih izpustili iz zapora, so me poklicali k 97. pešpolku v Radgonce. Potiskali so nas po okolici iz kraja v kraj, dokler nismo prišli v Lokovce pri Ljutomeru. Vso komando so imeli spočetka Italijani. Govorili so z nami le italijanski. Ker sem zahteval, naj govore z nami slovenski, sem se jim zelo zameril. Pridefili so me k delavskemu oddelku, ki je obstojal iz tržaške fakinaže. Pri tem oddelku se mi je godilo «imenitno». Iz tega pekla me je rešil pokojni notar dr. Terkuč. Sredi junija 1915, smo odrinili pod Sv. Višarje, kjer so nas zaposlili. Na prošnjo dr. Ribača pa sem bil kmalu pridelen k njegovemu delavskemu oddelku VI.-97 v Rajbel. Tu sem spoznal

do dobrega našega tržaškega prvoboritelja. Pri njegovem oddelku smo bili razen kakih 10 Italijanov sami Slovenci in Hrvti, a tudi ti Italijani so bili dobre duše. Dr. Ribač nam je bil v pravem pomenu besede dober oče. Skrbel je za nas, kolikor so mu dopuščale razmere. On sam je bil vedno in stalno pod nadzorstvom. Za vsak njegov korak, za vsako besedo so vedeli. Trudili so se, da bi ga zasačili na prepovedanih potih, biti je moral zelo previden. Večkrat mi je potožil, kako težko stališče ima.

Ker ni mogel ustreči raznim željam, so se oglašali med moštvom tudi godrnjači. To ga je hudo bolelo. Prezvel sem od njega nalogo, da previdno poiasnim tem ljudem, v kako težkem položaju se nahaja poveljnik in kako rad bi vsakomur pomagal, če bi smel in mogel. Ščasoma so godrnjači obmolknili, ker so uvideli, da so mi delali krivico. Ko smo bili dnevno zbrani pri poelju, nam je govoril lepe bodrilne besede, da smo lažje prenašali svoje gorje. Njegovi očetovski nauki so nam segali globoko v srce. Gledali smo v njem očeta ter se smatrali za njegove prave otroke. Pri dr. Rybaču se je mnogokrat, ko je prišel oddelk izčrpan od nevarnega

Zagreb pred 50 godina i danas

Temelj modernom Zagrebu. — Nivelacija, kanalizacija i elektrifikacija. — Predbacivanje centra na istok grada. — Nagli razvoj posle rata. — Najhitniji problem: regulacija Save. — Zasluge gradske općine za ublažavanje stambene krize

U Zagrebu, 15. januara.

Modernom je Zagrebu udaren temelj u zadnjem deceniju prošloga stoleća. Dotada je njegov izgradnji deo bio ograničen na podugi pravokutnik između lica i železničke pruge na severu i jugu, a između Kasarne Zrinskoga s Južnim kolodvorom na zapadu, i Palmotićeve ulice na istoku. Severno od toga bio je Gornji grad sa kućama do Katedrale i u staroj Novoj vesi, a kao tri jezika išle su tada tri ulice van toga pravokutnika: spram istoka stara Vlačka a ulica do Tvornice konjaka, tako da je Maksimir bio daleko izvan grada; spram juga Savska cesta, sa rećkim kućama iza druge železničke pruge; a spram zapada lica do Pivovare.

Pred 30 su godina učila školska djeca u pučkoj školi, da Zagreb ima 35.000 stanovnika, a danas ih se broji spramom 150.000. Tada je njegova veličina, njegovo vanjsko lice i njegovo stanovništvo odavalo karakter maloga gradića, neznačajnoga u svim formama i od današnjeg Maribora.

Početkom zadnjega decenija prošloga stoleća izgradjen je tek Državni kolodvor (sada Zagreb - Glavni kolodvor), koji je u zagrebačkom govoru dobilo ime Novi kolodvor, za razliku od Stara kolodvora Južne železnice, sada Zagreb - Sava. Tada je Zagreb dobio i Parnu uspinjaču (žičnu železnicu), koja spaja Donji grad sa Gornjim gradom. Sajmište je bilo prebačeno sa Trga kralja Aleksandra, gde je danas Hrvatsko narodno kazalište, na istočni kraj grada, baš tamo gde je danas postao centar novoga dela grada. Tu je podignuta i velika Burza, a Sajmište je posle 30 godina opet prebačeno još dalje na istok i to južno od železničke pruge, tako da će s izgradnjom velike ceste južno od pruge nestati sa glavnih ulica u središtu grada onih karavana kola sa senom, drvom, povrćem i drugim važarskom robom, kao i čitavih čopora blaga, koji današnjem središtu grada oduzimaju karakter velikoga grada.

Danas je Zagreb premašio svoje nekadanje granice unutar sponenutoga pravokutnika, koji je bio dug od istoka na zapad najviše dva do tri kilometra, a od severa na jug ni cijeli jedan kilometar, i to za više nego na dvostruko u smeru na jug, a za više nego na četverostruko u smeru od istoka na zapad. Spram istoka se izgradila u produženju Vlačke ulice Maksimirska cesta i preko parka u Maksimiru, a izgradio se i prostor na sever od ove dve ulice podno Zagrebačke gore, uz naslon na naselja oko Nove vesi sve do Mirogojskoga groblja. A izgradio se i sav prostor na jug sve do železničke pruge. Tako je nestalo istočnoga jezika grada. No izgradio se i sav prostor na sever i jug od lica iza linije parkova u Tuškancu, na Josipovcu, Zelengaju i Rokovu privoju, te su tu nastale velike četvrti modernih vila sa vrtovima, tako da danas Pantovčak i Mošinska ulica predstavljaju najotmenije delove grada. Ilica je dobila svoje produženje i preko nekadašnjega »kralja« grada kod Pivovare u silnom predgrađu Černomerec i Kustošija, gde danas živi najmanje 15.000 ljudi. A jednako je izgradjen i južni kraj oko toga dela lica, sve do Save, te tu naselje Trešnjevka s okolinom broji takodjer oko 15.000 stanovnika, prislonivši se vse do Savske ceste sa zapada. Tako su ona tri jezika oko Vlačke ulice, lica i Savske ulice ispunjena sa svih strana i grad je dobio nove izdanke daleko preko njihove nekadašnje dužine.

Zapreka razvoju grada na jug preko železničke pruge danas je navalom prometa i razvojem industrije potpuno svladana tako, da je i taj dio grada, Novi Zagreb (južno od železničke pruge), skoro sve do same Save sasvim izgradjen i kad bi opasnost stalnih po-

plava regulacijom reke Save bila uklonjena, grad bi možda počeo dobivati nova predgrađa i na desnoj obali Save. Sa toga se gledišta kao najbitnija potreba Zagreba ukazuje problem regulacije Save, na kome bi se poslije moge udružiti sve oblasti uz jednu i drugu njenu obalu.

Naglom dizanju Zagreba u zadnjem deceniju prošloga stoleća sledila je relativna stagnacija od preko petnaest godina, sve do svršetka svetskoga rata. S oslobodjenjem i ujedinjenjem započe opet svestrano izgradjivanje Zagreba, koji dobiva forme pravoga velikoga grada, približavajući se polovici druge stotine stanovnika. U tih je devet godina izgradjeno oko 50 četverokatnica, blizu 200 trokatnica, oko 150 dvokatnica, preko 600 jednogkatnica i 1.800 prizemnih kuća. Ukupni broj izdanih građevnih dozvola u tih devet godina (od 1919 do 1927) iznosio je 2727, te je novogradnjama, nadogradnjama i adaptacijama zgrada u stanove dobiveno 5314 novih stanova sa 12.155 soba. S time je, prema valovnicama, koje su ispunjene za godinu 1927., Zagreb dostigao broj od 6587 kuća sa 29.152 stana.

Sama je gradska općina u tome smjeru prednjačila neprestano gradeći kuće za svoje činovnike i nameštenike i parcelirajući svoja zemljišta za izgradnju malih kuća, čime je doskočila spekulaciji sa gradilištima, kojima usled toga cene nisu rasle u nedogled. U gradskim kućama ima danas stanova od jedne sobe 393, od jedne sobe i kuhinje 442, od dve sobe i kuhinje 195, od tri sobe i kuhinje 23, od četiri sobe i kuhinje 4 i od pet soba i kuhinje 1, ukupno dakle 1058 stanova. Od njih su 133 stana dana pod najam »u naravi«. Ostalima je stanarina dakako vrlo umerena, te se i tako sprečilo preveliko poskupljivanje stanova.

Panta Grički.

Pismo iz prestolnice

Beograd, sredi januarja

Božiček bratov pravoslavne vere je odkritosrčno, neprisljano veselje Beograđanov letos obilno poplačal; dobili smo za praznike naravnost pomladansko tople dneve, tako da se je človek u zimski suknji na ulici skoraj znojil. Idila s tradicionalnim, lepo pečenim pujskom na krožniku sredi mize, s papriko, staro srbsko komovico (tropinovcem), vinom in kolačić, za nastalo slamo po tleh in z muziko zunaj pred vratj svirajoćih ciganov je trajala u premoćnejših srbskih družinah stanovitno do konca dolgih, lepih praznikov. Marsikateremu prejunaskemu uničevalcu mlade svinjetine, paprike in komovice pa je takta idila na koncu za 1 ali 2 dni prihranila neprijetno pot u urad ter ga obdržala lepo doma v postelji, da se mu odpočije želedec.

Z bilancu praznikov, vštveštj tudj pravoslavno Novo leto, so menda še najbolj zadovoljni lastniki kinematografov. Od »Opere«, »Korza«, »Narkina«, »Kolosuma« in »Kolarca«, pa do »Kazijne«, »Kleridžesa« in »Lukorsija« — kakor v prepelnih panjih je vršalo v njih vsako popoldne in vsak večer. Smolo pa je imel kinematograf »Pariza« na Terazijah — zgorel je namreč, in to baš pred prazniki, na sam badnji večer.

Oljka v praznikih drugače ni trpela, razen v hramu umetnosti, Talije, kjer je na prvi dan Božiča neki gospod z mlado damo, sredi predstave »Zulumčara«, na svoji glavji bridko občutil moč pesti varanega, izmenada v ložo prihrumelega soproga. V bitko, ki je nastala med napadenim in napadalcem, je moral navsezadnje poseči pendrek policaja, a rahločutno sreč Talije se je zaradi škandalčka upravljivo zgražalo in sramežljivo povešalo oči, dokler ni

pod firmo Rdečega križa pevski koncert, da pokažemo, da znamo tudi mi nekaj. Tajno pa je ostalo, da bomo davnovali del dobička družbi Cirila in Metoda. Komaj pa smo pričeli z vajami, je že prišel polom.

Posebno dobro sem ohranil v spominu dogodek, ko je obiskal čete v Rajblu vojni ministar. Vsi oficirji so se zbrali z njim na nekem travniku blizu pokopališča. Opazovali smo to izza grmovja. Vojni ministar se je zelo prijazno in dolgo pogovarjal z dr. Rybašem. Prijateljsko mu je stiskal roko. Drugi dan so poslali dr. Rybaša na fronto Javoršček pri Bovcu.

Ko smo se poslavljali od njega, smo vsi čutili, da smo izgubili nenadomestljivega očeta; jokali smo kakor otroci. Dr. Rybaš se je odpeljal proti Prediju skozi naš z bakljami razsvetljeni špallir. Nekateri so ga spremljali daleč proti Prediju.

Cez 10 dni se je dr. Rybaš vrnil v zaledje, v bolnico, 20 let starejši in silno shujšan. Slovenci smo ga pričakovali v Rajblu pred rudniškim predorom. Zopet je bilo mnogo joka in žalostnega slovesa. Takrat sem zadnjkrat videl blagega dr. Rybaša. Nekaj dni kasneje so spravili tudi mene v kazenski azil v Seebach pri Beljaku. Spremljal me je tja tovariš Ante Iskra iz Istre. Če si še živ, Ante, bodi pozdravljen. Dr. Rybaša pa ohranimo v neizbrisnem spominu. Klavora.

iz njenih svetih prostorov izpuhtel ves greh...

Da je preveliko modrovanje nehalno, zelo nehalno opravilo, pa je izkusil neki »modrec iz jutrove dežele... Tu naj omenim, da se na pravoslavni Božič po beograjskih ulicah in kavarnah pojavljajo čudno našemljeni mošje, z visokimi papirnatimi kromami na glavah in dolgimi lesenimi meči v rokah, ki vlogo »treh modrih iz jutrove dežele« igrajo na ta način, da od radovedne publike za izbrbljanje dveh treh svojih pesniških proizvodov izmolzejo nekoliko dinarčkov. Modrovalec je torej ta »modrec« na Čuburi v kafani »Kikevaca« v vnešenih verzih, da je naš dični ministrijski predsednik in strastni lovec zajec in jerebic gospod Velja... — kaj? Nič drugega, kakor sam peklenški Herodež! Ušesu postave pa ta pregrešna konstatcija seveda ni bila po volji in »modrec« je še tisti večer odromal v zloglasno glavnjačo (ječo uprave grada Beograda), kjer bo imel dovolj prilike, da se temeljito spokori in poboljša...

Ustno izročilo pravi, da je grenkoba beograjske glavnjače na sam Božič šel okuštati tudi naš moderni poet Rade Drainac. Ampak se je izkazal junaka in je, tako pravijo, sredi godrnjajočih potepuhov in v železnih okovih renčečih tolovaljev koražljivo prepeval:

Dok ovdě stražar drema, reči ću vam tajnu... Drainac se apsi, kadgod pare nema!...

Postavili pa so se letos imenitno na zadnji dan Božiča beograjski cigani s Čubure s svojo »veliko cigansko zabavo« v prostorih hotela »Slavije«. Tu si se mogel šele prepričati, da je ciganska kri vroča kakor ogenj in nemirna kakor živo srebrlo! V prestem vrvežu plesočih, temperamentnih cigancih in cigancikov si videl tipe, tako zanimive, da bi bili vredni slikarjevega čopiča. Plesalo se je do zore, burno, divje — strastno, kakor znajo plesati pač samo cigani. Čardaš, fokstrot, boston, čarleston, mazurka, valček, kolo, poskočno srbsko kolo — vse do zore hop, hop, hop! Okus ciganov glede nežnega spola pa se je menda spremenil, kajti na zahavi so za svojo kraljico izbrali stvarco, ki je naravnost antipod njihovev dosedanjemu idealu tempopolte in temolase Karmen. Izvolili so namreč blondinko, ljubko in nežno kakor angelček, med ciganskim svetom sedaj slavno gospico Milico Stavričevu...

Za Novo leto št. 2. je dobil Beograd nekaj smega, ki pa so mu dnevi šteti. Še enkrat ples do zore iz »starega« v »novo« leto, muzika in rajanje vsepovsod, na gosposkih Terazijah, v delavski Savamali in Dorčolu, po kotanjah in bregovih in bratih, periferiji — potem pa, o Luka, ko ti je bilo dovolj zabav in vima in deklet, nazaj na delo! — J.

Odločitev v natečaju za lenake in osnutke kostumov črno-bele redute v Ljubljani

Včeraj se je v damskem salonu kavarne »Emona« sestala žirija, ki so jo tvorili arh. ing. Kregar, arh. Spiničič, akad. slikar Vavpotič ter kot zastopnik »Jutra« g. Gaber. Žirija je ocenila osnutke reklamnih plakatov za črno-belo reduto, ki se bo vršila 11. februarja v Unionu. Vpisanih je bilo 95 osnutkov, izmed katerih je žirija priznala nagrade naslednjim:

- I. nagrada g. Ivanu Dideku, Maribor.
- II. nagrada gg. Dr. Korbarju, Sl. Sodji in V. Pintarju, Ljubljana.
- III. nagrada pa g. VI. Bohincu, Ljubljana.
- Ostale nagrade od IV — VIII so bile podeljene: gg.: Sl. Sodji, Kocijanu, VI. Tintli, Dr. Korbarju, VI. Bohincu, vsi iz Ljubljane.

Nagrade se lahko dvignejo od 1. februarja t. l. med 11. in 12. uro pri g. VI. Saksidi, Selezburgova ulica 7/II., Jugoslovenska Matica.

Istočasno se je vršila selja žirija za ocenitev najboljših osnutkov za kostume na isti prireditvi. Žirijo so tvorili pod predsedstvom g. ing. arh. Kregarja naslednji: dame Sarčeva, Seljakova, Rudičeva in Rožmanova ter gg. prof. Šantel, prof. Vavpotič, baletni mojster Vilek in poročevalec »Jutra«, g. Gaber.

Nagrade so bile prislojene naslednjim: I. nagrada g. 2. Ruši Kochovi geslo: »Karneval« št 2. II. nagrada prejme gđc. Mimi Medvedova, geslo »Charleston«. III. nagrada pripade g. arh. Ivu Spiničiču, geslo »Klajak«.

Vsi osnutki kostumov bodo do redute na ogled v modnih atelijah gg. Sarčeve, Rožmanove, Rudičeve in Seljakove. Nakrajni in ostali epaki pa bodo razdeljeni posameznim uglednim ljubljanskim in nekaterim zunanjim tvrdkam, da jih razstavijo v svojih izložbah.

Povest o oglarju Franceljnu Iz zelenega gozda za zamreženo okno.

Novo mesto, 15. jan. Orožniška postaja v Dol. Kronovem je naletela v svojem »revirju« na sumljivo pohajača Franceta Gregorčiča. Zasišan, se je zapletel v razna protislovja, nakar je bil aretiran in oddan v novomeško zapore. Gregorčič je doma iz novomeške okolice, rojen je bil leta 1883. v vasi Čučna. poznate se je lotil raznih poklicev, nazadnje pa je vzljubil gozd in svobodo in postal oglar, zavber fant... Tudi se je oženil, a le bil kmalu vdovec... Vdovecu Gregorčiču se je zahotelo dalinih krajev. Zvedel je, da išče firma P iz Ljubljane skupnino delavcev, ki bi ji žgali ozlje v gozdovih okoli planinske vasi Janče, ki je najvišja točka na hribovju desnega brega Save med Ljubljano in Litijo. Tja je zahotelo srce

oglarju Franceljnu. Javil se je pri imenovani tvrdki z nekaj tovariši, sam pa je postal nadzornik nad delavci.

Pogodba, ki so jo sklenili s firmo, je bila za delavce jako ugodna. Zasiguran jim je bil stalen in pošten zaslužek. Pred odhodom na posel se dobili vse potrebno orodje, denarja za prvo silo in živila. Za vsak vagon žganega oglja bi prejeli delavci 3250 Din. Vsekakor lepi novci.

Kako se je pa začul zastopnik tvrdke, ko je prišel nekaj dni po sklenjeni pogodbi na Janče, tam pa je našel uzgalo kopo, okrog nekaj razmetanega oglja najslabše kvalitete, delavcev nikjer, pa tudi »gospoda nadzornika« ni bilo mogoče od nikoder priklicati.

Začudenemu gospodu je povedala še le neka kmetica, da je »delovodja« razpustil svoj tabor, odnesel vse orodje. Še prej pa je »rekviriral« nekaj popotnega brašna: salam, slanina, mfla, olja, esence, od tovarišev pa si je »sposodil« še čevlje, nakar ga je vzela črna noč...

Razumljivo je, da je zabrosila operarijena tvrdka orožništvo za pomoč, saj ji je napravil »gospod nadzornik« samo na živilih, ki so jih odnesli delavci s seboj na Janče, za 5000 Din škode, odnešeno orodje je bilo tudi precej vredno, »ara«, ki jo je dobil Gregorčič na roko, je pa znašala cel tisočak.

Za prebrisanim »likvidatorjem« oglarske kolonije in predrznim kradovlčem, ki je oškodoval še celo svoje delavske tovariše, so stikali orožniki dalje časa, dokler jim ni padel v roke v novomeški okolici.

Ni neverjetno, da bo sodnja pri izpraševanju vesti iztisnila iz popotovanja želnega Franceljna še marsikak greh, ki ga do sedaj še nima zabeležena v svojem kazenskem listu.

Po nabranih podatkih pa bo zapel sodnik Franceljnu ono staro: »Mar bi bil, mar bil oglar ostal...«

Roparski napad na sestro pok. poročnika Pajevića

Minuli petek zvečer sta v Jagodini vpadla dva razbojnika v hišo ge. Savete Pajevičeve, mater pokojnega letalskega poročnika Dragoljuba Pajevića, čigar tragična usoda je čitateljem v dobrem spominu. V hiši se je nahajala samo sestra pokojnega Pajevića. Citala je neko knjigo, ko sta jo nenadno presenetila dva razbojnika, ki sta planila skozi vrata, jo prišla za vrat in za povedala: »Dai denar!...«

Ko se je izmotala, sta jo oklofotala in ji strgala z desne roke zlat prstan, ki ga je nosila po pokojnem svojem bratu Dragoljubu. Obenem sta roparja zahtevala denar in dekle se je izgovorilo, da mora ponj v zgornje sobe. Odsila je skozi kuhinjo v zgornje nadstropje in zaloputnila vrata za seboj, roparja pa sta ostala zunaj. V naglici je dekle poiskalo samokres in ustrelilo skozi zaprta vrata; tretji strel je odpoval. Takoj nato je dekle planilo k oknu in začelo klicati na pomoč. Roparja sta pobegnila in ju ljudje, ki so prihitali blizu, niso mogli več zasledovati, ker se hiša nahaja precej na samem. Mati se je v tem času nahajala v mestu, kamor je šla nakupovati za novo leto. Videti je, da sta roparja dobro poznala razmere v Pajevičevi hiši. Preiskava se vrši intenzivno.

Dve okrogli zgodbi za Mico Kovačevu

Zagorje, 15. januarja

Eksekucija na ženitnem potovanju. Nekako pred dobrim letom se je v Toplicah pri Zagorju naselil obrtnik Martin. Precej dobro je izvrševal svoj obrt, lepo je zaslužil, a kljub temu mu je denar izginjal kakor kafr. Vendar je Martin imel prav dobro srečo. Pridobil si je zaupanje in dobival blago brez denarja na kredit.

Tako se je Martin polagoma zadolžil po trgovinah za precejšnjo vsoto, ostal pa je dolžan seveda tudi nalemmino za lokal. Ko so ga končno začeli upniki zbadati, je odločno zatrdel, da se bo poročil in sicer ne samo zato, da dobi boljšo polovico, temveč tudi zavoljo lepe dote Pripovedoval je, da bo njegova bodoča žena izvrševala v bližini Ljubljane drug obrt, sam pa da bo še nadalje ostal v Toplicah pri Zagorju.

Zares, Martin ni govoril napačno. Bil je oklican in minulo nedeljo se je res poročil z rdečelično Rezikjo. Za spomin na srečni dan ji je poklonil prav lepo boo. Pri vsem tem pa je doživel prav neprijetno presenečenje.

Upniki so že kar mrzlično pričakovali njegove poroke. In komaj so doznali, da namerava Martin uživati lepe medene tedne z Rezikjo in da se po poroki odpravila v njo iz Zagorja ter da bržčas namerava upnikom zapustiti le zaupanje, ki ga je užival, so se upniki zbrali na kolodvoru, da se z njim pomenijo pred slovesom. Pričakali so ga na kolodvoru in mu brez daljših besed kar mimogrede olajšali prilago, kakorkoli je kdo mogel. Ko je Martin s svojo nevesto že stopal v vlak, je prihitel še neki trgovec, ki je za parčkom skočil v vagon ter Martinu med vožnjo do Litlje odzvel moško sukunjo in je vrhu tega na veliko Rezikino žalost konfisciral tudi njeno poročno darilo — boo...

Klobuk z glave za neplačani zapitek

Te dni jo primana znan žagar iz sosednje občine v Zagorje. Ustavi se v Toplicah pred prikupno hišo, ogleda si izbošeni mlakavni gozd in kar naenkrat se zasuče v gostino ter sede za mizo. Nič čudnega, dolga pot ga je utrudila in ker je razen tega dober prijatelj vinske kaplice, je za-

čel slastno prazniti kozarce. Prav kmalu ga je objelo staro prijetno tazpoloženje, v katerem pa ta ljubezni mož očitno rad pozablja, da se poživiljoča vinska kaplica pridružuje s trudom in da jo je vsekakor treba plačati.

Ko je žagar imel že precej soka pod kopo, je vstal izza mize in hotel oditi, ne da bi poravnal zapitek. Natakarija je pravčasno ustavila pri vratih in ga opozorila na plačilo. Tedaj pa se je možakar začel izgovarjati, da je denar kratkoma pozbil doma in da bo čeho plačal drugi pot. Žagovor in objuba pa natakarije nista zadovoljila.

In zgodilo se je tako, kakor pripoveduje že stara narodna pesem, da je natakarija poteznila pijančku klobuk z glave. Možakar je torej moral gologlav odkolovratiti proti domu. Spotoma le še vsakomur povedal, kdor ga je le hotel poslušati, kakšna sramota se mu je dogodila v Toplicah in Zagorju in je zatrdel, da bo napravil stranski »malera«. Njemu, ki zna vsakršno oolo razžagati, kakor si kdo želi, da bi natakarije pobirale klobuk? Take sramote si v bodoče ne bo več dovolil. Morda bo prihodnjič res rajje plačal.

Pred sodniki

Zgodba o avtomatu v Židovski ulici

Koncem lanskega let. je zmanjkal neko noči v Židovski ulici avtomat za slaščice, ki je bil pritrjen na steni in je za dnarček metal iz sebe sladke bonbončke.

Pa je zjutraj neka ljubljanska gospa prinesla avtomat na policijo, češ, da ga je njen sin Andrej našel na tleh.

Lastnica avtomata je ugotovila, da so slaščice zmanjkale in je zahtevala naj jih Andrej plača. Vršila se je kazenska razprava; Andreja ni bilo in je bil obsojen na teden dni zapore. Tedaj pa je javil sodišču, da je bolan in prosil naj postopanje obnove, češ da je nedolžen. Razpisana je bila nova razprava. Dve gospodinjci: Tina in Kinca, ki sta z Andrejem usodno noči malo polumpali, sta izpovedali, da so našli avtomat na tleh in da ga je Andrej samo zato vzel, da ga ne bi kdo odnesel. Avtomat je bil takrat ž. prazen in oropan slaščic. Seveda je bil Andrej oproščen vsake krivde in kazni.

Uboj v Lazah

Dne 13. septembra lani se je vračal 30letni Jože Mrhar, sosed obdolženca Janeza Kirna, z jarmom volov s sejma domov v Laze. Z njim je bil tudi njegov svak posestnik Janez Kramar. Ko sta dospela v voljo do Kirnove hiše, je Mrhar poklical Kirna, naj pride ven, ker se ima z njim nekaj pominiti in da naj prinese s seboj mošta.

Obdolženec je že lezal v postelji; ponovno pozvan je stopil iz hiše, si ogledal vola in pogostil oba posestnika s tokovcem in žganjem. Mrha je bil že nekoliko vmičen; iznenada se je sporekel z obdolžencom radi nekega sodčka, ki ga je imel Mrhar v popravilu.

V prepriju je Mrhar obdolženca napadel, ga pahnil, da se je ta opotekel in ga začel pretepati s palico. Kirnu sta prihitala na pomoč njegova žena in dva sinova; vsi skupaj so se nato zvalili po bregu v vino-grad. Ker sta proslili Kirnovi hčeri Kramarja, naj poseže vmes in skuša Mrharja ločiti od njihovega očeta, je ta res skočil v vino-glad mirit Mrharja, toda ta ga je togotno lopnil s kolom po glavi, da je Kramar kapadel.

Za tem se je Mrhar nekoliko pomiril. Kramar mu je pokazal po njem zadano rano in Mrhar se je še celo opravičil. Malo nato pa sta se Mrhar in obtoženec zopet spoprijela in padla po tleh. Ko sta vstala, je odšel Mrhar k svojim volom, obtoženec pa za njim, nakar sta se še enkrat zgrabila. Razstavil ju je šele Kramar.

Obtožnica doži Kirna, da je prekoračil meje slobrana in da je zakrivil pregrešek zoper varnost življenja, ker je pri zadnjem napadu zgrabil Mrharja za lasne in butal z njegovo glavlo ob tla.

Mrhar je zatem odšel domov, spravil vola v hlev ter se vlegel k počitku. Kmalu je zgubil zavest ter 17. septembra nepričakovano izdihnil.

Pri obdukciji sta zdravnik dognala, da je imel Jože Mrhar levo temensko kost udrti in znotraj počeno. Skozi to razpoko je tekla kri v možgane in tako pritiskala namje, da je Mrhar radi otrpenja možgan umrl.

Obdolženec je priznal, da se je spoprijel z Mrharjem, ki ga je napadel, da je res pograbil Jožo za lasne in ga tresel, da pa ni butal z njegovo glavlo ob tla. Tudi je, da je Mrhar padel doma v neko jamo, kjer je ležal vsa noč.

Priča Janez Kramar je navedel, da je bil Mrhar jako nasilen. Videl je Kirna, ki ga je tresel za glavo, ni pa videl, da bi ga bil tolkel ob tla.

Mrharjeva žena Francka je pričala z jokajočim glasom. Trdila je, da je Kirn rekel, da je bil Kramarju angel varuh, ker bi ga sicer tako zdelal, da bi nikoli več ne jedel krompirja. Francka je zahtevala za izguho moža 20.000 Din odškodnine. Po-kolnik ji je zapustil 4 otroke. Odločno je zanikala, da bi njen mož padel v jamo.

Predsednik je prebral str. akt iz kate-rega je razvidno, da je obdolženec pred 30. leti ubil s krepelcem nekega Janeza Zama-na v Kamnem vrhu, ko ga je leta napadel z nožem Kirn je bil takrat oproščen, češ da ni prekoračil meje slobrana, ker je imel Zamao zelo tenko lobanjo, a krepelce je bilo šibko; poleg tega je bil Kirn napaden z nožem in se je moral braniti.

Predsednik je razglasil sodbo, s katero je bil Janez Kirn spoznan krivim prekoračen-ja meje slobrana in je bil obsojen na 6 tednov strogega zapore s poostrenjem. Mimno tega mora plačati stroške v znesku 1168 Din.

Po sarniku prihajajo

v dihalne organe povzročitelji bolezni. Če se hočete varovati infekcij, vzmite zdravniško priznane Panflavin-pastile. Te zdravljajo razvoj vstopajočih povzročiteljev bolezni, so prijetne v okusu in neškodljive za želedec. Priporočane so od prvih strokovnjakov. Dobe se v vseh lekarnah.

Domache vesti

Važen nasvet

Naš naraščaj, ki prihaja zadnja leta iz šol, zna slabo ali pa sploh ne razume nemški. Se slabše je, seveda, z drugimi svetovnimi jeziki. Spričo tega dejstva obstoja nevarnost, da bo celo naš inteligenčni naraščaj vedno bolj zaostajal v svoji splošni izobrazbi, ker je v slovenski literaturi premalo knjig, iz katerih bi mladi človek črpal potrebo, kar mora vedeti izobraženec. Iz te zagate nam v največji meri pomaga naša tedenska revija »Življenje in svet«, ki nas obvešča in pouči o dogodkih in doganjanjih na vseh kulturnih poljih. Ako še ne bi imeli take revije, bi jo morali ustanoviti. Kdor še ni naročen na »Življenje in svet«, naj se brez oklevanja naroči! Starši, hranite vse zvezke in jih dajte vsako leto spriti vezati! V teh knjigah boste imeli dragoceno izobraževalno snov za svojo deca. Tedenska revija »Življenje in svet« je edina te vrste v Sloveniji in bodočnost bo vsako leto krepkeje podprla našo trditev, da je ta revija v interesu splošne izobrazbe Slovencev nujno potrebna.

Včerašnji „Ponedeljek“

Je poleg izbranih referatov o nedeljskih političnih dogodkih, ki jih danes deloma ponatiskujemo, prinesel celo vrsto zanimivih poročil iz pestre kronike. Tako je predvsem po informacijah uredniškega poročevalca na licu mesta opisan strahotni zavratalni umor v Svetvi pri Medvodah, kjer je 28 letni posestnik sin Stanko Kurait v ljubosumnosti zaklal svojega tovariša, 24 letnega Alojzija Križaja. Nadalje prinaša »Ponedeljek« poročilo o pretresljivem dogodku v Slovenjgradu, kjer je osemletni deček po nesreči ustrelil svojega štiriletnega brata.

Podrobno je opisana panična Silvestrova noč v Požarevcu, kjer so roparji vilonili v Trgovsko banko in po vilonu usmrtili tri stražnike.

Poleg izbranih nedeljskih kronik Ljubljane in Maribora in podrobnih sportnih zanimivosti prinaša »Ponedeljek« še celo vrsto drugih pestrih dogodkov.

*** Dar nemškega novinarja našemu kralju.** Znani nemški novinar Artur Penkala, rodom Hrvat, je te dni kralju Aleksandru poklonil album izbrane kolekcije slikovne v naših narodnih nošah. Podoben album je Penkala poklonil tudi Umetniški biblioteki v Beogradu.

*** Promocija.** Na veterinarski fakulteti v Zagrebu je bil preteklo soboto naš rojak g. Leon Kocjan promoviran za doktorja veterinarstva. Čestitamo!

*** Odlikovanje bizantologov.** Ministrstvo prosvete je na predlog predsedstva kongresa bizantologov, ki se je lansko leto vršilo v Beogradu, odredilo, da se predložijo kralju v podpis ukaz, s katerim bodo odlikovani vsi oni udeležniki kongresa, ki niso prejeli odlikovanja neposredno po zaključku kongresa.

*** Zakon o osnovnih šolah.** V ministrstvu prosvete je bila te dni dovršena definitivna stilizacija novega načrta zakona o osnovnih šolah. Načrt bo v najkrajšem času predložen Narodni skupščini ter stopi v veljavo istodobno z novim budžetom.

*** Šolska predavanja o Društvu narodov.** Ministrstvo prosvete je nedavno vsem šolskim oblastem poslalo zapis s priporočilom, naj se v vseh naših šolah posveti ena ura predavanja o postanku, pomenu ter o ciljih in delovanju Društva narodov. V mnogih šolah so se tako predavanja že vršila.

*** Žrebanje srečk invalidske loterije preloženo.** Ker se mnogo interesentov za invalidsko loterijo, ki jo prireja Osrednji odbor Udruga vojnih invalidov, oglašajo pri udruženju s prošnjo, naj bi se jim omogočil nakup srečk te dobrodelne loterije proti mesečnemu odplačilu, je odbor sklenil, da se žrebanje odloži do 15. junija 1928. Ministrstvo je ta sklep odobrilo. Skupna vrednost dobitkov znaša 2.500.000 Din.

*** Moderna železniška postaja v Vinkovcih.** Ruski inženjer prof. Ščelovitov je nedavno izdelal projekt moderne železniške postaje s specialno konstrukcijo, ki popolnoma izključuje vsako trčenje vlakov. Prometno ministrstvo je ta projekt odobrilo in sklenilo, da se nova velika železniška postaja v Vinkovcih zgradi po tem načrtu.

*** Ostro streljanje ljubljanskega pešpolka.** Dne 24. in 26. januarja t. l. bo mitraljevska četa 40 pešpolka »Triglavskega« ostro streljala na prostoru Roje, ki na severu in vzhodu meji na reko Savo, a na južni in zapadni strani na cesto Ježica-Savljje-Kleče-Višmarje-Tacen. Streljanje se bo v smeri od Višmarje proti Straznemu hribu pri Ježici, zaradi česar bo cesta Spod. Gmeljnice-Ježica za ves promet v omenjenih dneh od 8. do 16. ure zaprta. Ravno tako je v omenjenih dneh zaprten vsak prehod ali delo na omenjenem strelišču. Prostor bo zastražen od vojaštva.

*** II. Savezni sokolski smučki tečaj.** ki bi se moral vršiti od 15.-28. januarja t. l. na Kofcah pri Trzinju je radi neugodnih vremenskih razmer odgođen na nedoločen čas. Jugoslov. sok. savez.

*** Preiskava proti fašističnemu špijonu.** Po vseh s Sušaka se preiskava proti inženjerju Avgustu Hendlu, ki je bil nedavno aretiran pod sumnjivo špijonažo v korist Italije in da je pisal članke za fašistično glasilo »Popolo di Trieste«, se uspešno nadaljuje. Hendel je v toku preiskave priznal, da je bil dopisnik omenjenega lista in da je v nekaterih člankih žalil našega kralja ter objavil tudi podatke o stanju naše vojne mornarice. Hendel bo v bližnjih dneh izročen državnemu pravdnistvu.

*** Obsodba zaradi komunistične propagande.** V soboto zvečer je bila pred senatom okrožnega sodišča v Dubrovniku ob velikem zanimanju občinstva končana ob-

ravnava proti trem pristašem neodvisne delavske stranke, ki so bili oboženi po zakonu o zaščiti države zaradi ustanavljanja ilegalnih komunističnih celic. Sodišče je zaradi širjenja komunistične propagande obsodilo Nikolo Maslača in Miho Mrnareviča na 6 mesecev težke ječe, seljak Peter Mrnarevič pa je bil oproščen.

*** Grozen zločin iz dobe prevrata.** Subotiška policija je te dni slučajno prišla na sled groznemu zločinu, ki se je odigral v dobi prevrata leta 1918., ko se je Anton Gabor vrnil iz Rusije, kjer se je nahajal v ujetništvu. Komaj je bil doma teden dni, že se je začel pripravati s svojim očetom ter ga ustrelil. Streljal je tudi na svojo mater, ki pa je bila le lahko ranjena. Gabor je bil takoj aretiran, a je pobjegal iz zapora. Šele sedaj so morilcu svolega očeta prišli na sled ter ga v Subotici aretirali in izročili sodišču.

*** 115 let stara žena hotela izvršiti samomor.** V naši kršni Liki živi žena, ki je dosegla redko starost 115 let. Ker starka živi v bednih razmerah, se je pač naveličala težkega življenjskega bremena. Prošli tedež se je pri selu Kruškovcu vrгла na železniško progo, ko je ravno prihajal vlak. Rešili so jo še pravočasno in jo oteli pred zaželeno smrtjo.

*** Dva avtomobila zgorela v garaži vred.** V garaži tvrdke Guttman & Frank v Osjeku je v noči od petka na soboto izbruhnil požar. Poslopje je pogorelo do tal; uničena sta tudi dva avtomobila. Škoda se čeni na 600.000 Din.

ITO — zobna pasta najboljša!

* Čajkana. Čajne mešanice so najizdatnejše. Zahtevajte jih povsod.

* **Motenje žolodca in črevesa,** napačnosti telesnih bolečin, razdražljivost, nervoznost, omotičnost, sanje z bojaznijo, splošno počutenje slabosti, zmanjšano veselje do dela, se omili s kupico prirodne grenčice »Franz-Josef« na dan. Zdravniki svetovnega slovesa hvalljivo, kako izbornu službo »Franz-Josef« kot voljno odpirajoče sredstvo. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in špicerijskih trgovinah.

Iz Ljubljane

— Prisega župana dr. Puca. Prejeli smo Glasom brzojavnega odloka ministrstva za notranje zadeve je bil g. dr. Dinko Puc s kraljevim ukazom z dne 28. decembra 1927. potrjen za župana avtonomnega mesta Ljubljane. Vselej razpisa velikega župana ljubljanske oblasti se bo vršila prisega nove izvoljenega župana v smislu § 21 občinskega reda pred zbranim občinskim svetom jutri v sredo ob 11. uri dopoldne v dvorani mestnega magistrata.

— Udruženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov — Sekcija Ljubljana vabi na predavanje, katero se bo vršilo v petek, dne 20. januarja ob 20. uri v lastnem družabnem lokalu na Kongresnem trgu št. 1, (2 nadstr.) Predaval bo g. dr. inž. Miroslav Kasal o temi »Dimenzioniranje železobetonkih konstrukcij po predpisih v luči znanstvenih poizkusov«. Vabljeni so člani in vsi ki se zanimajo.

— Članom Ljubljanskega Sokola. Bratje! Zopet nam je sporočiti tužno vest, da je preminil naš dolgoletni in zvesti član brat dr. Fran Mohorič, sodni svetnik in privatni docent zagrebške univerze. Pozivamo Vas, da ga spremita na poslednji poti v čim večjem številu. Zbiramo se pred hižo Zalostni danes, v torek ob 4. popoldne. Kroj civilni z znakom. — Zdravo! — Odbor Ljubljanskega Sokola.

— Ponovno gostovanje Šentjakobskega odra v ljubljanskem dramskem gledališču. Na prijazno povabilo gledališke uprave gostujejo agilni Šentjakobčani nočjo ob 20. drugič v ljubljanski dramji z efektno, satirično Molnarjevo tridejansko anekdoto »Igra v gradu«, ki je pri prvem gostovanju navdse častno uspela ter žela spontano priznanje pri publikii in naši priznana strogi kritiki. Šentjakobskemu odru naklonjeno p. n. občinstvo, ki si želi parurnega zabavnega užitka uljudno vabimo k navedeni predstavi, ki bo predvidoma zadnja v Ljubljani. Ker Šentjakobčani s svojim nesebičnim in požrtvovalnim udeleževanjem na polju dramatične umetnosti v polni meri zaslužijo dobro zasedeno gledališče, sežite pridno po vstopnicah, ki se dobe po znanih cenah v predprodaji pri blagajni v operi!

— Edinost — Ljubljana. V četrtek prvo predavanje: »Ene leto v italijanski armadi«. (Doneski k primorskemu vprašanju).

— Čudeži vsemirja. Zveza kulturnih društev sporoča cenj. občinstvu, da ponavlja na vseobčo zahtevo ta film še danes ob 14.30. Vse dosedanje predstave so bile deležne velikanskega obiska in publika je bila z vsebino filma izredno zadovoljna. Šolskim zavod. ki so javili svojo udeležbo na današnji predstavi, so vstopnice na razpo-

Izzrebane srečke.

V prvem žrebanju srečk drž. raz. loterije so bile izzrebane tudi naslednje, v Oglasnem oddelku »Jutra« kupljene srečke, in sicer prejmejo dobitke Din 200.—:

Štev. 30.089, 24.568, 11.125, 47.519, 47.523, 85.137, 111.421, 111.424, 121.051.

Prednost do neobnovljenih srečk imajo oni naši igralci, ki so jim bile srečke izzrebane za male dobitke. Treba se je pravočasno prijaviti. Od 5. februarja dalje pa bodo event. neobnovljene srečke na razpolago novo priglasišenim igralcem.

Zadružna hranilnica, r. z. z. o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta 19.

lago že ob 13.45 pri blagajni kina Matice, kjer naj se pravočasno dvignejo. Ker se film danes nepreklicno zadnjikrat predvaja, opozarjamo vsakogar na ta izredno lep spored.

— Žrebanje invalidske loterije v Beogradu, pri kateri se zadene 25 avtomobilov, je preloženo na 15. junija t. l. Srečke se dobe v menjalnici Reicher & Turk, Presernova ulica 44.

— Nered in brezobzirnost nekaterih drsalcev na mestnem drsalšču pod Tivolijem postajata že nesnosna. Kaj pomagajo tiste table, ko pa ni nadzornega organa, ki bi gledal na to, da se dani predpisi tudi izvršujejo. Igram in dirkam je odločen spodnji konec. Kljub temu se podijoo paglavci pa tudi drsalci, od katerih bi človek pričakoval več nekoliko discipline in dostojnosti, po vsem drsalšču ter ogrožajo mirne drsalce, ki so si prišli z gibanjem v svežem zraku krepit živice in telo. Nekaterim manjka tudi najprimernejše obzornosti do drsalcev, ker mislijo, da je celo drsalšče njihovo. Tako je v soboto neki nerodnozdj podirj damo na tla in z drsalco prebil čevljev in nogo. Ni pa čutil potrebe, da bi se opravičil in legitimiral. Ko je dami nudil slučajno navzoč zdravnik svojo prvo pomoč ni bilo zopet niti najmanjše priprave, da bi rano za silo obrazil. Če je že to mestna drsalšče sicer v najprimernejšem stanju, naj bi mestna občina, ki dobiva čisto lepe dohodke na vstopnih, vsaj poskrbela za zasilno lekarno. Predvsem pa treba napraviti energično red na drsalšču, ki naj se razdeli makar na tri dele: za otroke in začetnike, za izurjene in za igre. Nastavi naj pa reditelji, ki bi bil lahko obenem trener in učitelj, ki ga itak pogrešamo.

„ČRNO-BELA REDUTA“

11. februarja v Unionu

Rezervirajte vlasulje in poslužite se česalnih salonov:

Fettich-Frankheim, Šelenburgova, Franchetti Engelbert, Dunajska cesta, Salon »Ljubica«, Dunajska cesta, Salon Dorček, Dalmatinova ulica.

— Policijska kronika. Od nedelje na ponedeljek so bili prijavljeni naslednji dogodki: 1 tatvina zlatnine, 1 prestopok nepredvidne vožnje, 1 prestopok avtomobilskih predpisov 1 prestopok kaljenja nočnega miru ter 5 prestopkov cestnega policijskega reda. Aretacija je bila izvršena samo 1 in sicer zaradi splošnega suma.

— Nezgode na ulici. Posestniki Ivani Vampljevi z Dobrove se je v soboto dopoldne jel Pred Škofijo nenadoma plašiti konj in sicer ravno v trenotku, ko je mimo privozil tramvajski voz. Konj je zadenski potisnil zapravljiveček na tir ter je tramvaj zavozil vanj. Pri karambolu se je vozček mežno pokvaril, tako da trpi Vampljeva za okroglih 500 Din škode.

TATJANIN VEČER

— 24. januarja v »Kazini« —

— Tatinski cigan. Posestnik Josip Habjan iz Zg. Šiške je včeraj dopoldne prijavil kako ga je okradel drzen cigan, znani zmovčič Ivan Held. Oglasil se je pri njem v družbi neke ženske ter dveh otrok ter ga milo prosil za kruh. Habjanu se je cigan zamislil in je res stopil po kruh: medtem pa je cigan smuknil v sobo ter ukradel iz nezaklenjene omare 3750 Din gotovine, nadalje 8 zlatih prstanov in nikelnasto uro v skupni vrednosti okrog 3000 Din. Habjan je tatvino steer kmalu zazpal, a je ni takoj prijavil, meneč, da se mu bo posrečilo cigana izslediti samemu. Ker pa Held je ni hotel priti okoli hiše, je bil Habjan sedaj prisiljen poklicati na pomoč oblast, da spravi nevarnega tiča v kletko.

— Kokošari» tudi na dežel. Kokošji tatovi niso na delu samo v mestu, marveč pridno krajejo grahke tudi s kmetijskih dvorišč. V Turnišče se je te dni priklatil neznan davitelj kokoši, ki je oškodoval 4 posestnike za več komadov perutnine. O vseh kokošinih tatvinah v ljubljanski okolici je obveščena tudi ljubljanska policija.

— Pobeg od doma. Od doma je neznano kam pobegnula pred par dnevi 20 letna Marija T., stanujoča v Križevniški ulici. Imenovana je srednje postave, okroglega obraza z bubi frizuro; obtečena je bila v črn plašč s plišastim ovratnikom ter črne visoke čevlje na zadrgo.

— Izgubil se je včeraj popoldne briljantni uhan na poti skozi Zvezdo, po Sv. Petra cesti. Zaloški cesti do Most in nazaj. Odda naj se na policijskem ravnatelstvu.

— Žalne obleke priporoča ob priliki zalovanj F. LUKIČ. Svitarjeva ul.

— Zlato verižico sem izgubila. Oddati jo proti dobri nagradi Beethovnova 9-II.

Iz Maribora

— Kaj je z občinskim odborom v Rušah? Začetkom januarja so bili zapriseženi vsi novo izvoljeni občinski odbori obeh mariborskih srezov razen ruškega, čigar zadeva še do danes ni rešena. Proti volitvam v Rušah je bila vložena pritožba, ki pa se nanaša baje še na reklamacijsko postopanje. Novo izvoljeni odborniki so se sestali k prvi seji, izvolili župana in svetovalce, rešitve pritožbe pa ni od nikoder. Že v interesu občinskega gospodarstva bi bilo treba zadevo nujno rešiti.

— Ekspozitura in čitalnica Delavske zbornice. V izvršitev sklepov svoje skupščine v Mariboru od 21. novembra lanskega leta glede nastanitve ekspoziture in drugih svojih ustanov je Delavska zbornica v Celju kupila staro šolo za 250.000 Din, za prostore svoje mariborske ekspoziture pa se je pogodila s pokojninskim zavodom. Upravni odbor Delavske zbornice je to pogodbo na svoji zadnji seji odobril in tako se je mariborska ekspozitura s čitalnico že

včeraj preselila v pokojninski zavod. Vhod v čitalnico je iz Verstovškove ulice. Čitalnica bo preurejena ter razširjena, kar doslej v tesnih prostorih na Rotovškem trgu ni bilo mogoče izvesti.

— Petletnica angleškega krožka v Mariboru. Dne 4. januarja t. l. je poteklo pet let, odkar se je ustanovilo »Društvo prijateljev angleškega jezika in prosvete v Mariboru — Society of friends of the English language and culture in Maribor« — Društvo je ustanovil mariborski zdravnik dr. Toplak, ki ga vodi še danes. Društvo vzdržuje vsako leto 3 angleške učne tečaje. Začetniškega poučuje prof. dr. Kotnik, nadaljevalnega in konverzacijskega pa Londonečan g. Charles Parmenter. S temi tečajji je društvo tekom 5 let vzgojilo kader ljubiteljev angleškega jezika in kulture, ki je društvu samemu v izdatno podporo. Občni zbor društva ob njega malem jubileju letos se je vršil ob mnogobrojni udeležbi 12. t. m. Izvoljen je bil naslednji odbor: dr. Toplak predsednik, dr. Kotnik tajnik, inž. Lukman in prof. Kos blagajnik ravni. Zupančič, knjižničar Edo Gnišek, gospodar gospa Sokličeva; nadzornika gg.: prof. Ivan Bogovič in učitelj Osterc.

— Angleške časopise in ilustracije nam je izročil g. Jože Zelenc za one mariborske interesente, ki so ga za nje pisмено prosili. Dobijo jih v podružnici »Jutra« v Mariboru.

— Policijski drobiž. Od nedelje na ponedeljek sta bili aretirani samo dve osebi, dočim je bilo zaradi lažjih prestopkov vložnih 6 prijav. — Zaradi nepredvidne vožnje se bo moral zagovarjati sofer Rudolf Vidmar, ki je z osebnim avtomobilom hotel na temem križišču Vetrinjske in Tattenbachove ulice prehiteti mestni avtoabus in je pri tem zadel z zadnjim kolesom v prednje kolo avtoabusa, ne da bi povzročil večjo poškodo ali nesrečo. Zaradi brezobzirnosti bo imel opraviti s sodiščem, predvsem ker je bil avtoabus natrpan šolarjev. — Zaradi razgrajanja je bil aretiran železniški uradnik Josip M., ki je v restavraciji »Union« vinjen nadlegoval goste in v navduševanju celo razbil steklo v vratih, s čimer je oškodoval gostilničarko za 40 Din.

— Ogenj v Strossmayerjevi ulici je nenadoma in na nepojasnjen način nastal v soboto popoldne v uti Marte Bandove. Stanovalci ogrožene hiše so se sami lotili reševalnih del, dočim je takojšnja intervencija požarne brambe ogenj v kratkem času pogasila. Lastnica trpi 1000 Din škode.

Iz Celja

— Redna plenarna seja celjskega občinskega sveta je sklicana v petek 20. t. m. ob 15.50 uri. Na dnevnem redu je občinski proračun za leto 1928.

— Na zadnjem občnem zboru si je Sokolsko društvo izvolilo naslednji odbor: starosta dr. Milko Hrašovec, podstarosta Drago Sirec, načelnik Rudolf Poljšak, načelnica Mirka Grudnova, prosvetar dr. Ervin Mejak, tajnik Tine Novak, blagajnik Iv. Stanič, gospodar Franjo Dolžan, statistik Josip Kramer, odborniki in odbornice dr. Jože Dolničar, Lojze Jerin, Zofka Debelakova in Mimi Lojkova. Pregledovalca računov Bertl Vitavsky in Jože Misliša.

— Vodovodna zadruga. Prebivalci Zavo dne pri Celju nimajo dobre pitne vode. Pripravlja se zaradi tega ustanovitev vodovodne zadruge. Dobre pitne vode prideluje tudi v nekaterih drugih delih celjskega predmestja, ki bi si morda na sličen način preskrbeli pitno vodo.

— Zaključni plesni venček maturantov drž. realne gimnazije se je vršil v soboto 14. t. m. v vseh gornjih prostorih celjskega Narodnega doma. Uspej je zelo dobro po obisku in animirani zabavi. Pohvalno je treba omeniti, da je plesovodja g. Černe letos dosegel posebno lepe uspehe. Med neumornim sviranjem Nagodetovega jazzbanda je občinstvo občudovalo eksaktno izvajanje raznih plesov in tudi prav prikupljiv nastop mladine. G. Černeju se je zahvalil za veliko požrtvovalnost in trud maturant Piškur ter mu v imenu plesne šole izročil primerno spominsko darilo. — Istočasno se je vršila v prid Dijaški kuhinji v restavracijskih prostorih Narodnega doma domača veselica, ki je takisto zelo dobro uspela.

— Ne igrajte se z orožjem! Te dni sta prišla k nekemu obrtniku, ki prodaja orožje, dva voljaka v delavnico in ogledovala pištole. Spravevala sta za ceno. Ko se je obrtnik slučajno obrnil v stran, je vzel eden patrono in jo vtaknil v pištole. Drugi je, ne da bi zato vedel, sprožil in ustrelil v steklo. Oromar za puške. Voljaka sta se nenadnega strela zelo prestrašila, enako tudi obrtnik.

— Naveličala se je življenja in hotela iti prostovoljno v smrt neka 19-letna mladenka v Gaberju pri Celju. Popila je precejšnjo množico strupa, vendar so to še pravočasno opazili domači in jo prepeljali v bolnico, kjer so ji izpraznili želodec. Ker je vsaka nevarnost za njeno mlado življenje odstranjena, so jo oddali v domačo oskrbo. Vzrok razdvojenosti bo menda ljubez.

Iz Metlike

— Občni zbor sadjarskega in vrtnarskega društva se je vršil v nedeljo s predavanjem o sadjereji. Obilna udeležba je pokazala veliko zanimanje belokranjskih posestnikov za smotrno sadjarstvo. Iz poročila društvenih funkcionarjev je razvidno, da si je odbor prizadeval, da pride do drevesnice, kar pa mu ni uspelo zaradi prevelikih zahtev križevniškega rea. Potrebo ni bilo, da bi se naši g. poslanci zavzeli za belokranjske sadjarje, da bi dobili potrebno moderno sušilnico in drevesnico. Pri volitvah je bil izvoljen naslednji odbor: načelnik g. Konrad Barle, tajnik g. Vlado Tomičič, blagajnik Mirko Kregelj, odborniki: Anton Pezdirc iz Slanice vasi, Jože Krizan iz Sorčakov in Jože Simonič iz Drašič.

— Za kmetijsko nadaljevalno šolo so vtritale: Prva dolenska posojilnica 1000 dinarjev, Hranilnica in posojilnica 500 dinarjev, Podružnica Kmetijske družbe 500

dinarjev, Kmetijsko društvo 200 dinarjev, proceja pa tudi razne občine. Poučujejo: domači učitelji, sodni nadsvetnik dr. Sirkov in okrajni živinodarstveni inšpektor.

— Očesna epidemija. Kakor smo že poročali, je izbruhnila na tukajšnji šoli očesna epidemija, ki pa se več ne razširja, ker so se lokalne oblasti trudile, da jo v kalli zatro. 20 šolskih otrok se nahaja v stalni bolniški negi dr. Matjašiča in okrajnega zdravnika dr. Küsselna.

Iz Trboveli

— Smrtina kosa. V občinski hiralnici v Hrastniku je umrla gospa Eliza Sapotnikova, upokojenka, ki se je starejši Trboveljčan se prav dobro spominjala.

— Velik pretep v Hrastniku. V soboto okoli 23. ure je nastal v rudarski koloniji v Hrastniku velik prepri med rudarjema Bastičem in Kirnom, ki je imel na svoji strani več rudarjev. V pretepu, ki se je takoj nato razvil, so rudarji napadli Bastiča in mu prizadejali več težkih ran na rokah in na glavi.

Iz Litije

— Izgon cigánov. Včeraj so se pojavili v Litiji cigani: bila jih je cela karavana na več vozeh. Na Bregu, kjer so hoteli šotoriti, so se spustili z domačini v konjsko kupitjo. Ko pa so hoteli nekega kmetja ogoljufati z bolehnim in statljivim konjem, so orožniki razdri kupitjo ter pregnali nadležne pohajače iz okraja. Cigani bodo sedaj potovali v senci bajonetov do svoje domačije v Varaždin.

— Modernizacija Litije. Podjetni gostilničar »Pri Urški« g. Pleničar je napeljal v vse svoje gostilniške prostore radio napeljava. V igralno sobo, kjer ima svoje postore šahovski klub ter zabavni klub »Zelena tratica« pa je namestil izredno močan zvočnik.

Olepševalno in tujsko-prometno društvo v Celju

Celje, 14. januarja.

V celjskem Narodnem domu se je vršil v četrtek 12. t. m. letni občni zbor Olepševalnega in tujsko-prometnega društva. Zanimanje in udeležba je bila velika, zlasti, ker je dnevni red obsegal tudi eventualni razpust društva.

Po pozdravnih besedah se je spominjal predsednik mag. svetnik Šubič umrlih članov in funkcionarjev, med temi ravnatelj Antona Kuneja kot preglednika računov, Fraca Bučarja kot tajnika tujsko-prometne pisarne in ravnatelja Beno Serajnika.

Tajniško in gospodarjevo poročilo je podal izbrano društveni podpredsednik gosp. Rihteršič. Društvo šteje danes 416 članov. Ustavilo si je s Tujsko-prometno pisarno nov delokrog. Tujsko-prometno društvo je včlanjeno pri Zvezi za tujski promet v Ljubljani in v Mariboru ter zastopano po svojih članih tudi v odborih. S pomočjo in podporo ljubljanske zveze ter kopalniške Rogaška Slatina, Dobrna in Laško posluje v palači Hrvaške štedionice lastna tujsko-prometna pisarna, ki daje občinstvu na razpolago potrebne informacije, preskrbuje viže za polne liste in nakazuje tujske sobe v seziji. Z razpošiljanjem in razvijanjem slik mesta Celja in okolice se dela reklama za naše lično mesto vespovsod. V tisku se nahaja s podporo tujsko-prometne ljubljanske zveze brošura za mesto Celje v nemškem jeziku, ki se bo razposlala v reklamne svrhe v izozemstvo. Započeta je nadalje akcija za izvešanje slik mesta po vozovih mednarodnih železniških prog. Zadnji dve leti se je vršil na pustni torek mladinski korzo in maskerada v Celjskem domu. V l. 1927. je poteklo 75 let, odkar je nasajen glavni drevored v mestnem parku. V proslavo tega dogodka je pridrilo društvo veliko ljudsko veselico v mestnem parku. Poleti so se vršili tu redni koncerti. Tekom leta 1927. je dobilo društvo obrtno dovoljenje za izvrševanje umetnega in trgovskega vrtnarstva.

Predvsem pa skrbi društvo za olepšavo celjskega mesta. Pod vodstvom marljivega vrtnarja s strokovnjaka ter dveh pomočnikov oskrbuje vzorno urejen cvetličnjak. Društvo je zadnja leta napravilo v bližini okolici parka nove poti, postavilo klopi ter sploh preuredilo javne nasade. Vestna roka Olepševalnega društva se opaža po vseh javnih prostorih v mestu. Tudi cvetlice po oknih so se začele v poletnem času gojiti po inicijativni in s podporo Olepševalnega društva. Na Spod. Lanovcu poseduje društvo dobro negovano drevesnico za vzdrževanje drevoredov in javnih nasadov. Z odstranitvijo stare vremenske hišice pred vodometom se je tu napravila krasna promenadna pot. Vremenjak bo treba s časom prestaviti v bližino kolodvora, kjer bo mogoče lažje narzorovati moderne aparate. Društvo je postavilo tudi nove klopi na hribu sv. Jožefa. Poplave zadnjih let so sicer marsikaj uničile ter povzročile veliko gmotno škodo, a s požrtvovalnostjo je društvo kljub temu doseglo tako lepe uspehe, da se divi nad celjskim parkom in mestnimi nasadi vsak tujec.

Blagajniško poročilo je podal gosp. Lečnik. Blagajna izkazuje dohodkov 327.621 Din in izdatkov 316.892 Din, torej prebitka okrog 11.000 Din. Največ je prispevala mestna občina, a tudi razni celjski denarni zavodi so se spomnili društva z lepimi zneski. Prodaja cvetlice je pomnožila dohodek s 50.855 Din. Koncerti in veselice so vrgle okrog 50.000 Din čistega dobička.

Preglednik gosp. Pfeifer je predlagal odboru in društvenemu blagajniku absolutorij, bivši župan dr. Hrašovec pa se je v primer-nih besedah spominjal požrtvovalnega in izredno uspešnega dela, ki ga vrši Olepševalno in tujsko-prometno društvo. Predlagal je celokupnemu odboru še posebno zahvalo, kar je občni zbor odobril soglasno.

Kot prihodnja

Gospodarstvo

društvo nesebno in na korist mestne občine, ker ji odvzame veliko breme, ki bi ga moralo nositi mesto. Vselej vsestranske štednje pa finančnemu odseku ne bo mogoče do- ločene podpore zvišati in svojih sklepov iz- razporežiti. Ako se bo pa izkazal kje kak razpoložljiv znesek, se bo ta gotovo nakli- nil Oplešvalnemu društvu. Ker se je odbor z izjavo župana zadovoljil, je odpadla na- slednja točka dnevnega reda, t. j. sklepanje o razpustu društva. Izvršile so se sporazum- no in soglasno volitve novega odbora, ki ob- staja po veliki večini iz starih in doslej tako poštvalnih odborov. Društvu predse- duje še naprej magistratni svetnik Subic. Za bodoče je želeli, da se vse kritike izne- sejo pred občinim zborom, kjer bo dal od- bor točna in vsestransko zadovoljiva po- jasnila. Tako bo izostalo marsikatero razbur-jenje na eni in na drugi strani. Vsi Celjanci se morajo namreč zavedati, da je naš Opleš- valni in turško - prometno društvo eno izmed najbolj agilnih in poštvalnih druš-tev, ki nosi za mestno občino le bremena, ne išče pa nikjer svojih lastnih koristi.

vali dinarsko plačo, a upokojeni so bili v kronah. Ta krivična upokojitev je bila od ministrstva za notranje zadeve v oktobru 1926 ugodno rešena, toda ta rešitev blodi od listega časa dalje od glavne kontrole do velikih županov, ne da bi se dosegel dosežek v tem oziru kak rezultat in izplačilo. V nadi, da boste vse naše prošnje upošte- vali, se Vam društvo v imenu vseh orožniš-kih upokojencev že v naprej hvaležno za- hvaljuje.

SLAVNI FRANCOŠKI FILMSKI UMETNIK
JAQUES CATELAIN
igra glavno vlogo v največjem in najlep-šem apaškem večfilmu
PANAMA
Predprodaja vstopnic od 11—11 in 2 naprej
LITNI KINO MATICA Tel. 2124.

Sport

Maribor dobi plavalni bazen

V Mariboru se bavijo z načrtom, da bi se zgradilo novo, moderno kopalnišče ob Dravi. To je vse hvale vredno in priča o dobrem razumevanju za potrebe prebival-stva. V zvezi z novimi kopalniškimi naprava- mi je projektiran 100 m dolg plavalni ba-zen z mirno vodo, ki ne bo služil samo v kopalne svrhe, temveč se bo uporabljal tu- di v sportne namene. V to svrhu se je obrnila mariborska ob-čina na tukajšnji plivaški podsvet z proš- njo, naj ji pošlje vse potrebne podatke o predpisih glede v postev prihajajočih sport- nih naprav, da ji bo mogoče, kakor pravi v svojem dopisu, napraviti kopalnišče, ki ne bo zadostovalo le splošnim potrebam me- sta Maribora, ampak tudi sportnim in tek- movalnim zahtevam. S sportnega stališča je treba to lepo go- sto mariborske občine vsekakor pozdra- viti, in ne samo to, vsak sportno čuteč in za sportno stvar navdušen človek si bo že- lel, da bi tudi druge, ne manjše, občine sledile primeru mariborske.

Koliko let n. pr. že laboriramo v Ljub- ljani na vprašanju primerne kopalnišča, ki bi služilo splošnim potrebam prebival- stva, kajti ta kopalnišča, ki so Ljubljančan- om na razpolago, ne prihajajo za sploš- nost v postev, za sportne namene pa sploh nimamo nobenega kopalnišča. Da bi pomislili na pokrit zimski plavalni bazen, to bi bilo od sedanjih razmerah naravnost utopijska, in vendar je to problem, ki bi za- služil vso pozornost kompetentnih krogov. Naravnost sramota je za tako mesto, kot je Ljubljana, da nima niti enega pravega kopalnišča z modernimi napravami, ki bi se ga mogli posluževati široki sloji prebi- valstva — tista naprava v Kolodvorski uli- ci vendar ne zasluži imena kopalnišče! To stvar bo morala vzeti mestna občina resno v pretres in jo bo morala skušati čimprej zadovoljivo rešiti. Se prej pa mora Ljubljanska občina sledi- ti primeru mariborske in rešiti vpraša- nje poletnega kopalnišča in s tem v zvezi vprašane sportnih naprav! — o —

Se nekaj nedeljskih tekem. Praga: Sparta : Cechie Karlin 5 : 1 (2 : 0). Tek- ma je bila šest minut pred koncem zaradi rane prekinjena. Viktorija Žižkov : Rapid 5 : 1 (2 : 1). Meteor VIII : Liben 4 : 2 (1 : 1). Radi konfliktov med igrači je mo- ral sodnik tekmo prekiniti. CAFK : Nusel- sky 2 : 0 (2 : 0). Tudi ta tekma se je mo- rala 10 minut pred koncem prekiniti, ker Nuselsky ni hotel akceptirati diktrirane enajstmetrovke. Kairo: Ferencvaros : re- prezentanca Egipta 4 : 1 (3 : 1). Italija: Prvenstvene tekme: Milan : Pro Vercelli 1 : 0, Alessandria : Lazio 6 : 1, Brescia : Napoli 2 : 0, Cremonese : Reggina 1 : 1, Genova : Padova 2 : 0, Modena : Inter- nazionale 0 : 0, Bologna : Juventus 2 : 0, Pro Patria : Dominante 1 : 0, Roma : No- vara 4 : 1, Casale : Hellas 8 : 1.

LLAP. Seja upravnega odbora bo v čer- tek 19. t. m. ob 20. v posebni sobi ka- varne «Evropa». Gg. odborniki se poziv- ljajo, da se je sigurno udeležijo. SK Jadran. Danes ob 20. uri seja upr. odbora v Narodni kavarni. Prosim točno in polnoštevilno. — Tajnik.

ASK Primorje. Vabijo se gg. B. in I. Puc, Tykač, Sketelj, Cerne, Sramel, Pero- vič, Saksida, Vončina, Rovan, Ček, Gaber- ždek, Kuret, Modest Stapančič, Skružny, da se sigurno udeležijo sestanka dne 16. ob 20.30 v damskem salonu kavarne Ema- na. — Reševala se bodo važna vprašanja, radi tega udeležba obvezna. — Predsednik.

SK Ilirija, nogometna sekcija. Danes v torek točno ob 18.30 v klubski sobi v kavarni «Evropa» sestanek nogometašev, strogo obvezen za I. in II. skupino. Čitaj- te objavo v članski knjigi v «Evropi». — Načelnik.

Službeno iz LNP. Jutri, v sredo ob 20. seja poslovnega odbora. — Prihodnja se- ja upravnega odbora se vrši v petek 20. t. m. — Tajnik I.

SK Ilirija, ženska sekcija. Prvi zimski trening se vrši v torek 17. t. m. v koltojski dvorani. Pričetek točno ob 18.15. Na- zvočnost vseh članic je strogo obvezna. Vsaka odsotnost se bo obravnavala kar najstrožje. Na ta prvi trening opozarjam zlasti vse nove prijavljene članice. Prosim točno in polnoštevilno. — Načelnik.

Razmere v naših železniških delavnicah

(Konec.)

Neprimerne časovne nagrade.

Med najvažnejše faktorje, ki vplivajo na produkcijo, spadajo pač strokovnjaško in pravično odmerjene časovne nagrade. Vsaka pravilno odmerjena nagrada mora imeti za posledico zvišano produkcijo; če pa ta iz- ostane, je to samo znak, da je časovna na- gradna zgrajena na napačni podlagi ali pa da je samo pesek v oči delavstvu. Svoječasno je uprava začasno ukinila nagrade, kar je imelo za posledico padec produkcije in ne- zadovoljstvo delavstva. Glede na ta neuspeh je uprava v juniju pr. l. nagrade zopet uvedla. Pa tudi sedaj je bil uspeh negati- ven, kajti produkcija je ostala na isti viši- ni, kakor za časa ukinitve; nezadovoljnost pa je še narasla. Vzrok neuspehu je seveda napačna odmera nagrad.

Uprava ni pri sestavi nagrad upoštevala mnenja in podatkov posameznih, njej podre- jeni kurilniških delavnic; zahtevala je si- cer njih mnenje in statistične podatke, ustvarila pa nekaj popolnoma drugega, de- janskemu stanju neodgovarjajočega. Nekatere postavke so bile naravnost horendno vi- soke (danes seveda temeljito reducirane), druge zopet smešno nizke. Kot merilo za odmero gotovih postavk je vzela uprava de- lovne razmere v mariborski delavnici ter odredila nagrade enotno za vse tri ostale kurilniške delavnice, ki spadajo v njeno območje. Ta postopek je popolnoma zgrešen. Uprava bi morala upoštevati, da so delavne razmere teh štirih delavnic dokaj različne, ker delavnice niso opremljene enotno, ena boljše, druga slabše. Ako je gotova postav- ka pravilna za mariborsko delavnico in ku- rilnico, ni tudi primerna za kurilnico Ljub- ljana I. ali II. Vsaka postavka je odvisna od produkcijskih razmer določene delavnice, ter bi jo bilo treba tem razmeram prilago- diti.

Da je sedanja odmera nagrad pravo skr- pularno, priča dejstvo, da je uprava dodatno izdala še nebroj krožnic, ki izdane odmere izpolnjujejo, odnosno popravljajo. Vsa stvar je na ta način postala že tako kompli- cirana, da bi bil potreben za to delo pose- ben strokovnjak, ki bi vse vodil, urejal in nadziral. Od časa do časa uprava že zaslu- ženo in obračunane nagrade kratkoma- lo reducira za 20—50 %, češ, da nima zadostnih kreditov. Tako postopanje, ki bi bilo v vsa- ki pravični tvorici nemogoče in kaznivo, ubija delavstvu vsako voljo do resnega in racionalnega dela.

Nagrada mora imeti pričakovani uspeh le tedaj, če omogoči delavcu, da z intenzivnej- šim delom zasluži vsaj 25 % več. Na pod- lagi sedaj urejenih nagrad pa večina delav- stva ne more zaslužiti več in le nekateri za- služijo do maksimalno 20 % več. Na ta na- čin postaja vse akordni sistem le pesek v oči delavstvu.

Uprava in strokovne organizacije. Ako stremi uprava za tem, da zviša pro- dukcijo, bo imela popoln uspeh le tedaj, če bo delovala skupno s strokovnimi orga- nizacijami ter upoštevala njih mnenje. Takemu sodelovanju se uprava dosledno izogiba, ker hoče vršiti delo nekontrolirano, pa čeprav je to končno državi v škodo. Uprava vidi danes v strokovnih organizacijah njej so- vršne organizacije, kar pa je popolnoma napačno. Strokovne organizacije se zavedajo, da bodo imeli delavci dober kruh le v do- bro organizirani državi, zato hočejo pri gradbi države aktivno sodelovati in smatra- jo tako sodelovanje za neobhodno potrebno. Dokler pa bo uprava hodila dosedanja pot, o zvišanju produkcije ne more biti govora.

Težkoče glede materiala. Vse dosedaj navedeno je seveda brez smi- sla, če v delavnicah ni na razpolago dovolj za popravila potrebnega materiala, kar se, žal, dogaja dan za dnem. Krivda leži na upravi, ker pravočasno ne preskrbi potreb- nih kreditov, ter na posameznih oddelkih, ki ne nabavljajo pravočasno in v zadostnih količinah potrebnih materiala. Sramotno je za upravo, da se dogajajo primeri, da so delavnice zaradi pomanjkanja materiala skoro prisiljene ustaviti obratovanje in da posamezne delavnice kupujejo v ročnem na- kupu barve, žebelje, vijake itd. po par kilo- gramov. Dokler seveda to poredno vprašanje ne bo rešeno, je vsaka beseda o zvišanju produkcije nonsens.

Prilicno ugodni razvoj državnih dohod- kov od monopolov. Po izkazih samostojne monopolne uprave so znalski skupni mono- polski dohodki v oktobru 218,2 milijona Din (oktobra 1926. 219) napram 210,7 (212,7) v septembru, 206,1 (209,1) v avgustu, 188,1 (208,8) v juliju, 201 (200,4) v juniju, 188,5 (202,7) v maju in 191,4 (183,8) v aprilu. V prvih 7 mesecih telet. proračuna. leta so zna- lsali skupni monopolski dohodki 1424 mili- jonov Din; napram v proračunu predvideni vsoti (1827,6) kažejo ti dohodki sulficit v vi- šini 96,4 milijona Din, napram dohodkom v istem razdobju 1926./27. (1435,8) pa pri- manjkaj v višini 11,8 milijona Din.

Pričetek zasedanja širšega odbora za komercializacijo državnih železnic. Včeraj je pričelo zasedanje širšega odbora za ko- mercializacijo državnih železnic, ki je bil izbran na konferenci za komercializacijo državnih železnic dne 5. decembra pretekle- ga leta. Zbornico za trgovino, obrt in in- dustrijo v Ljubljani zastopa v tem odboru zbornični tajnik g. Ivan Mohorič.

Plenarna seja upravnega odbora Na- rodne banke. Pod predsedstvom viceguver- nerja Ljube Srečkovića se bo danes vršila plenarna seja glavnega upravnega odbora Narodne banke, kateri bodo prisostvovali tudi člani izven Beograda. Generalni rav- natelj dr. Novaković bo predložil poročilo o delovanju banke, bilanco za leto 1927. Ter račun izgube in dobička. Občni zbor delni- čarjev Narodne banke se bo vršil v prvih dneh meseca marca.

Maksimalne obrestne mere pri za- stavljalnicah. Ministrstvo za trgovino in in- dustrijo je izdalo rešenje, po katerem se zastavljalnicam v Hrvaški, Slavoniji, Vol- vodni, Bosni in Hercegovini maksimirajo obresti z vsemi stroški na 20% letno. Ta predloža se bo razširil tudi na zastavljalnice v Srbiji in ostalih pokrajinah. Ministrstvo je ukinilo že več zastavljalnic, ki so zahtevale odruške obresti.

Kongres Saveza srpskih zemljorad- ničkih združ. 22. t. m. se bo vršil v Beo- gradu kongres Glavnega saveza srpskih zemljoradničkih združ. na katerem se bo razpravljalo o problemu kmetijskega kre-

ditu in zadruštva. Kongresu bodo pri- stostvovali tudi predstavniki drugih kmetijs-kih korporacij. — Uspešna konsolidacija češkoslovaških letelič dolgov. V zadnjih letih je konsolida- cija češkoslovaških letelič dolgov naglo na- predovala. Dočim so l. 1923. znalsali letelič dolgovi še 7945 milijonov Kč ali 36 % vseh dolgov, so v l. 1926. nazadovani na 4468 mi- lijonov Kč ali 16 % vseh dolgov. Po prora- čunu za l. 1928. pa znašajo letelič dolgovi 4336 milijonov Kč ali 12,5 % vseh dolgov.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 21. t. m. ponudbe gle- de dobave 2000 kg prašnega olja; do 23. t. m. glede dobave 1000 kg pisanih cunj, 500 kg prediva, 500 komadov smolnatih bakelij in 100 kg stenja iz ovčje volne; do 27. t. m. pa glede dobave barv, 100 kg karbolne kisline in glede dobave 180 kg klingeritnih plošč. — Prometni oddelek direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 23. t. m. po- nudbe glede dobave 2000 kg dekstrina, 24. t. m. pa glede oddaje 46 komadov kožuhov v popravilo. — Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 24. t. m. ponudbe glede dobave lesa. — Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 31. t. m. po- nudbe glede dobave 2 kilovatnih brojil. — Direkcija državnega rudnika v Vrniku sprejema do 3. februarja ponudbe glede do- bave moka. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: pri kr. redarstvenem ravnateljstvu v Zagrebu 25. t. m. glede do- bave 60 dežnih plaščev, 30. t. m. glede do- bave 290 črnih blaščev, 31. t. m. glede dobave 120 črnih plaščev, 1. februarja glede dobave 14 bicikljev, 10. februarja glede dobave 400 belih lanenih plaščev, 11. februarja glede do- bave 120 črnih plaščev, 4. februarja pri upravi državnih monopolov (ekonomsko ode- lenje) v Beogradu glede dobave 23.200 kg žebelje. — Predmetni oglasi so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

Borze

16. januarja.

Na ljubljanski borzi je bil danes devizni promet prilicno živahen. Narodna banka je intervenirala v devizah na Curih, Dunaj, London in Prago. Deviza na London se je okrepila na 277,18, deviza na Dunaj pa je popustila na 8.012,25.

Na zagrebškem efektne tržišču je Vojna škoda danes popustila. Promptna je notirala 421,5 — 424 (v petek 428 — 429), za marc pa se je trgovala po 400 — 398. Med ban- čnimi vrednotami se je trgovala Eskomptna po 85 — 86. Poljo po 18, ter Prašteditona po 875. Med industrijskimi papirji so se Večve okrepile na 140 (zaključek), Dubrovačka na 430 — 440, Drava pa je dalje nekoliko popu- stila na 536 — 540.

Devize in valute. Ljubljana. Amsterdam 22.945 — 23.005 (22.975), Berlin 13.525 — 13.555 (13.54), Cu- rič 1092,9 — 1095,9 (1094,4), Dunaj 7.997,5 (277,13), New York 56,67 — 56,87 (56,77), Praga 168,08 — 168,88 (168,48), Trst 299,25 do 301,25 (300,25). Zagreb. Amsterdam 22,91 — 22,97, Dunaj 7.997,5 (277,13), Berlin 13,517 — 13,547, Budimpešta 9,926 — 9,956, Milan 800 — 802, London 276,73 — 277,58, New York 56,666 do 56,866, Praga 168,08 — 168,88, Curič 1092,9 do 1095,9. Beograd. Pariz 223 — 225, London 276,73 do 277,58, New York 56,66 — 56,88, Milan 299,5 — 301,5, Praga 168,08 — 168,88, Dunaj 7,997,5 — 8,027,5, Budimpešta 9,96 — 9,99, Berlin 13,525 — 13,535, Amsterdam 22,92 do 22,98.

Dunaj. Beograd 12,47875 — 12,51875, Ber- lin 178,76 — 169,26, London 34,575 — 34,675, Milan 37,51 — 37,61, New York 708,35 do 710,85, Pariz 27,875 — 27,975, Praga 20,965 do 21,065, Curič 136,89 — 136,99; dinarji 12,89 — 12,45. Curič. Beograd 9,1875, Berlin 123,65, New- york 519,15, London 25,32, Pariz 20,415, Mil- lan 27,455, Praga 15,885, Budimpešta 90,65, Bukarešta 3,21, Sofija 8,745, Varšava 58,20, Dunaj 73,15. Trst. Beograd 83,20 — 83,50, Dunaj 264 do 270, Praga 59,90 — 57,20, Pariz 74,25 do 74,55, London 92,125 — 92,325, New York 18,86 do 18,92, Curič 363 — 365; dinarji 83,15 do 83,65.

Devize Beograd na ostalih borzah: v Pra- gi 69,21, v Berlinu 7,88.

Effekti.

Ljubljana. Celjska 164 — 0, Ljubljanska kreditna 135 — 0, Kreditna 180 — 0, Trbo- velska 462 — 0, Večve 135 — 0, Ruše 265 do 280, Stavbna 56 — 0, Bešir 125 — 0.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 421,5 — 424, kasa 421,5 — 424, za februar 394,5 — 396, za marc 398 — 400, investicijs- ko 86 — 86,25; bančne: Eskomptna 85 — 85, Poljo 18 — 19, Kreditna Zagreb 90 — 98, Hipo 57,5 — 58, Jugo 90,25 — 90,5, Ljub- ljanska kreditna 135 — 0, Obrtna 40 — 42, Prašteditona 875 — 880, Srpska 138 — 0, Na- rodna 5500 — 5535; industrijske: Drava 557,5 — 570, Dubrovačka 430 — 440, Seče- rana Osijek 536 — 550, Isis 45 — 49, Ljevaonci- ca, Osijek 175 — 195, Gutmann 215 — 225, Slaveks 105 — 115, Slavonija 13,5 — 14, Tr- bovajska 467,5 — 474, Unlon 0 — 260, Na- rodna šumska 16 — 20, Tivornica vagonov 0 — 30, Večve 135 — 140, Danica 162,5 do 165.

Beograd. Vojna škoda 421 — 424, za februar 393,5 — 394, investicijsko 86 — 86,5, agrar- ne 52,5 — 53.

Blagovna tržišča

Položaj na hmeljskih tržiščih. V prvem tednu januarja se je na 2 a t e š k e m hmel- skem tržišču pojavilo večje povpraševanje, ki je bilo tudi v preteklem tednu zelo ži- vahno, tako da je dnevni promet znašal okrog 100 — 200 stotov. Kupovalo se je predvsem srednje, pa tudi prvovrstno bla- go, večinoma na inozemski račun. Celo- kupni promet je znašal pretekli teden 1000 stotov v zateškem hmelju, 250 stotov v ostalem češkoslovaškem hmelju in 200 stotov v tranzitem hmelju. Cene so stabilne. Prvovrstni zateški hmelj se je prodal po 2050 — 2150 Kč za 50 kg (69 — 72,40 Din za kg), srednji po 1875 — 1950 Kč (63,10 — 65,70 Din); na deželni pa se je hmelj iz stranskih leg kupoval po 1800 — 1850 Kč (60,60 — 62,40 Din). Tranzitni hmelj se je trgoval po 650 — 1300 Kč (21,90 — 43,80 Din). — Na nürnbergskem hmeljskem tržišču je pretekli teden znašal dovoz 100 bal, prodanih pa je bilo okrog

200 bal. Cene so ostale popolnoma nespre- menjene, edino prvovrstni izbrani haller- tauski hmelj se je v ceni nekoliko dvignil ter je bilo nekaj partij takega sizirnega hmelja prodanih po 310 mark za 50 kg (83,95 Din za kg). Že nekaj časa se na nür- berskem hmeljskem tržišču opaža pomanj- kanje prvovrstnega kvaliteteznega hmelja, kar je pripisati dejstvu, da letošnja kvanti- tativno dobra letina v kvalitativnem oziru ni izpadla baš dobro. Srednje in slabše blago je ostalo dalje zanemareno. Velika ponudba kakovostno slabšega inozemskega hmelja povzroča dalje pritisk na cene. V zadnjih dveh mesecih je dospelo v Nürn- berg okrog 25.000 stotov kakovostno slab- šega jugoslovenskega ter okrog 20.000 sto- tov ruskega hmelja, ki ga je ruska vlada izvozila v svrhu prodaje. Kakovost teh ogromnih množin hmelja, katerih carinar- nica ni mogla vskladiščiti v svojih tranzit- nih skladiščih, večinoma ne odzvarja za- htevam kupcev ter se slabe partije sploh ne dajo prodati.

Ljubljanska blagovna borza. (16. t. m.) L e s : Tendenca nespremenjena. Zaključenih je bilo 5 vagonov in sicer 3 vagoni hra- stovih frizov, po k p e č e v i notl. fco vagon nakl. post. po 1000 in 2 vagona bukovih ne- zamašnih plohov, l. II. fco vagon meja po 600. — D e ž e l n i p r i d e l k i : Tendenca za žito čvrsta, cena pšenice se je nekoliko dvignila. Zaključen je bil 1 vagon pšenice. Nudi se p š e n i c a (78-79 kg. 2%, slov. post., mlevska tarifa, plačlj. 30 dni): baška po 352,5 — 355, sremška po 350 — 352,5, slavonska po 347,5 — 350; t u r š č i c a (slov. post., navadna tarifa, plačlj. 30 dni): baška stara no 275, nova za januar po 267,5, za februar po 275, za marc po 280 (po mlevski tarifi so cene za 4,5 — 5 Din nižje); m o k a : baška «0g», fco Ljubljana, plačlj. po pretumu po 500.

Novosadska blagovna borza. (16. t. m.) P š e n i c a : baška, 77/78 kg, 2 % 300 — 310; baška, 78/79 kg, 2 % 302,5 — 312,5; baška potiska 305 — 315; gornjebanatska, 78/79 kg 2 % 297,5 — 307,5. T u r š č i c a : baška 220 do 227,5; za februar 227,5 — 232,5; za mar- april 232,5 — 242,5. M o k a : baška «0g» in «0gg» 425 — 437,5; baška «2» 405 — 415; baška «5» 385 — 395; baška «6» 317,5 — 325.

Dopisi

JEŽICA. V nedeljo se je vršil občni zbor pevskega društva »Zora«. Društvo, ki šteje 59 članov in članic, je imelo tekom leta pod vodstvom svojega pevovodje nudič- telja g. Germeka 11 nastopov. Pri volitvah je bil soglasno izvoljen naslednji odbor: predsednik Jože Kos, podpredsednik Alojz Železnik, tajnik Ivan Avbelj, blagajnik Fr. Cotman, gospodar Andrej Jakopič, arhivar Bran Jakob, pevovodja Anton Germek, od- borniki pa: Marija Kušarjeva, Ivan Dečman, Angelca Hafnerjeva, Ivan Škerl, Fran Štefl, Justina Kregarjeva in Marija Ker- mavnarjeva. Zastopnik društva pri Ljub- ljanski župi JPZ je Anton Germek. Občnega zbora se je za JPZ udeležil župni pevovod- ja Zorko Prelovec.

VIŠNJA GORA. Sokot je otvoril v ne- deljo javno leposlovno knjižnico, ki jo vo- di društveni prosvetni odbor. V Višnji go- ri se je pomanjkanje javne ljudske knjiž- nice jako občutno opazalo. Za osnovanje knjižnice ima precej zaslug ZKD iz Ljub- ljane. Za novo knjižnico se poteguje pri ZKD tudi Smartno in upamo, da bo akcija povoljno potekala. — V nedeljo je priredila ZKD prav posrečeno filmsko predavanje: Čudeži vsemirja. Sličnih prireditev je tre- ba po naših družinah vsi več.

LJUTOMER. Občni zbor Sokola se bo vršil na Svečnico 2. februarja ob 14. uri v Sokolskem domu. Želeti je polnoštevilne udeležbe članstva. Dne 5. februarja popol- dne vpripori dramatični odsek »Desetega brata«. Maskerada, splošno priljubljena, se bo vršila 19. februarja na pustno nedeljo. Igral bo Nagodetov jazz-band iz Ljubljane, toda ne samo modernih plesov, ampak tu- di stare valčke, tako da bo vsak plesalec prišel na svoj račun. Za sokolsko tombolo je določen dan 17. maja (Vnebohod), ozi- roma o primeri slabega vremena 20. maj.

SEVNICA. Sokolsko društvo v Sevnici bo imelo svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 22. t. m. ob 14. uri v dvorani restav- racije Stefana Lamperja v Sevnici. Udelež- ba za vse članstvo brezpogojno obvezna!

LJUTOMER. (K članku v »Kmetijskem listu«) Ljutomerska gospodarska lista je šla v boj kot izključno gospodarska in ne- strankarska iz »Kmetijskega lista, pa iz- vemmo naenkrat, da je z njo zmagala Slo- venska kmetijska stranka proti nasilju tistih demokratov, s katerimi se drugod z uspe- hom družil (glej članek g. Puclja v »Kmetijs- kem listu« 11. t. m.). Poprej nepolitična lista je sedaj naenkrat politična! In zma- gala je tako, da je po milosti ostanka do- bila prav toliko mandatov kakor napredna gospodarska lista! Tudi pri volitvi župana je zmagala s pomočjo Slovenske ljudske stranke nad ostli, katerim je poprej po- nujala kompromis in podžupana in ki se sploh niso hoteli boriti za kako mesto v županstvu! Vse te zmage so po omenjenem članku le korak naprej za zmago kmečke misli v ljutomerskih gorah! Sedaj vedo volilci ljutomerske liste, za koga so se borili; ve to sedaj tovarnar, učitelj, obrtnik, trgovec, delavec itd. To smo hoteli pribiti. Pisca omenjenega članka vprašamo na koncu samo še to-le: Od kdaj je navada, da volijo odločni pristajši kmečke misli pri skupščinskih volitvah radikale ali Nemce?

ZALOG. Prosvetno delovanje v naši št. talnici sicer vidno napreduje, vendar pa pogrešamo v zadnjem času krepkega vo- dstva predsednika g. Antona Draščka. Vr- glja ga je dolgotrajna bolezen na posteljo in nikakor ne more okrevati. Čitaničarji in prijatelji št. talnice želimo g. Draščku k današnjemu godu vse najbolje, v prvi vr- sti pa, da kmalu ozdravi. Sv. Anton, nje- gov patron, naj izprosi zanj skorajšnjo zdravja, da bomo čim prej zopet videli ne- umornega in požrtvovalnega predsednika v svoji sredi

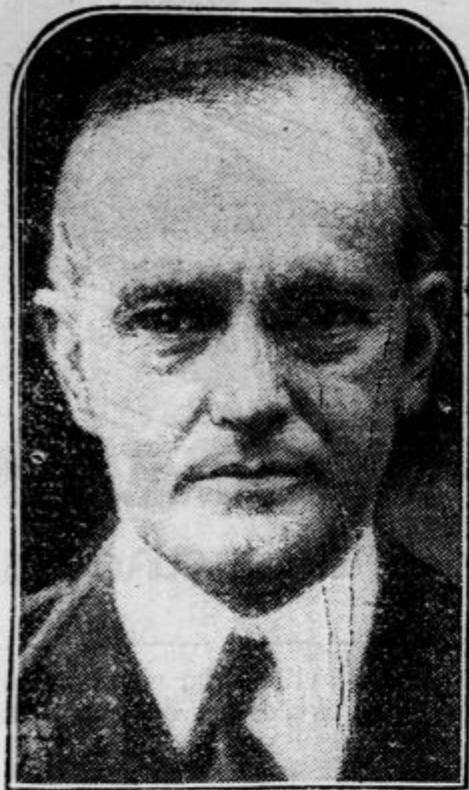
Po vsej Sloveniji gre glas, le „Domovina“ je za nas!

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani. 16. januarja 1928. Višina barometra 308,8 m

Kraj	Čas	Barom.	Temper.	Rel. vlažn.	Smern. vetra in brzina v metrih	Padavine	
						Oblačno 0-10	Vrsta v mm do 7. ure
Ljubljana ..		758,2	-2,9	80	E 5	0	
Maribor ...		757,9	1	92	NE 4	5	
Zagreb ...	8.	759,2	1	92	NE 4	5	
Beograd ...		760,0	2	74	SE 6	0	
Sarajevo ...		763,5	-4	93	E 2	6	
Skoplje ...		764,5	-3	96	mirno	0	
Dubrovnik ..		761,6	3	61	mirno	3	
Split ...	7.	759,8	6	62	E 4	1	

Iz življenja in sveta

Calvin Coolidge,
predsednik ameriških Zedinjenih držav.
(K otvoritvi 6. vsameriškega kongresa v
Havani.)

Porod v grobu

Pred par leti se je naselil v okolici Budimpešte italijanski emigrant Pepo Papello, ki je pripeljal s seboj ženo in dva otroka, poluodraslo Alojzijo in malega Benita.

Papello je bil po poklicu zidar in ker je bil zelo marljiv ter štedljiv, si je v par letih prihranil toliko, da je kupil nekaj zemlje, katero je začel obdelovati. Pet let je živel družnično v blaženem miru in zadovoljstvu. Potem so prišle nadloge. V budimpeštanskem predmestju je začela razsajati škrlatinka, ki je zahtevala v Papellovi rodbini dve žrtvi. Zidarju sta umrla žena in sin, živa je ostala od otrok samo hčerka. Alojzija je bila pridna in je sedaj skrbelo za očeta in hišo.

Leta so minevala. Zidarjeva hči se je razvijala v pravo južnjaško krasotico. Vanjo se je zagledal neki Istvan Sabo, 24 letni sin bogatega posestnika. Začel je zalezovati deklo, ki ga ni niti zavračala. Nenkrat pa je počil glas, da je Alojzija umrla. Zkopali so jo v 24. urah, toda komaj je bila pokopana, so se jele širiti vesti, da so deklo zakopali živo.

Lahko si mislimo, kakšen odmev je imela ta vest. Takoj je zahtevala oblast, da se truplo izkoplje.

Zgodilo se je po ukazu in ko je komisija odprla rakev, se ji je nutil grozen prizor. Alojzija Papello je bila res mrtva, toda poleg nje je ležal mrtev novorojenček. Zdravniška preiskava je ugotovila, da je bila Alojzija ob pokopu le na videz mrtva. V grobu si je izgrizla vse prste in v smrtnem boju je rodila plod svojega lubeznega razmerja s posestnikovim sinom.

Oblasti sodijo, da je zadeva eminentno kriminalnega značaja. Istvana Saba so zaprli, ker je najbrže omamila Alojzijo z uspavalnim sredstvom, med ljudmi pa je razširil verzijo o njeni smrti ter jo je dal pokopati, samo da se je odkriža.

V borbi za nedosežen rekord

O Chamberlinovem ponesrečenem rekordnem poletu javljajo sledeče podrobnosti:

Letalo se je gibalo v višini 150 do 300 m in je doseglo včasih do 80 milj brzine na uro. Ponoči so mu svetili zaradi boljše orientacije neprenehoma žarometi na longislandskem letališču. Začelo pa je deževati. Prvo noč je sporočil Chamberlin na kratko: »Vse gre dobro. Noč je mrzla. Porabimo manj bencina, nego smo pričakovali.« Okoli poldne drugega dne je vrgel na letališče listek, da je odkril luknjo v hraniščih za bencin ter olje in da mu instrumenti nagajajo. Tudi provijant se je pokvaril, tako da sta z Williamom malo obolela. V termovkah shranjena

Albert de Teneuille:

Ljubezen

Verlin je odločno pritiskal na kljuko in se je nenadoma pojavil v kabinetu svoje žene Jeanne. Srepa je premeril sobo in ustnice mu je skrivil žgoč usmev zadoščenja.

Žena je sedela pri pisalni mizi in se je zdržnila, ko so zaječala vrata. Nerodno se je sklonila naprej, hoteč prikriti šop pisem. Na postelji je ležal odprt kovčeg.

— Ha, prešliša si me, ne? je zastal René. Ob tej uri se navadno ne vračam domov... Vse mi je znano, razumeš, vse!... Vohunil sem za teboj, sledil sem ti korak za korakom... Vse vem: dan za dnem si se shajala z Andréjem Darrasom... Ha, ha, André tvoj ljubimec!

— René, je prestrašeno vzkliknila Jeanne, prisedem... — Ne prisegaj, bilo bi laž. Varala si me z mojim najboljšim prijateljem... Panalnost, porečeš... Toda, čuješ, poslednje besede še nisem izpregovoril!

Divje se je zagrohotal in ustnice so se mu krvoločno skrivile. Z nečloveškim naporom je premagoval bes, ki mu je stresal telo.

kava je najstrašnejša pijača kar jih je kdaj okusil. Tudi sandurči so skoraj vsi prepojeni z gazolinom. To poročilo je bilo polno šaljevih opazk. Na koncu je prošil meteorološko postajo, naj mu sporočijo, če je v Washingtonu ugodnejše vreme, ker bi poletel tja. Ker je bil odgovor zanikajoč, je letel dalje nad Long-Islandom, dokler ga nista defekt v motoru in pomanjkanje bencina prisilila, da je pristal — 50 minut pred uro, ko bi dosegel nameravani smoter.

Zgodovina in konnersreuthski čudeži

Pojavi, kakor jih opazujejo pri Tereziji Neumannovi in pri rudarju Pavlu Dieblu, niso nič tako novega. Poznali so jih že v starem veku. Tako najdemo v zbirki židovskih pridig- »Midraš Geneza«, odlomek, v katerem avtor po starodavnem izročilu pripoveduje, da je Juda, sin očaka Jakoba, v jezi in ekstazi kri potil. V takšnem stanju je bil tudi zmožen, da je z zobmi drobil železne kepe. O Jobu pripovedujejo stari viri, da je točil kri iz desnega očesa. Takšnih poročil pa je v stari literaturi še več.

Viceadmiral Violette,
komandant francoskega sredozemskega brodograja, je bil imenovan za naslednika kontreadmirala Salauna.

Princ in njegov poklic

Pred budimpeštanskim okrožnim kazenskim sodiščem se je moral zagovarjati princ Borvin Meklenburški zaradi težke telesne poškodbe. Njegov konjar mu ni bil storil nekaj prav, pa ga je plemeniti gospod pretepel z bičem do krvi in ga zaprl za več dni v konjušnico. Ko so visokega pretepača na sodišču vprašali, kakšen mu je poklic, je odgovoril: »Sem podpredsednik kluba za polo.« Na predlog državnega pravdnika bodo sodili zadevo na višjem sodišču.

Svobodoljubni slon

Širom Evrope znani cirkus Kludsky se je pred nekaj dnevi pripeljal v Bologno. Transport živali se je izvršil z vlakom, ki je pripeljal poleg levov, tigrov in kamel tudi 12 slonov.

Cirkus so izvagonirali na periferiji. Bilo je mnogo dela, preden so živali spravili v mesto. Zveri so prevažali v posebnih kletkah podobnih vozeih, katere so pomagali potiskati tudi sloni. Med sloni je bil posebno eden zelo svojeglav in neposlušen. Zato so spravili v kletko. Sluga Frūbal pa je dobil ukaz, naj ga vkleme v železje okoli noge, da ne bo žival razsajala.

Voz se je pomikal polagoma proti mestu. Sluga je mislil, da mu bo na ta način delo olajšano in da se bo žival sprijaznila s svojim položajem. Jedva

pa je slon začutil železen obroč in svoji nogi, je prijel z rilcem slugo, ga parkrat krepko stisnil, ga zavihljal nad vozom ter ga treščil na cesto, kjer si je nesrečnež zlomil vsa rebra, tako da so v resnih skrbeh za njegovo življenje.

Kitajci proti boljševikom
Sovjetski konzul Pohvalinski, ki so ga Kitajci izgnali iz Kantona.

30 let ni spregovoril besede

V Czortkovu, v Galiciji je umrl v hiši tamošnjega rabinca trgovec Samuel Frommer, ki so ga poznali na daleč pod imenom »Molčečič«. Pred 30 leti se je zgodilo, da je Frommer v prepiru svojo ženo preklel, naj bi zgorela. Nekaj dni pozneje se je zgodilo, da je nastal v njegovi hiši požar, pri katerem mu je zgorela žena in ž njo dva otroka. Ves uničen je odšel Frommer k rabinu, da mu bi naložil pokoro za kletev. Rabinec mu je zapovedal, da ne sme nikoli več spregovoriti besede. Trgovec se je pokore tudi držal. Zapustil je več verskih spisov, ki so jih poslali židovskemu znanstvenemu arhivu v Berlinu.

Nezvesta žena

Zgodba iz kitajskega življenja.

Ling-Cung-Ce, pek v Šangaju, je imel lepo ženo. Neke noči je izginila. Drugega dne je dobil obvestilo, da je bila žena uropana in da jo dobi nazaj, če prinese 20 mehikanskih dolarjev v to in to čajno hišo. Pek je denar pripravil, šel je na policijo in se je odpravil v spremstvu stražnikov tja. Gospodinja čajne hiše so aretirali in ga prisilili, da je povedel moža k ženi. Baš ko je hotel Ling-Cung-Ce vstopiti v sobo, kjer se je nahajala, je slišal, da se pogovarja z nekim moškim. Dejala je, da bi bil

nje mož prav neumen, če bi prinesel zahtevano odkupnino, na vsak način pa da ona ve, kako bo uporabil tisti del, ki pripade njej. Ling-Cung-Ce je vstopil, kakor da ni slišal ničesar. Objel jo je in odvedel. Drugega dne so jo našli sosedje z odrezano glavo nedaleč od njegove hiše. Ling-Cung-Ce je romal v zapor in pred sodnijo. Toda nobeno prigovarjanje ga ne more pripraviti do tega, da bi se priznal za morilca. V ječi in pred sodniki se vede tako marno in vladno kakor takrat, ko je vstopil v čajni hiši v sobo, kjer se je nahajala žena.

Sleparski Toka

O nemškem fakirju Toki, ki prespi do 120 ur v hermetično zaprti krsti, smo že poročali. Zdaj prihaja iz Breslava novica, da so ga razkrinkali kot goljufa. Preden je izvršil tam enega izmed svojih poskusov, je komisija zdravnikov preiskala krsto in dognala, da je ena njena stran iz gaze namesto iz stekla, tako da vhaža vanjo dovoljna količina zraku. Preostaja samo še petdnevno kateleptično spanje, ki pa nima na sebi nič čudnega.

Diplomat in pevka

Baron Loucher, belgijski poslanik v London, je bil pred časom v Zenevi, kamor ga je poslala belgijska vlada, da zastopa njene interese v Društvu narodov. Poslanik je bil zelo vreden mož in je vstajal zjutraj zelo zgodaj. Stanoval je v enem izmed najboljših hotelov in je naročil tajnika že vsako jutro ob 8. ter mu je začel diktirati naravnost v pisalni stroj.

Pisalni stroj je ropotal in to ropotanje je bilo zelo nadležno neki sloviti pevki, ki se je nastanila v neposredni bližini poslanikovega apartamenta. Pevka je prihajala domov pozno ponoči. Radi ropota v sosesčini se ni mogla

Ruth Snyderjeva,

ki je pred letom skupno s svojim ljubimcem Juddom Grayem na bestialen način umorila svojega moža in je bila minuli teden usmrčena na električnem stolu.

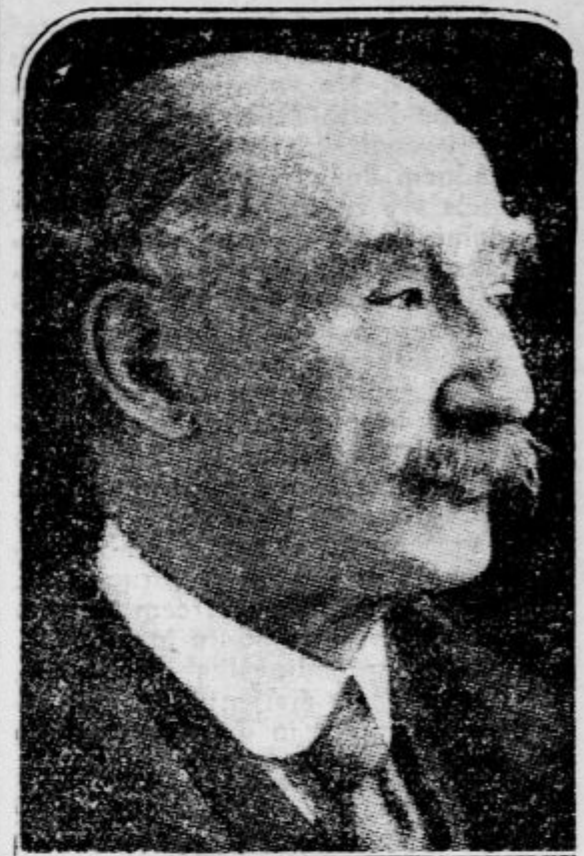

Pred otvoritvijo zimske olimpijade

Pri treningu v Engadinu.

gla nikoli dovolj naspati. Sklenila je torej, da se osveti baronu na zelo originalen način.

Ob 1. ponoči, ko je prišla domov, je začela glasno prepevati. To je ponovila večkrat zaporedoma in to je barona tako omehčalo, da se je preselil v druge prostore, kjer mu ni bilo treba poslušati pevke, a tudi pevki ne njegovega pisalnega stroja.

Thomas Hardy,

eden največjih angleških književnikov starejše generacije, ki je začel z arhitekturo in končal s pesništvom, je prošli teden umrl v visoki starosti 87 let.

Obnovitev francoskega plemena

Med leti 1872.—1889. je povprečno po 12.000 tuincev na leto dobilo francosko državljanstvo. Tik pred svetovnim požarom je to število zrastle na več ko 35.000, a po vojni že presega letnih 50.000. Na ta način se je zadnjega pol stoletja pofrancosilo 1.200.000 inorodcev. Po 1890. do današnjega dne — odštevši vojno dobo — izkazuje statistika pri tem: 126.000 Italijanov, 18.000 Belgijcev, 32.000 Špancev, 15.000 Rusov, 24.000 Nemcev itd. Znesek Poljakov in Čehoslovakov je prav majhen, še manjše pa je število južnih Slovanov. Vendar brez nič tudi tukaj ni, saj sem poznal pred malo leti v Parizu Stefana Nemanja, ki ni znal srbski. In komu ni znan Ljubljancan Clopcic (Klobčič)?

Ameriški lovi

Mlad lovec je lovil v pragozdovih države Minnesotte. Nekega dne ga je napadel velikanski medved in ga strašno razinrevaril. Nato je raztrgal še njegovega psa. Nato je zver ubežala. Ko se je lovec osvestil, se je znašel na žerjavici ognja, ki si ga je bil zakuril, malo preden ga je napadel medved. S težko muko se je plazil po snegu 15 milj daleč, dokler ni srečal nekega Indijanca, ki ga je na saneh prepeljal do najbližje policijske postaje, odkoder so ga spravili v bolnišnično mesto Cordove. Obe opekli nogi mu bodo morali odrezati.

Šest let na biciklju

V Južni Ameriki sta se našla Čehoslovak Kunderin in Italijan Gibelli. Bila sta oba brez kruha, in oba sta si želela pustolovstev. Ker sta bila dobra kolesarja, sta se odločila za potovanje okrog sveta na biciklju.

Nastopila sta potovanje 1. 1922. v Braziliji. Prepotovala sta najprej Južno Ameriko, potem sta prišla v Evropo, kjer sta prevozila vse države, šla sta skozi balkanske dežele v Malo Azijo, od tam pa v Perzijo, v Indijo in v Siam. Vsepotovod sta se oglašila pri vladarjih in velikaših, ki so jima izročili v spomin slike s podpismi.

Najtežja pot ju je vodila skozi Kitajsko. Med revolucijo sta prodrla do Tibeta, kjer sta videla, kaj se pravi živeti v samostanih. Rumeni razbojniki pa jima niso dali pokoja. Več-

ver, ki se je blede svetlikal v mraku. Mož se je sklonil. Pokraj mrtveca je ležal popisan listič papirja. René je čital:

»Jeanne, premislil sem se. Ne smem ti ponujati ljubezni, ki bi te za vedno onečastila. Veruj mi, ljubil sem te do poslednjega diha. Ali moja ljubezen je kalila misel nate: vem, da bi se nekoč, ko bi te vročica mimila, kesala, da si me poslušala. Morda bi me celo sovražila. In zato je boljše, da se umaknem. Jeanne, odpusti mi!«

Nesrečna žena je vzkriknila. Noge so ji sklecile in brez moči se je pokraj mrtveca zgrudila na tla.

René se je odkril. Dolgo je stal nepremično. Ko se je osvestil, je sijalo v njegovih očeh nekaj velikega in vzvišenega. Sklonil se je k ihteči ženi.

— Jeanne, morda si imela prav. Njegov glas je bil čudovito otožen. — Ta človek je s svojo smrtjo dokazal, da je bila njegova ljubezen večja od moje!

Testenine in dvonosladna kava znamke »APETIT« so najboljše! Zahtevajte jih v vsaki trgovini

krat so ju napadli, ranili in opleni do zadnjega beliča. V Mosulu sta prišla v roke policiji, ki ju je aretirala, meneč, da sta spijona. Ko sta premagala vse težkoče, sta obiskala še Japonsko, nastopila sta pot skozi Beringovo ožino ter sta se prepeljala skozi Sibirijo in Rusijo v Italijo, kjer se je njuno šestletno potovanje zaključilo s pojedina mi in čestitkami Gibeljevih rojakov.

Kača v letalu

Nedavno je letel kapetan Lancaster iz Londona v Melbourne na aeroplanu »Rdeči svet«. Na vožnji ga je spremljala gospa Keith Millerjeva, ki pripoveduje v angleških listih o sledečem nenavadnem doživljanju:

»Letela sva že dobro uro, ko je pilot nenadoma opazil, da leze iz kabine kača v strupenjača, ki spada med najopasnejše strupene kače angleških kolonij. Kogar ta kača piči, umre v par minutah. Kapetan, ki je vodil aparat, se ni smel ganiti z mesta. Namignil mi je, naj se branim kakor morem. Pogledala sem tja, kamor je bil naperjen pilotov prst, in sem z grozo ugotovila, da leze kača proti meni. Sama ne vem kako, toda nenkrat sem pograbila železno lopato in udarila po strupenjači. Ubila sem jo s prvim udarcem ter sem tako rešila življenje pilota in sebi.«

Letalčeva spremljevalka pripominja, da ni še nikdar v življenju doživela tako strašnih minut in da si takega doživljanja ne želi več za nobeno ceno.

Dr. Gessler, minister nemške narodne brambe, ki je to dni odstopil. (Berlinske Tidende)

Kralj francoskih igralnic

Je seveda Američan in sin bivšega ameriškega »železnikega kralja« Gouda. Mister Gould ima v svoji oblasti na stotine igrišč za tenis ob francoski Rivijeri, ki mu donajajo ogromne dobičke. Zdaj pa se je spravil na igralnice. Koliko je že njegovih izmed vseh 160, kar jih je na Francoskem, ni znano, sedaj pa gradi v Nizzi največjo igralnico sveta, »Benečansko palačo«, ki bo stala »samo« dva in pol milijona dolarjev. Do se mu bodo dolarji izplačali, je razvidno že iz 16 milijonov (v dolarjih), ki so jih lansko leto pospravile francoske kaznine v svoj žep. Dobički pa vsako leto naraščajo.

Zrakoplovni promet med Ameriko in Evropo

V Newyork je prispel ravnatelj angleške Airship Garatie Company Burney, da bi se pogajal za stvoritev skupne družbe, ki bi oskrbovala redni zrakoplovni promet med Angleško in Ameriko. Burney je izjavil novinarjem, da bo v Londonu kmalu izgotovljen veliki zrakoplov »R 100«, ki pojde na poskusno vožnjo v juliju ali v avgustu. Po uspehih te vožnje se otvori nato potniški promet preko Azorov in Bermudov ali preko Nove Fundlandske. Potnina bi znašala za kabino s štirimi posteljami 80 funtov na osebo, z dvema posteljami 100 funtov, z eno 120 funtov. Če se posreči eksperiment z »R 100«, bodo izgotovili najmanj 5 velikih zrakoplovov, ki bodo prenašali lahko do 100 oseb. Vožnja bi trajala 58 ur tja, 38 nazaj. Oratna glavica nove družbe bi znašala 7 milijonov funtov. Burney pravi, da se bo moralo podjet-

je udeležiti čimprej, ker imajo tudi Nemci nekaj podobnega v mislih in hitro kar se da, da bi izgotovili prvi Zeppelin, ki bi bil namenjen prekoatlantskemu osebnemu prometu.

Kdaj so žene najlepše

Angleški zdravnik Kenna je napisal, da so ženske med 25. in 30. letom najlepše. Proti temu se je oglasila igralka Evely Laye, češ da doseže ženska lepota s 35. letom svoj višek. Takrat se ženske tudi šele naučijo pravilno ravnati z njo, dati ji primeren povdarek z obleko in s svojo razboritostjo, kajti ženska inteligenca, pravi Layeva, je tudi s 35. letom na višku. Mislimo, da šteje Layeva baš 35 let.

Zastrupitev z muziko po radiu

Neki pariški profesor muzike, ki se bavi obenem tudi s psihopatologijo, je imel te dni zanimivo predavanje, na katerem je poročal o čudnih vplivih radia na njegove amaterje. Rekel je, da je dosti amaterjev, ki ne morejo biti mirni, če jim radio ne muzicira od jutra do večera in brez te muzike tudi ne morejo zaspati. Takšnim ljudem postaja radio pravo mamilo in se ga poslužujejo, da jih razburi ali da jih umiri. Predavatelj ga je imenoval — tobak za uho. Seveda ne gre tem radiomanom za muziko, za umetniško uživanje daljnih koncertov, temveč samo za ritem in jakost zvoka — za zastrupljanje samih sebe s tem, kar je pri muziki najmanj pomembno. Z ozirom na to, ker bi se kazala njih norost lahko na kakšen neprijetnejši način in ker imajo zase morda vendarle kakšen užitek, jim to zabavo brez drugega privoščimo.

Otroci starejših roditeljev

Neki ameriški profesor je proučil 1028 znamenitih mož in je napravil statistiko, iz katere bi bilo razvidno, da se rode starejšim staršem boljše otroci kot mladim roditeljem. Aleksander Veliki, Napoleon, Friderik Veliki, Roosevelt, večinoma torej vojskovodje, so se rodili, ko je bilo njihovim staršem 30 let; Bach, Beethoven, Mendelssohn, Goethe, Shakespeare, Rafael in Rembrandt, sami umetniki, so imeli 40 letne starše, državniki in filozofi Konfucij, Cromwell, Bismarck, Gladstone, Franklin, Bacon so imeli celo starše petdesetletnike. Profesor trdi, da je 90 odst. vseh zločincev imelo očeta mlajšega nego 25 let.

Tenoristov zaslužek

Jan Kiepara je Poljak — in tako pravijo vsaj — največji tenorist našega časa na kontinentu. Iz malih razmer je stopil na koncertni oder, kjer so ga kritiki in publika na mah proglasili za miljenca muz. ki zna peti kakor nihče na svetu. Kiepara poje večinoma na Dunaju in v Berlinu in služi s svojim petjem bajeslovne vsote. Kritika pa ni popolnoma složna v sodbi glede njegovih nastopov. Mnogi recenzenti mu očitajo nešolanost in zadirčljivost v prednašanju. Glas sam na sebi pa je baje res izredno mil in se lije iz grla kot balzam.

Na Dunaju in v Berlinu zasluži Kiepara za vsak javen nastop 1200 dolarjev; na Danskem so mu nedavno plačali za koncert celo 2000 dolarjev. V Ameriki se mu obetajo takisto bajno

Razjarjena žena

»To ti pa povem, dragi moj mož: če tudi si bil štirinajst dni v Italiji, napram meni še dolgo ne boš igral Musso linija.« (Nebelspalter.)

visoki honorarji. V Buenos Airesu mu ponujajo samo za en koncert 2000 dolarjev. Poleg tega pa dobi še plačano vožnjo iz Evrope v Ameriko, tri kabine prvega razreda, najboljšo prehrano in povrnjene vse stroške.

Lani je Kiepara zaslužil čistih sedem milijonov dolarjev našega denarja. To vsoto, pravi, da je zapravil, česar pa skoro ni mogoče verjeti kljub temu, da ima tri avtomobile, tucat psov, pol tucata služabnikov in seveda tudi prijatelji, da bi jih bilo težko sešteti na prste.

Poroka s tremi streli

V Dabrovici pri Lodu bi se morala vršiti te dni poroka 18 letne hčerke zidovskega gostilničarja Lipowicza s trgovcem Kronmannom. Baš ko je hotel rabine opraviti običajni obred, je planil v hišo Kronmannov kompanjon Stefan Florczik z nabitim samokresom in je z dvema streloma smrtno ranil ženina in nevesto, nato pa se je s tretjim strelom sam usmrtil. Oba ranjena so prepeljali v lodzko bolnišnico. a ni upanja, da bi ostala živa. V Florczikovem žepu so našli brzojavko, ki mu jo je poslala nevesta v Plozk in v kateri ga je prosila, naj pride takoj v Dabrovico, da bi jo rešil s svojo intervencijo pred poroko s Kronmannom, h kateri jo hočejo prisiliti njeni starši. Lipowiczeva hčerka je imela že dalje časa ljubavno razmerje s Florczikom, čeprav je bil oženjen in oče več otrok.

»Zakaj ste tako resni in dolgočasni, otroci? Zakaj se pa ne igrate?«
»Saj se igramo, mama. Igramo se odrasle ljudi.« (Berlinske Tidende.)

Stene z ušesi

Doslej je bila to samo rečenica, od slej ne bo več. V Londonu so dali v javno prodajo aparat, ki se ga je dosedaj posluževala samo policija. To je zelo majhen mikrofon, ki ga lahko spraviš neopazno kamorkoli in ga zvežeš s tenko žico s krajem, kjer hočeš prisluškovati. Razločil bo najglasnejši pogovor kakor tudi najtišje šepetanje. Zdaj naj napravijo stvar še brez žice in potem bo popolna.

Mutec na sodišču

Mutasti in gluhi mehanik Louis Devay v Parizu je ustrelil pred časom svojega sobnega gospodarja Prousta, ko je ta v pijanosti zverinsko pretepal svojo družico, neko Suzano Lamothe. Devay je prišel pred poroto. Razprava je bila silno zanimiva zato, ker se je vršila ves čas med mutcem in sodnim dvorom s pomočjo pantomime. Bila pa

je otežkočena tudi zato, ker se je posluževal mutec svoje posebne mimične »govornice«, ki se je ni bil priučil v nobeni šoli. In vendar so se med sabo razumeli. Devay je bil oproščen — če iz usmiljenja sodnikov ali po predpisih pravice, o tem poročila molčijo. Treba pa je zabeležiti, da je za njegovo oprostitev plediral celo državni pravdnik.

Georg Schicht

Pred nekaj dnevi je minilo 25 let, odkar je vstopil Georg Schicht v svetovno tvrdko, ki jo je ustanovil njegov oče. Že tedaj je spadalo to podjetje v vrste prvih industrij te stroke na evropski celini in se je začeljenja razvijati

ti z mogočnimi koraki v vodilno tvrdko v tej panogi kemične industrije. Po prezgodnji smrti genialnega ustanovitelja Schichtovih tvornic, Johanna Schichta, sta stopila na čelo tvrdke njegova sinova, dr. inž. Heinrich, starejši, kot predsednik, in mlajši, Georg, kot podpredsednik in trgovski vodja podjetja. Komaj 23 let star, je prijel Georg Schicht s trdnjo roko za krmilo te po vsej Evropi razširjene svetovne tvrdke in ima danes vrhovno trgovsko vodstvo za več nego 30 velikih tvornic.

Schichtov koncern je brez dvoma eden največjih te vrste na celini in veliko zasluge za to je treba pripisovati Georgu Schichtu, ker je posvetil vso svojo moč, vse svoje znanje in svojo železno marljivost samo prospetu tega podjetja.

»Schichtovo milo.« »Schichtovi izdelki.« so postali danes pojmi, ki so običajni kakor denar, vedno enako dobri in priljubljeni povsod, kjer so ljudje.

Vojna je pretila, da bo razvoj ovirala, Georg Schicht pa je umel, kako mora voditi veliko ladjo gotovo mimo vseh čeri in skozi vse viharje v miren pristan. Navzlic velikim gospodarskim in političnim pretreslajem se je dvigal pomen te svetovne tvrdke vedno višje in višje.

Eden izmed največjih uspehov tvrdke Schicht v povojnih letih je bilo mogočno razcvetenje Flide. Čije predsednik je Georg Schicht. Umel je dvigniti to znamko do svetovne znamenke in je ustvaril na ta način v Srednji Evropi prvo veliko podjetje te vrste, ki ga je

najboljše, najtrajnejše zato najcenejše!

FORMAN
Proti nahodu

mogoče postaviti mirno ob stran starih tvrdki te stroke, ki so obdane s tradicionalnim nimbom.

Georg Schicht ni samo genialno obdaren strokovnjak, on je tudi izvrsten poznavalec literature, umetnosti in glasbe. Sodeluje z vnmom pri urejanju mnogih gospodarskih in kulturnih vprašanj ter se lahko ozira z zadoščenjem na svoje 25-letno delovanje v blagor človeštva.

»Zakaj vedno navijate svojo žepno uro po kosilu?«
»Zato, ker mi je zdravnik predpisal gibanje, kadar se najem.«

Kaj vem? - Koliko znam?

Odgovori na vprašanja serije št. 5.

- Beseda je nastala iz imena narednika Chauvina (ki nastopa v neki francoski veseloigrji; 1831).
- Ker so namestu tedaj običajnih kratkih hlač (culotte) začeli nositi dolge hlače (pantalone).
- Sežiganje krivovercev.
- Omeza.
- Oscar Wilde (1856—1900): »Balada o readniški kaznilnici.« »De Profundis.«
- Dan, ko je bila zavzeta Bastilja (14. julij 1789).
- Borneo
- Žena angleškega kralja Henrika VIII.
- Pergament, na katerem je bila prva spodnja pisava uničena in se je ohranila le gornja, novejša.
- Po Odisejevem tovarišu in Telemahotem učitelju Mentorin.
- San Marino.
- Jedro stvari (lat: quinta essentia).
- Newyorško.
- Karabinijerji.
- Gospod.
- Jean Baptiste Colbert (1666).
- O laškega mesta Faenza, ki je v srednjem veku slovelo po svojih keramičnih izdelkih.
- Vsota dveh, treh itd. števil, deljena z 2, 3 itd.
- Naramnice; namestu njih mora imeti pas.
- »Monna Lisa« slikarja Leonarda da Vinci.
- Ker je bil v petek Kristus križan.
- »Lasciate ogni speranza voi ch' entrate.« (Opustite sleherno upanje, vi, ki vstopite.)
- Egiptovske piramide: visoki vrhovi Semiramidini; Artemidin tempelj v Efesu; Fidijev kip Zeusa; mavzolej v Halikarnasu; kolos na Rodu; svetilnik na Faru.
- Magna Charta (1215).
- Po istoimenskem romanu, ki ga je spisala Thea v. Harbou.

Vprašanja

Serija št. 6.

- Kako imenujemo človeka, ki se je z lasino močjo povzpel na ugleden položaj?
- Koliko vrstic ima sonet?
- Kateri red ima ime no tem, ker se nosi na nenavadnem delu telesa?
- Katero je najmanjšo evropsko morje?
- Kako so kuzo imenovali v srednjem veku?
- Kje so rezidirale beneške republikanske vlade?
- Kaj pomeni (doslovno) beseda evangelij?
- Kako je bilo Voltairovo pravo ime?
- Kdo je zgradil prvo uporabno lokomotivo?
- Katera je kitajska barva zalovanja?
- Katera je največja azijska puščava?
- Kako se imenuje japonski način samomora?
- Ob kateri reki leži Ljeningrad?
- Katera je najbolj obiskana evropska boja pot?
- Koliko prebivalcev živi po priliki na naši zemlji?
- Kdo je prvi preletel Atlántik?
- Iz česa dobivamo aluminij?
- Kdaj je bila renesančna doba?
- Kateri je najsilovitejši ruski fitm?
- Kako visoka je Keopsova piramida?
- Kdo je obsodil Jezusa?
- Na obali katerega morja leži pristanišče New Orleans?
- Kaj znači v holandskem besedici »van«?
- Kaj je pižama (pyjama) in odkod izvira ta izraz?
- Kdaj sme iti gospod na desni strani dame?

Odgovori v četrtkovih številki.

J. Suchy:

Dve zavetišči

V Ljubljani rasto gostilne kakor gobe po obilnem dežju. Posebno odkar povsod točijo »dalmatinca«.

Gotovo je, da so, kakor v vsakem kraju, tudi v Ljubljani med raznovrstnimi gostilnami posebno prikupna pribežališča, ali še bolj zavetišča za željne kakor tudi za samcate duše.

Mik teh zavetišč je ali v dobri pijači ali pa v udobnem, družabnost skoraj izzivajočem lokalju. Posebno ob zimskih večerih. Pri peči.

Prva vrsta teh zavetišč je ustvarjena samo za željne duše. V drugo vrsto pa, ki nudi nekakšno, vsaj navidezno udobnost, spadajo zavetišča za osamljene duše, ki iščejo prijetne zabave, razgovorov, smeha, skratka — razvedrila.

Poznam v Ljubljani več takih lokalov. Zaradi piclega prostora se dotaknem samo dveh. Povem pa takoli, da nočem delati »birtom nikake reklame.

Tam nekje v centru mesta, nekako v sredi med »Figovcem« in »Štruktijem«, je tak lokalček, ki ga posejajo bolj zaradi udobnosti nego zaradi drugih dobrin.

Tu se zbira vse, kar »leže mu gre«

na potih prosvete: penatje, bohema in literarne veličine, slikarji in upodabljalci umetniki, komponisti in kritiki ter — kibiči vseh teh. Drug drugemu podajajo vrata navznoter in spet navzven. Samo da pride pravi, pa je debata v polnem teku in razburjenje duhov na višku.

Ni ga vprašanja, ki ga ne bi reševali v tej »universitati litterarum«.

Atomi in molekuli so tu jedva še varni pred nadaljnjim razcepitjem; prasnovi so tu v svojem elementu; anatomija, fizika in matematika so tod samo igračke in zgodovina sega le-tu do neznanih časov; literatura se poglablja preko Džingiskana, Konfucija in Lao-tseja v možnost motnih raziskovanj svojih sledov pri predpotopnih narodih; metempsihozna raja v vseh odtenkih in že se tudi pojavlja možnost ugotovitve pravega namena obstoja slepiča v desnem črevesu.

Vsi izumrli, stari in novi jeziki so tam doma; upodabljalci so au fait na vseh poljih fetišizma, počemsi pri pračloveku pa vse doli do zamurcev in zamurkeji. Slikarjem so znane vse prehistorične forme novejšega kubizma in futurizma in najbde v Glogzlu ter pretekánja raziskovalcev glede teh jim vsiljujejo kvečjemu sardoničen posmeh. Skratka, tu se realizirajo vse utopije.

Medtem, ko je debata v tem prostoru v razmahu, se v drugem prostoru — v točilnici — razlega navadno zelo neubrano petje, spremljano po hiravi in kilavni kitari. V zadnjem prostoru pa se stiskajo pri peči in po koteh za štirimi mizami — zaljubljeni in taki, ki bi to radi šele postali.

Poezija in proza.

Na potu v večnost, ki končno loči žive od mrtvih, na tistem dolgem potu nekako pri sredi ceste, nekaj posvečene svetniku, ki ga Velika pratika slika v spremstvu goske, stoji vsem živim znana gostilna, daleč naokrog sloveča kot sanktuarj za poznavalce dobre kapljice.

Le-tu se vrše pompozne poledine, ki jih zalivajo hekatombe najrazličnejših vinskih letnikov. Tod se preizkušajo vsi odtenki ultravijoletnih žarkov z ozirom na njihovo učinkovitost na oni kos obraza, ki sliši na ime nos.

V tem eliziju so prostori — kakor povsod drugod — različni, v kolikor gre za pogrebe prvega in pogrebe drugega razreda. Zakaj tudi tukaj — skoro že na pragu večnosti — ne najdeš enakosti... Cim »lepši« je pogreb, tem več gostov napolni prostore po vrtniti

Nedeljski dogodki

Delni ponatis iz „Slovenskega Naroda“ in „Ponedeljka“

Dobili smo novega notranjega ministra

Važne spremembe v vladi in med višjim uradništvom

Presenetljivi nedeljski dogodki v Beogradu. — Posl. Čeda Radović imenovan za notranjega ministra. Upokojenih je več velikih županov, med njimi dr. Vilko Baltić

Beograd, 15. januarja. Danes dopoldne ob 11. uri je bil ministrski predsednik g. Vukičević sprejet na dvoru in krajši avdienci. Pri odhodu z dvora je g. Vukičević izjavil novinarjem, da je kralj podpisal ukaz, s katerim je imenovan za notranjega ministra radikalski poslanec g. Čeda Radović.

Obenem je bil tudi podpisan ukaz o imenovanju nekaterih velikih županov. Takoj nato je odšel g. Vukičević v vladno predsedstvo, kamor je kmalu nato prispel tudi novoimenovani notranji minister ter takoj položil prisego. Tekom popoldneva je g. Čeda Radović prevzel posle notranjega ministrstva, zvečer ob 5. pa je bil skupno z g. Vukičevićem sprejet v avdienci na dvoru.

Imenovanje Čede Radovića za notranjega ministra je politične kroge precej presenetilo, v radikalskem klubu pa je vzbudilo nov val nezadovoljstva, ker je g. Vukičević tudi to imenovanje izvršil brez vednosti in sodelovanja radikalskega kluba.

Beograd, 15. januarja. p. Danes je bil podpisan ukaz o večjih spremembah pri velikih županih. Upokojeni so: veliki župani Dimitrije Aleksijević v Beogradu, Vojislav Nikolić v Nišu, Milan Nikolić v Zaječaru, Vilko Baltić v Užicu in Dragutin Nikolić v Kragujevcu.

Za velikega župana v Beogradu je imenovan Svetislav Rajić, v Kragujevcu Milan Pantelić in v Nišu Dragutin Rašković. Istočasno je upokojen načelnik personalnega oddelka notranjega ministrstva Jovan Antić. Na njegovo mesto je imenovan dosedajni inspektor Rado Todorović.

Beograd, 15. jan. p. Ze večerajšnji dogodki v davčnem odboru so dokazali, da e disciplina v vladnih vrstah krha in da e bila vlada v njem v najtežjih vprašanjih, to je glede zemljinine od zastopnikov edikalne stranke prav za prav desavuirala. Demokrati so se v seji večine zelo isponirali za to, da se projime vladni redlog, vendar so mogli prodreti samo glede hišnega davka, kjer so s pritrditvijo clerikalcev žrtvovali interese prečanskih manjših posestnikov.

G. Vukičević je že tri dni poskušal izvesti rekonstrukcijo vlade, da olajša demokratskim ministrom položaj na demokratskem kongresu. Današnje vesti o imenovanju Čede Radovića za ministra notranjih del in o velikih spremembah glede velikih županov so kljub temu popolnoma iznenadile vse politične kroge. Čeda Radović je bil poslanec v stari srbski skupščini, vendar se njegovega imena ni slišalo v zvezi s kakimi večjimi dogodki. Izvoljen je bil sicer na listi pašičevca Dragutina Kojića, vendar pašičevci ogorčeno odklanjajo vsako odgovornost za njega, češ da je od prvega početka bil vladinevec in pristajač g. Vukičevića.

Imenovanje Čede Radovića izgleda zato bolj kot koncesija ministrijetnim krogom demokratov, kakor kot koncesija pašičevcem. Da je ta domneva pravilna, se da sklepati tudi iz novih imenovanj velikih županov. Tako n. pr. je imenovan župana v Karlovcu. Penzionirani so veliki župani v Beogradu, Nišu, Zaječaru, Užicah, premeščen je veliki župan iz Sombora v Smederevo, v Vojvodini tako nepopolnoma načelnik Rajić pa postavljen za velikega župana v Beogradu mesto dosedanjega velikega župana g. Aleksijevića, ki je penzioniran.

Največja izprememba pa je izvršena s tem, da je penzioniran dosedajni vsega močnejši načelnik v ministruv notranjih zadev g. Antić, ki je vladil personalno politiko še iz dobe g. Maksimovića.

Imenovanje Čede Radovića za notranjega ministra pomenja novo zaisnicno radikalskemu klubu, ki o tem imenovanju ni ničesar vedel. Zelo se komentira tudi dejstvo, da je novi minister svira komandanta mesta v Beogradu, generala Mirka Miškosavljevića.

V opozicijskih krogih so spejeli vest o izvršenih spremembah jako hladnokrvno. Smatra se, da je s tem korakom g. Vukičević še bolj razgalil svojo popolno odvisnost od gotovih krogov. Da ne pomenuje ti ukrepi korak k depolitizaciji uprave, se zlasti vidi iz dejstva, da je penzioniran veliki župan g. Vilko Baltić v Užicah, ki si je stekel radi svojih upravnih zmoglosti in popolne nepristranosti občo priljubljenosti in priznanje, kar pa očitno ni bilo po godu raznim partizanom.

Personalne izpremembe, ki so bile danes objavljene, smatra opozicija samo za nov simptom gnilih razmer.

Novoimenovani notranji minister g. Čeda Radović je rojen l. 1871 v Vrbićah. Dopršil je pravne študije ter bil eno leto v državni službi kot sodni pisar, nakar se je l. 1891. etabliral kot odvetnik v Kragujevcu. Prvič je bil izvoljen v Narodno skupščino l. 1901. nato pa ponovno l. 1906, 1908 in 1912. Po prevratu je ponovno kandidiral, vendar pa je bil izvoljen šele ob priliki lanskih septemberskih volitev na listi pašičevca Dragutina Kojića.

Ljuba Davidović ostro obsoja današnji režim in zahteva koncentracijo

Referat o notranji politiki na demokratskem kongresu

Situacija v sedanjih vladnih koalicijah je postala za demokrate neznozna. — Depolitizacija uradništva je prvi pogoj za sanacijo države. — Nujna potreba spojitve vseh demokratskih skupin

Na kongresu demokratske stranke je imel v nedeljo prvi referat gosp. Ljuba Davidović. Govoril je o notranjopolitični situaciji in izjavil med drugim:

Za veliko in načelno stranko je velika žrtve, ako zaradi koalicije opusti le nekoliko točk svojega programa. Ta žrtve postane neznozna, ako se mora ustaviti v celoti izvrševanje programa, ako druga stranka v koaliciji hoče ovira izvrševanje v škodo demokracije in države. So gotove meje, gosp. katerih se ne sme iti. Ne sme se zaradi gotovih političnih kombinacij pozabiti, da se izgubi vera v demokracijo, ker bi bila to velika škoda za narod in vso državo. Izgubljena vera v njo bi pognala mnoge prave prijatelje demokracije na drugo stran v skrajnost, ki bi lahko imela zle posledice za naš družabni red.

Nam se že po pravici in z razlogom sporoča:

»Povejte, kako daleč hočete iti s popuščanjem, ker je demokracija v nevarnosti?«

Na te prijateljske opomine ne smemo ostati gluhi in se moramo odločiti za to, kar je v interesu države in demokracije. Vem, da so pogosto težkoče tudi v homogenih vladah, za sedanjim koalicio pa postajajo vedno večje in težje. Niso nepremagljive, ako bi se vedelo, kaj se hoče. V vsakem slučaju je paž treba imeti določen delovni program. Treba bi bilo realizirati posle po nujnosti na več in manj nujne. Ždi pa se mi, da so poklicani posabiti izdelati ta program kot prvo podlago za uspešno delo. Pri tem se izgubila mnogo časa, kar ne more biti za nobeno državo bolj usodno kakor za našo. Zivela je v težkih razmerah in zato je izguba časa za njo nenadomestljiva škoda. Moram vprašati, kaj se je storilo v zadnjih 9 mesecih? (Spontani klic: Nič!) Zahtevali smo v opoziciji upravičeno, kaj je treba najprej storiti.

Treba je najprej urediti upravni aparat, treba ga je osvoboditi slabega uradništva in dati mu najsposobnejše in najbolj sposobni. Morem reči, da smo šele pri prvih korakih. Centrala še ni razčistila tega vpra-

predujejo. Kadar govorim o državah z demokratskim režimom, ne mislim na Balkan, ampak na Francijo, Anglijo, Zedinjene države, Nemčijo, Češkoslovaško in Belgijo. Vse te države gredo naglo naprej in ni čuda, da hočemo tudi mi napredovati. Poleg demokratskega režima zahtevamo dobro in vestno uradništvo ne glede na to, kateri stranki pripada. Od te naše zahteve ne bomo odstopili. Nobenemu poštemnemu človeku katekolitične barve se ne sme odreči mesto v državni službi, ker hočemo imeti državne uradnike, ki bodo služili kralju in domovini iskreno in udano, ne pa tej ali oni stranki. Hočemo uslužbenca, ki bodo služili narodu, ne pa temu ali onemu ministru. Da se enkrat razčisti to vprašanje, bomo

zahtevali depolitizacijo državnih uradnikov.

Prepričan sem, da bomo to dosegli, ker je edini lek za odpravo zla, ki pritiska na naš narod. Hočemo zahtevati zamenjavo oseb, ker brez nje ni izpremembe upravnega sistema.

Mi moremo računati z napredkom v naši domovini le z zahtevo po izpremembi upravnega sistema. Ta izprememba se pa da doseči le z novim uradniškim aparatom, ker se stari ne znajo niti nečesto prilagoditi novim zakonom in novemu sistemu. Izpremembe se morajo izvršiti od vrhov državne uprave.

So naivni ljudje, ki upajo, da se bo to stanje popravilo pod starih režimom. Zase odločno izjavljam, da nisem tako naiven. Naša pričakovana od sedanjih političnih kombinacij so bila velika. Upali smo mnogo in mnogo pričakovali. Pričakovali smo najmanj to, kar so druge koalicije prinesle naši državi.

Čakali smo dolgo in potrpežljivo, toda zaman.

Vprašam, do kdaj naj še čakamo? Do smrti svoje stranke? Rečem vam, pričela je že obolaveti, ona resno oboleva. Dolžni smo ji dati zdravila. Prepričan sem, da ji nihče izmed nas noče držati sveče pri umiranju. Resno hočemo napeti svoje moči pri reševanju problemov demokracije in vseh nujnih poslov, ki čakajo našo državo. (Klic: Doli sedanja vladna koalicijska) Teh poslov je mnogo, so mnogovrstni in težki. Izenažanje zakonov zasluzi, da se na njem iztroši mlada in močna stranka. Pobjanje gospodarske krize zasluzi istotako vso pozornost.

Kadar gre za državna vprašanja, potem morajo odpasti vsi drugi mali in osebni interesi. Ugovorni moram tudi to, da je naše solo zane-marjeno, da se o njem ne vodi nobenega računa, v kolikor pa se vodi, se godi to le v mali meri. Naš kmet preživlja veliko krizo.

Gospoda v vladi, ki niso naši prijatelji in ki stalno govore, da je ta vlada delovna, bi morali delati. Na našega kmeta pritiskajo dolgovji, zlasti pa visoke obresti. Kmetijstvo se ne zboljšuje ter ne napreduje s pisanimi akti. Narod se mora poučevati na polju, v vinogradu, na niži.

Govorilo se je, da bi moral novi davčni zakon odpraviti gospodarsko krizo. Rečem pa, ako bi ostal do kraja tak, kakor je bil njegov prednik, bi to pomenilo popolno propast. V sedanjih težkih časih se narodu, namesto da bi se mu zmanjšala bremena, samo govori: »Daj, daj!« Hočemo enakost v dolžnostih in pravicah, hočemo pošteno izenačenje davkov. Ako našemu kmetijstvu ne pomagamo tekom leta, se bojim, da ne bomo imeli več komu pomagati.

Zahtevali bomo zmanjšanje števila uradnikov in njihovo izbiranje po šolskih in moralnih kvalitetah. To izbrano uradništvo hočemo bolje plačati. Hočemo ga depolitizirati in prisiliti, da ne bo služilo nobeni stranki, ne tej ne oni vladi. Tedaj bo brez dvoma nastopilo zboljšanje v naši državi, ki si bo le tedaj tudi opomogla.

Zato je treba delati z združenimi silami

In zato hočemo koncentracijo skupin in strank in potom nje tudi koncentracijo oseb. Hočemo tako vlado, ki bo značila koncentracijo najboljših med dobriimi, najsposobnejše med sposobnimi in najvrednejše med vrednimi. Hočemo tako kombinacijo tudi zato, ker bo maljca in najdolgotrajnejša, ker ne bo odvisna od nobene skupine, stranke ali osebe. Kdor bi zahteval, kar bi se mu ne moglo dati, naj zastopi iz kombinacije, ki bo močna tudi brez njega. Mislim, da je treba v tej smeri nadalje delati.

Delati moramo na koncentracijo skupin in strank v veliko demokratsko stranko.

ki bo obsegala vso državo, vse vrste naše družbe ne glede na vero, ime, na pokrajno in dosedanje strankarsko pripadnost. Hočemo koncentracijo, ker je razkosana demokracija slaba. Slabost ima za posledico bolezen, bolezen pa smrt. Mi pa hočemo, da demokracija živi in dela. Pred kratkim je prišlo do vprašanja spojitve demokratske in samostojne demokratske stranke. To vprašanje se tedaj ni rešilo, vendar pa tudi ni zavrnjeno. Stoji še vedno odprto in še obstoji možnost, v katero tudi verujemo. Gotovo vem, da jo kongres ne bo samo sprejel, temveč tudi priščeno posrdil. Kdor se spominja pisma, poslanega od njihove strani glede ustvaritve demokratskega bloka, ve, da se ta blok ni ustvaril. Ali naj bi poskušali mesto bloka ustvariti veliko demokratsko stranko? Ni to moja misel. Te misli pa imajo stvarno podlago, vanje se veruje tudi na drugi strani in v tej smeri mislim delati tudi nadalje.

Demokratska stranka ni za ustvarjanje front, ni niti za prečasnko niti za srbijansko fronto, ker bi to pomenjalo težak udarec našemu državnemu in narodnemu edinstvu. Demokratska stranka hoče samo fronto poštenih in sposobnih ljudi za dobro naroda. Demokracija se mora lotiti državnih poslov s polno silo in brez rezerve ter s polno odgovornostjo za nje. Živeti in delati mora, dokler se ne uresniči veliki demokratski princip.

Zahteve hišnih posestnikov

Beograd, 16. januarja. Včeraj se je vršilo zborovanje Saveza društev hišnih posestnikov, na katerem so razpravljali o novem davčnem zakonu. Ljubljanski delegat g. Frehlin je obširno poročal o preobremenitvi hišne posesti v Sloveniji ter zahteval izenačenje davčnih bremen za vso državo. Zahteve hišnih posestnikov so bile izražene v daljši resoluciji, v kateri zahtevajo znižanje po novem zakonu predvidene davčne stopnje s vsemi pribitki vred na 10 % čiste najemnine.

O važnih nedeljskih dogodkih, zlasti o rekonstrukciji vlade, o zgodovinskem zasedanju kongresa Demokratske stranke v Beogradu in o sejah skupščinskih odborov sta obširno poročala že »Ponedeljek« in »Slovenski Narod«. Zaradi važnosti teh dogodkov ponatiskujemo glavne vesti iz obeh listov v informacijo onih naših čitateljev, ki še niso naročeni ne na »Slovenski Narod«, ne na Ponedeljek.

Balkan balkanskim narodom

Referat ministra dr. Marinkovića na demokratskem kongresu

Društvo narodov kot mejnik v svetovni zgodovini. — Popolna neodvisnost balkanskih držav je pogoj evropskega miru. — Jugoslavija v mednarodni politiki ni osamljena

Referat o zunanji politiki je podal na kongresu demokratske stranke v Beogradu zunanji minister dr. Marinković, ki je izjavil med drugim:

Mi verujemo v bodočnost pravnega reda, ki jim je udarjen temelj z ustanovitvijo Društva narodov. Vendar se moramo ozirati tudi na delstvo, da ta temelj še ni popolnoma utrjen in moramo varovati zato še vsa jamstva za svojo varnost. Mi bomo v prvi vrsti ohranili sodelovanje, prijateljstvo in zaveznitvo s tistimi, ki mislijo kakor mi in ki istotako kakor mi žele ohranitev miru in pravnega reda, ki danes obstoji.

Drugi veliki princip, ki se ga mora naša politika vedno držati, je princip:

Balkan balkanskim narodom.

Za ta princip, ki ga je naš narod vedno zastopal in ki ga ne more opustiti, se nam očita, da so v njem skrite neke imperijalistične in hegemonistične težnje.

Ti očitki padajo baš z onih strani, kjer take imperijalistične in hegemonistične težnje morda v resnici obstojajo. Na žalost si v našem najbližjem sosedstvu med balkanskimi narodi niso še na jasno o absolutni potrebi tega politično modrega cilja. Balkanski narodi morajo razumeti, da bo all vse Balkan svobodno, ali pa noben izmed balkanskih držav. Aluzije na naše hegemonistične težnje so za nas popolnoma depolarne, ker v naših težnjah ni ničesar, česar bi ne mogli priznati pred celim svetom. Mi sami smo morali doprinesiti preobline žrtve za svojo svobodo, zato ne zahtevamo niti prvenstva, niti hegemonije, nego samo prijateljstvo. Iz te baze naše zunanje politike se lahko zaključiti, kakšna mora biti naša

politika do sošedov.

Mi želimo samo politiko spravičnosti in širokogrudnosti, dasi je to težko med sosedmi, ki nočejo verovati v našo spravičnost. Mi smo danes med balkanskimi narodi najmočnejša država in ta fakt nam nalaga dolžnosti, da smo proti stabejšim velikiodušni. Tudi to je čisto težko, toda mi moramo tako delovati, da se ne bo ponovno očitalo, da se radi nas prevlira kri na Balkanu.

V primeri z drugimi državami se čisto zdi, da je naš mednarodni položaj nepovolen. Srečen sem, da ugotovim, da

nismo osamljeni

in da ima naša država v tem trenutku na svoji strani večino narodov. Ta večina ne stoji z nami samo s svojimi platoničnimi simpatijami, ampak je gotova, da se bo zavzela za nas kakor mi za nje.

To velja posebno za sedanjim moment, ko se ponavljajo v

Južni Srbiji atentati

z namenom, da se znova postavi na dnevni red makedonsko vprašanje. Jaz sporočam onim preko meje, da so minili časi, ko se je z nasilstvom postavljalo na dnevni red politično vprašanje. Dokler se bodo ti zločini ponavljali, ne bo države, ki bi pokrenila to vprašanje, kajti v tem trenutku je v nevarnosti novi pravni red, kajti z atentati se aspiracije ne naslavlajo na pot resnice in pravice, temveč vodijo do odgovora mitraljez in topov. To morajo tudi na Balkanu videti in si ne smejo delati iluzij nekake naše izollranosti. Ako bi došlo do tega, da se v dejanju pokaže, ali je naš položaj izollran ali ne, se bo dogodilo, da bodo vrlo nepriljetno izenačeni.

Gospodarski referat g. Veljkovića

Današnja vlada nima razumevanja za prave gospodarske potrebe države. — Gospodarsko krizo more rešiti le močna vlada, ne pa sedanja

O gospodarski situaciji v državi in usodni gospodarski krizi je na demokratskem kongresu v Beogradu poročal g. dr. Vojta Veljković, ki je med drugim izjavil:

Naša gospodarska kriza je postala nekak kroničen pojav, a oni, ki bi morali ležati to zlo, niso niti ničesar napravili, niti niso razumeli, kaj je treba napraviti.

NAS DRZAVNI PRORACUN

je v velikem nesorazmerju z našim proizvođstvom. Ako bi ga odmerjali po naši gospodarski moči, moral bi biti mnogo manjši, čeprav naše kulturne prilike potrebujejo daleko več sredstev. Potrebno je, da ustanovimo čimveč poljedelskih šol, ker se le z večjo strokovno izobrazbo našega ljudstva da doseči večjo proizvodnjo. Ako se pojači kmečki stan, se samo po sebi pojačata trgovina in industrija in tedaj nam bo šele mogoče vzdrževati našo vojsko res na višini modernih zahtev.

ZA SANACIJO NASEGA KMETA

je pred vsem potrebno, da mu poskrbimo cenen kredit in ga tako izrgamo iz rok oderuhov. Omogočiti se mu mora čim uglednejša prodaja njegovih pridelkov in ob enem čim ugodnejši nakup industrijskih izdelkov. Tudi ureditev prometa je za kmetijstvo življenskega pomena. Silno važno je tudi

VPRAŠANJE DAVČNE REFORME

Zahtevamo izenačenje davkov na nižji nivo. Idealna zahteva demokracije je, da plačujejo davke bogatejši; toda pri nas takih ni mnogo. Zato pa je treba preganjati tiste, ki se bogate nepoštenim potom, ni pa demokratsko ako zatiramo tistega, ki

si je pošteno pridobil premoženje. Vladni načrt davčnega zakona je bil slab; malo so ga v davčnem odboru zboljšali, a še vedno ne odgovarja.

Gospodarske ustanove države so vse jako drage. Pasivne so železnice, državno posestvo Belje, državni rudniki itd., zato je treba sprostiti tak reorganizacijo, da postanejo rentabilne. To se doseže na ta način, da država pripusti k sodelovanju tuđi privatno inicijativno. Iz naše uprave se mora vreči

FISKALNI BIROKRATIZEM,

ki nima smisla za potrebe naroda. Novi proračun je dokaz, da tudi sedanja vlada nima pojma o ogromni krizi, ki napravila iluzornim vse velike proračune in davke. Celo letos, ko je kriza na višku, in bi morala vlada v prvi vrsti skrbeti, da pomaga gladujočim, se je ponovno pojavil predlog za povišanje davkov.

V ostalem more izvršiti sanacijo našega proizvodstva samo

ZELO MOČNA VLADA.

ki ima ugled v narodu in v skupščini ter ima čvrste zveze s svojim klubom. Radikalski del sedanje vlade nima s svojim klubom skoro nikakega kontakta. Tudi v demokratskem klubu jih je mnogo nezadovoljnih, ker v njih volilnih okrožjih radikalski organi preganjajo demokratske pristaje samo zato, ker so demokratje. Zato narod ne razume, čemu sede njegovi poslanci v taki vladi. Mislim, da je naša dolžnost, poblastiti vodstvo stranke, da poišče tako politično kombinacijo, ki bo koristila stranki in državi.

„Situacijo ima v rokah g. Davidović“

Stjepan Radić o važnosti sklepov na demokratskem kongresu. — Ako g. Davidović zopet odreče, bo imela Kmečko-demokratska koalicija svobodne roke.

Zagreb, 15. jan Z ozirom na vest, da je Kmečko - demokratska koalicija pripravljena skleniti sporazum z radikali, ako bo Davidović ostal pri svoji dosedajni taktiki, so novinarji danes posetili Stjepana Radića, ki jim je izjavil sledeče: »Ako g. Davidović ostane na il-niji, kakor smo se dogovorili in v smislu onega pisma, ki sem mu ga poslal, ni govora o drugih kombinacijah kakor z g. Davidovićem. Ako se bo g. Davidović pokazal slabega, ali ako bo nadaljeval svoje prejšnje postopanje, ki ga jaz imenujem igranje, namreč da bo zopet dal zaupanje g. Vukičeviću ter podpiral ves vladni sistem, potem bo vsak videla, da se z Davidovićem ne more delati. Ako bi se v tem slučaju videlo, da se more delati z radikali, (toda ne z g. Vukičevićem!) potem bomo napravili odločen korak tudi proti demokratom. Situacijo ima v rokah g. Davidović, odnosno demokratska stranka. Mi smo pustili demokratom dovolj časa ter čakali štiri mesece na odgovor. Več se ne more čakati. Jaz delam vedno sporazumno s Svetozarjem Pribičevićem za zajednico z g. Davidovićem. O tem, da bi se g. Pribičević, oziroma samostojni demokrat oddvojili od Kmečko-demokratske koalicije, ni govora, ker bi to pomenilo samo ojačanje hegemonistične srbijanske fronte.«

Na vprašanje, kaj misli o novem ministru za notranje zadeve g. Čedi Radoviću, je odgovoril Radić: »Jaz tega gospoda ne poznam, toda mislim, da pomeni to imenovanje pospešitev padca vlade.«

Na vprašanje, ali bo imelo to imenovanje kake politične posledice, je izjavil Stjepan Radić: »Mislim, da se bodo radikali popolnoma oddvojili od demokratov. Demokratki so vedno zahtevali ministrstvo za notranje zadeve, vendar pa se jim je to sedaj zopet izjalovilo.«

Na vprašanje, ali se bo morda radi političnih dogodkov v Beogradu izprekrenil program manifestacije kmečko-demokratske koalicije v Zagrebu, je Radić odgovoril: »More se dogoditi samo to, da radi razprave o finančnem zakonu v soboto ne bo seje koalicije, na vsak način se bo v nedeljo vršila javna skupščina.«

Priporočamo

solidno in najcenejše moško in damsko konfekcijo tvrdke

Gričar & Mejač

samo Selenburgova ulica štev. 3.

Radi pozno serije zračno zližane črna.

Minister, ki predlaga črtanje lastnega proračuna

Senzacija na dopoldanski seji fin. odbora. — Ministrstvo za izenačenje zakonov se s 1. aprilom ukine. — Razprava o proračunu ministrstva agrarne reforme.

— Beograd, 16. januarja. V finančnem odboru je bila danes zabeležena nemala senzacija. Radi kongresa demokratske stranke je bila razprava o proračunu ministrstva za poljedelstvo odložena na jutri in je bil mesto tega stavljen na dnevni red proračun ministrstva za izenačenje zakonov in ministrstva za agrarno reformo.

Na splošno presenečenje pa je minister za izenačenje zakonov dr. Gr. Angjelinović po otvoritvi seje stavil predlog, naj se proračun njegovega resora kratkoma črta, ker da se bo ministrstvo z novim proračunskim letom ukinilo. Opozicija je ta predlog sicer z odobravanjem vzela na znanje, vendar pa so poedini govorniki zelo ostro kritizirali delovanje tega ministrstva, ki ni izpolnilo svojih dolžnosti. Prišlo je do viharne polemike zlasti med ministrom dr. Angjelinovićem in radičevci, v kateri so se medsebojno obkladali z izraji, ki jih radi tiskovnega zakona ne smemo niti zabeležiti. Končno je finančni odbor predlog ministra, da se njegov proračun kratkoma briše, soglasno odobril. Nato je sledila

razprava o proračunu ministrstva za agrarno reformo.

Minister dr. Vlado Andrič je z daljšim ekspezejem, v katerem je orisal agrarno politiko vlade in dosedanje delovanje na polju agrarne reforme. Pritoževal se je, da so finančni ministri od leta do leta reducirali proračun agrarne reforme, tako da ministrstvo svojih nalog ni moglo izvršiti tako, kakor bi bilo potrebno. Tudi novi proračun je napram sedaj izdelanemu znatno reduciran. Osebnih izdatki so znižani za 13, stvarni izdatki za 34 odstotkov napram lanskemu proračunu. Glede agrarne politike je minister v svojem ekspezeju sam naglašal, da je pogrešana, ker se ne vodi v sporazumu z ministrstvom za poljedelstvo, ministrstvom narodnega zdravja in ministrstvom prosvete. Zelo pereče je vprašanje kolonistov. Na tem polju se je zlasti grešilo s tem, da se je kolonistom dodeljevala zemlja, ne da bi se jim istočasno zagotovila eksistenca. Doselej je bilo razdeljeno 598.376 oralov zemlje med 224.991 kolonistov.

Železničarji v boju za svoje pravice

V nedeljo se je vršil v Ljubljani nad tri ure trajajoč železničarski shod, katerega so se udeležili tudi delegati iz Beograda, Zagreba in Subotice. V imenu udrženja jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev je shod otvoril in vodil g. Ivan Škrjanec iz Zaloga. Referent g. Ivan Deržič je poročal o dveh važnih in aktualnih vprašanjih in sicer o gnotnem položaju železničarjev in o komercializaciji državnih železnic. Gmojni položaj železničarjev je obupen. Glavni vzrok tiči v tem, da so na vodilnih mestih železniške uprave nesposobni ljudje, ki nimajo ne strokovne izobrazbe, ne smisla za socialni položaj železniških uslužbencev. Navajal je več drastičnih primerov, kako gospodarji uprava. V Ljubljani bi bile lahko še davno ustanovljene moderne železniške delavnice, kjer bi našlo dela približno 500 kvalificiranih delavcev, ki so bili do prvata zaposleni v puljskem arzenalu, a so morali iti po svetu. Železniška uprava mora pošiljati pokvarjene vagonne in lokomotive v popravilo v inozemstvo. Ta popravila so skoraj osemkrat dražja, kakor bi bila, če bi bile domače delavnice urejene in opremljene z modernimi stroji. Dalje je govoril konstatiral, da je bil od prometnega ministra izdelan načrt glede komercializacije železnic nepopoln. Sedaj je sestavljena posebna 22-članska komisija, ki ima nalogo izdelati nov načrt. V tej komisiji zastopa 70.000 železničarjev samo en zastopnik (g. Ivan Deržič).

Predsednik ljubljanskega odbora UJNB g. Juh je poročal o novem pravilniku, tolažil je posamna določila ter izjavil, da je pravilnik za silo sprejemljiv, kajti boljše je nekaj nego nič. Razvila se je nato živahna debata o pravilniku, v katero so posegli beograjski delegat in predsednik centralnega odbora g. Pavlovič, zagrebški delegat Bajkaš in delegat iz Subotice Nikač. Vsi so se v glavnem strinjali s poročevalčevimi izjavami. K besedi se je nato prijavil v imenu železničarjev, organiziranih v železničarski internacionalci g. Trškan. Naglašal je, da železničarji nikakor ne morejo sprejeti pravilnika, ker ni za nič. Njegov govor so navzoči železničarji sprejeli z mnogimi medklici in ugovori. Njegov trditve je odločno pobijal in zavračal predsednik oblastnega odbora g. Juh, ki je žel viharno odobravalje.

Shod je nato soglasno sprejel 12 točk vsebujočo resolucijo, ki precizira stališče napram delavskemu pravilniku, ki v bistvu ni zadovoljiv in je treba nekatere nedostatke popraviti. Konstatira dalje, da je proračun prometnega ministrstva za l. 1928-29 glede prejemkov osebja prenek in zahteva da se v komisijo za izpremembo obstoječega zakona o prometnem osebju pozovejo tudi zastopniki železničarjev, ugotavlja tudi pravilnik o postranskih pristojbinah ni zadovoljiv. Resolucija najodločneje protestira proti nameravani odpravi železničarskih voznišnih ugodnosti, zahteva gradnjo novih in higijenskih stanovanj za železničarje in točno izvrševanje osemurnega delavnika. V slučaju komercializacije zahteva shod, da se uredi razmere med upravo in osebjem na zakoniti podlagi, da se zagotovi ekstenziven minimum in izvede starostno, nezgodno in bolniško zavarovanje. Končno protestira resolucija proti postopanju glavne kontrole in proti nezakonitostim, ki se od strani kontrole izvaja med železničarji.

Državni proračun in policijski nameščenci

Prejeli smo: Že v »Jutru« je neki naš stanovski tovariš iz Maribora z ozirom na novi proračun za l. 1928-29 orisal v veliki meri težnje in položaj policijskih stražnikov, ni pa omenil drugih javnih organov-detektivov. Tudi je celotni položaj policijskih nastavljenecv premalno jasno očrtal, in je zato prav, da se javnosti odkrito povedo težnje nas vseh, ne pa le kake posamezne kategorije.

Najhujša je nova redukcija osebja vseh kategorij, tako poduradnikov, kakor tudi nadzornikov. Osebnost je pri policijskih oblasnišjih obeh velikih županj — ki sta obmejni — že sedaj premalo. To dokazuje tudi policijska statistika za leto 1927, ki je bila te dni objavljena.

V novem proračunu je za čezurne in nočne službe dosedanj znesek 136.000 Din za celo Slovenijo zmanjšan skoro za polovico. Po stalažu organov policije pa bi bil potreben najmanjši znesek od ca. 300.000 Din, tako, da bi prišlo na posameznega policijskega organa letno znesek ca. 850 Din.

Tudi postavka za obleko se je za stražnike skoro za polovico zmanjšala, dočim se je za detektivske uradnike popolnoma črtala. Odkodnino za obleko so policijski detektivci oz. kriminalisti vedno in že od nekaj prejemale in zahteva po letni odškodnini za obleko za posameznega polic. kriminalista v znesku 2000 Din vendar ni v obstoječih razmerah pretirana. Deljanska potreba je, da se vnese v proračun dovolj velik znesek v to svrhu za vse organe javne varnosti v Sloveniji, katerih stalež dosega komaj 370 mož.

Črtala se je tudi proračunska postavka »Stroški za osebje v službi ranjeno in obolelo«, v znesku ca. 90.000 Din in istotako pa še postavka za zavorovanje polic. stražnikov in polic. detektivov proti nezgodam v službi v višini ca. 40.000 Din.

Obe ti postavki sta se vodili v skoro vseh proračunih, le sedaj v največji revščini in ob slabi plači so jo tudi tu prikršali najmanjšega drž. nameščenca.

Proračun polic. direktorij drugih pokrajin so bili vselej skoro za 30 do 50% večji kakor Slovenije, kjer vladata enaka dra-

ginja in ista beda kakor v drugih pokrajinah.

Hudo so udarjeni nekateri polic. detektivci, ki še danes čakajo, kdaj se jih bo prevedlo v uradniško kategorijo. Tu bi se moralo v kratkem odpočiti, ker vendar delajo vsi polic. javni organi enako odgovorno, samostojno in tudi večkrat nevarno službo. To določa tudi sam zakon in se je za to izrekel tudi že državni svet. Vsaj tu naj bi se ustreglo želji sotrpinov — zvanilnikov.

Polic. nameščenci v Sloveniji pričakujejo od vseh g. poslancev, da bodo pozkušali še v zadnjem trenutku pri specialni debati proračuna ministrstva notranjih del doseči, da se vnesejo v letni proračun za polic. nameščence take postavke, da se bo njihovo bedno stanje vsaj nekoliko ublažilo. ah pa vsaj doseči, da ostane proračun v taki višini, kakor v 1.1927-28. Nađejamo se, da ta naš glas ne bo ostal glas vpijočega v — puščavi.

Vinska razstava v Ptujju

Včeraj je bila v Ptujju ob izredno velikem zanimanju vrnogradnikov in drugih interesentov otvorjena oblastna vinska razstava. Razstava je nameščena v vseh prostorih Društvenega doma. Rastavljenih je v 4000 buteljkah 300 vrst domačih vin izbrane kvalitete.

Otvoritve so se udeležili poleg razstavljalcev zastopniki državnih uradov z velikim županom g. dr. Schaupachom na čelu. Posebno številni so bili gostje iz Nemške Avstrije, od koder je med drugim dospel predsednik štajerske gostilničarske zadrge, graški župan g. Muchtich, iz Zagreba pa je dospel med drugimi tudi nemški konzul g. Seiler. Razstavo je otvoril s primerim nagovorom mariborski vel. župan dr. Schaubach, ki je zlasti naglašal potrebo združitve raznih malih prirreditv v veliko celoto, ker bo na ta način mnogo lažje doseči uspehe in dvigniti sloves naših vin v inozemstvu.

Po svečani otvoritvi je priredil odbor povabljenim gostom zakusko, ki so jo aranzirale ptujске dame. Posebno pohvalno so se izražali o razstavi gostje iz Grada in Dunaja, ki so bili nad velikopoteznostjo ptujске razstave naravnost presenečeni ter naglašali, da bi to razstavo mirno lahko prenesli na Dunaj, v Berlin ali v Pariz.

Posebna zaslug za ta razveseljiv uspeh gre g. Osterbergerju, velevisnogradniku in znanemu vinskemu strokovnjaku, koga ime je znano daleč po inozemstvu. Razstava bo odprta še par dni in opozarjamo na njo zlasti gostilničarje, ki se jim nudi ugodna prilika za izbrno najboljših in res pristnih štajerskih vin.

Občni zbor Sokola II

Ob polnoštevini udeležbi članstva se je vršil včeraj v društveni telovadnici na realki XVI. redni občni zbor Sokola II. Občni zbor je otvoril starosta br. dr. Šubic, ki je pozdravil zastopnika Sokola I starosta br. dr. Pestotnika in sokol. župe Ljubljana br. M. Krapeža. V svojem temeljito zasnovanem govoru o delovanju društva v preteklem letu se je spomnil umrlega brata dr. Ika Esta in vseh važnejših dogodkov. Društvo se je klub številnim oviram lepo razvijalo, za kar gre zasluga predvsem upravnemu in vadičelskemu odboru. Posebno v letošnjem letu, ko bo slavilo društvo 20 letni jubilej z razvitim praporom, poziva vse brate in sestre, da se z največjim veseljem primerejo društvenemu delu, posebno v telovadnici, da bodo uspehi vidni in trajni.

Poročilo o lanskem občnem zboru je bilo soglasno sprejeto, nakar je tajnik br. Parcer podal vestno sestavljeno tajniško poročilo, iz katerega posnemamo, da je bilo delovanje zelo živahno. V zadnjem času se je ustanovil pod predsedstvom podstaroste br. Krapeža osek za razvite prapora, ki je pokazal v teku 4 mesecev presenetljive uspehe. Društvo se je udeležilo raznih prireditv v savezu in župi s pravoimni uspehi.

Načelnik br. Trček je podal skrbno sestavljeno poročilo, iz katerega je razvidno, da se je telovadba vršila skozi celo leto. V tehničnem oziru je društvo doseglo prav lepe uspehe. Pri saveznih lahkoletnih tekmah je dosegel br. D. Stepišnik I. mesto v teku na 100 m, br. Habič III. mesto v skoku v daljino z zaletom, pri tekmah društev v prostih vajah pa je članska vrsta dosegla VII. mesto. Pri župni naraščalski tekmah je vrsta moškega naraščala dosegla III. mesto, kot prvi zmagovalec pa je izšel iz tekme naraščalnik Milan Stepišnik. V mesecu septembru se je vršil društveni javni nastop, ki je v moralnem in gnotnem oziru izborni uspel. Vad. zbor poseduje knjižnico s 120 knjigami oz. sokol. listi in revijami. Zdravniški osek pod vodstvom dr. dr. O. Krajca je v mesecu juliju preiskal vse telovadce, kolih zdrave je s 3 izjemami bilo izborno.

Izbrno blagajniško poročilo je podal br. Kocjan. Gospodarilo se je prav vzorno tako, da izkazuje blagajna precejšen prebitok. Celokupni denarni promet je znašal v letu 1927 326.646.36 Din. Blagajniško poročilo o gradbenem osek, ki ga je namesto zadržanega blagajnika br. Schwarza podal br. Kocjan.

Prosvetni osek, ki ga je vodil br. Parcer, je štél 9 članov. Imel je 5 predavani in oskrboval knjižnico in čitalnico. Knjižnica šteje 631 knjig, ki se je članstvo, naraščaj in zlasti deca prav pridno poslužuje.

Na predlog revizorjev br. Esta in br. Kallana je bil podeljen odboru absolutorij, kar je bilo sprejeto z velikim odobravanjem. Po poročilih društvenih funkcionarjev se je oglašil burno pozdravljen starosta Sokola I br. dr. Pestotnik, ki je v daljšem globoko zasnovanem govoru temeljito orisal pomen Sokolstva v preteklosti in sedanjosti. Imenom starostva sokol. župe je pozdravil bratski zbor br. M. Krapež, povdarjajoč, da bodi vse delo posvečeno edino 20 letnemu jubileju.

Pri volitvah, ki so se vršile soglasno, je bil izvoljen slediši odbor: starosta br. dr. Milan Šubic, I. podstarosta br. Milko Krapež, 2. podstarosta in blagajnik br. Cene Kocjan, načelnik br. Stane Trček, načelnica s. Marija Ryška - Varogova in odborniki bratje in sestre: Milan Gustin, Bučar Fran. Pozačnik Matija, Petrovič Tone, Puh Marija, Chvatal Marija, Košak Režika, Ivanšek Franc, Stepišnik Mirko, Stanič Mirko, Stanič Ciril; namestniki odbornikov: Valjavec Aleksander, Skalar Elza, Schiffer Marija in Zelenik Franc; revizorji: br. Est Rudolf, Kalaš Pavle in dr.

Fetič Otton, zastopnik za župni občni zbor br. dr. M. Šubic, Trček Stane in Kocjan Cene. — Gradbeni odbor: predsednik br. Krapež Milko, odborniki: bratje dr. Šubic Milan, Grünfeld Leopold, Šterk Peter, Mihelič Ivan, Matjašič Josko, Šimenc Jakob, Jeršek star., Kocjan Cene in Stanič Ciril.

Pri slučajnosti je br. Est v lepem govoru spomnil ustanovitve Sokola II l. 1908. — Br. Krapež je bil spomnil umrlih bratov ustanovnikov Petrina, Smoleta, Trčka, Vidmarja in Trstenjaka. Prvemu starosti br. ing. Endliherju je bil poslan pismen pozdrav, kar je bilo z odobravanjem sprejeto. Podrobno poročilo o osek za nabavo prapora je podal br. Krapež; osek dobro napreduje in ima do danes zbranih 3200 Din za prapor, kar je pa še vedno premajhen znesek. Poziva vse navzoče, da vedno in povsod zbirajo prispevke, da bo ob 20 letnici zaplapolal naš novi prapor ponosno in zmagovito Sokolu II v pobudo sovragom v strah. Nato je starosta zaključil občni zbor.

Naši onstran granic

— V Kojskem v Brdih je umrl znani posestnik Ivan Lenardič, star 78 let.

— V Solkanu so pokopali železničarja Avgusta Gomiščeka, ki se je ponesrečil v Bussoleno v turinski pokrajini, kjer je zadnje čase služboval.

— Pogojna kazen za pevce iz Vrtobje. Znano je, da so bili obojenci v Gorici na zapor po 50 dni fantje iz Vrtobje Mermolja, Savnik, V. Faganel, Podberšič, J. Faganel, ker so baje peli neko revolucionarno pesem in namazali vodnjak z napisom: Z I. — S. I. (Zivela Jugoslavija! — Smrt Italiji!) Pri prizivni razpravi je njihov branitelj predlagal, da naj se vrtobjenskim fantom prizna vsaj pogojna kazen, ker niso bili še nikdar kaznovani in se tudi niso nikdar slabo vedli. Sodišče se je izreklo za pogojno kazen za dobo 5 let.

— Iz sovršstva. Fran Škočir iz Volarjev je bil obtožen, da je rekel Ivanu Kendi, ko je oblačil vojaško uniformo: «Ali se ne sramuješ nositi italijanske čunje?» Pri orožnikih sta dve priči potrdili, da je Škočir res izrekel omenjeno žalitev ali pred sodiščem v Tolminu sta priči izjavili, da sta slišali to le od drugih oseb. Pokazalo se je končno, da je vsa reč izmišljena in da je Kenda ovdal Škočirja zgolj iz sovršstva. Škočir je bil oproščen. Vojak Kenda zasluži pošteno kazen!

— Reški inženjer Händl, ki je bil aretiran v Kraljevici, kakor smo že poročali, in pri katerem so našli uredniško-poročevalsko izkaznico fašističnega «Il Popola di Trieste», je oni dopisnik «Popola», ki je lamsko poletje zagrešil tista «Pisma iz Jugoslavije» s šifro «Ha», v katerih je nesramno napadal, žalil in obrekoval jugoslovensko državo, narod, vojsko, pomarico ter se obregnil tudi ob kralja Aleksandra. «Il Popola di Trieste» je bil baš radi teh dopisov, datiranih večinoma iz Zagreba, dasi so bili pisani na Reki, prepovedan v Jugoslaviji.

— V Črnem vrhu nad Idrijo imajo tri mlekarne. Dve sta zadržani in izborni delujeta; dnevno imata nad tisoč litrov mleka. Kmetje pravijo, da jim daje mleko v zadnjih časih še največ dohodkov. Gozdi, na katere so se preveč zanašali, so ponekod že močno razredčeni. Les pa ima tudi tako nizko ceno, da se ne splača več sekati.

— Živo srebro. Marija Gnezda, Fran Gnezda, Fran Jeram, vsi iz Idrije, Matej Rupnik iz Dobručeve in Stefan Mlakar iz Otaleza so bili obtoženi, da so kradli živo srebro v idrijskem rudniku. Pri obravnavi v Gorici sta bila navzoča samo Gnezda in njegova žena, vsi drugi so neznanu kam «odmaglili». Oba navzoča obtoženca sta trdila, da sta nedolžna. Pod njuno posteljo so bili našli steklenico živega srebra ali to sta kupila. Fran Gnezda je obsojen na sedem mesecev zapora in 350 lir globe, njegova žena pa na 6 mesecev zapora in 30 lir globe, vsi drugi so oproščeni.

— Ob svečani otvoritvi sodnega leta v Trstu 10. t. m. je generalni državni pravnik Mandruzzato podal obris sodnega delovanja v preteklem letu. Izmed najznačilnejših podatkov navajamo tole: število nezakonskih otrok se je znatno pomnožilo. Število zakonskih ločitev je naraslo. Konkurno postopanje je silno poskočilo. Hudo dodelstvo je v splošnem padlo, raste pa število zločin. Zensstvo je zašlo v zablodo, drugačni bodo rezultati, ako se ženska vrne k svoji naravni misliji v hišo. Porote so se izkazale kot zastarele ustanove, ki so pravosodstvu škodljive. Zato jih bo treba odpraviti.

— Goriška pokrajina je dovršila svoje prvo uporno leto. Za liktorsko posojilo je podpisala 100.000 lir, za ceste je izdala nad 700.000 lir, za kmetijski potujoči urad prispeva dežela s 53.000 lirami, pokrajinskemu sportnemu združenju je nakazala deželna uprava 2000 lir, za zgradbo velikega sportnega igrišča pa 150.000 lir. Na zdravstvenem polju se pripravljajo ukrepi za borbo proti jetiki.

— Seznan definitivnih učiteljev, ki so napravili lani usposobljenosti izpit, objavljajo šolsko skrbništvo. V seznanu za goriško deželo so Slovenci in Slovenke: Zora Bajt v Stanjelu na Krasu, Angela Bevk v Cerknem, Fran Dakskobler v Grahovem, Milka Dogvan na Slapu pri Vipavi, Slavka Majnik v Šebreljah, Fran Manfreda v Rušicah, Marija Poljanšek v Idriji, Milka Primožič v Zapotoku, Milko Škaraboi v Skriljah, Zora Toroš v Karnici, Alojzij Udovič v Lazu, Jelica Zorzi v Cerknem.

— Pristaniškega prometa na Reki je bilo lanske leto 7.829.360 kvintalov. To je tretjina prvoednoje. Na tretjini je ostal promet zadnja tri leta in višje se ne bo dvignil. Pristanišče je slabo, skladišči n. pomorskih zvez nima Reka, marveč je odvisna od milosti Benetk in Trsta, tako je, da se ne more zganiti nikamor. Pri aneksniji je bila Reka brez vseh sredstev, obubožana, izčrpana, pohabljena, izkrvavljena, brez premoženja, brez iniciative. Tako trdi «Vedetta». Torej kot pravi berač: ob vstopila Reka pod italijansko streho. Ob novem letu so Rečani zopet zakričali, da zahtevajo nujno odpočito, ali tržaško fašistično glasilo jim energično svetuje, da naj se giblejo na terenu realnosti, naj le po molčijo, udani v božjo voljo in čakajo, da bo prinesel Reki novega življenja Duca, ki je pred par leti izjavil, da je Reka trn v italijanskem boku...

— Laški menih proti slovenskim prodajalkam spominkov na Sveti gori. Vodstvo samostana na Sveti gori je opovedalo 8 Slovenkam prodajne prostore pri svetišču. Med njimi so revne vdove, ki bodo tako pahnjene v največjo bedo. Romarske spominke bodo na Sveti gori odsled prodajalke laške žene.

Zavožena trgovinska politika

Posl. dr. Žerjav proti zapostavljanju trgovine in obrti

Na nedeljski seji je finančni odbor razpravljao o proračunu ministrstva za trgovino in industrijo. — Zanemarjena Srednja tehnična šola v Ljubljani. — Volitve v ljubljansko Zbornico

Beograd, 16. januarja. Na včerajšnji seji finančnega odbora se je vršila razprava o proračunu ministrstva za trgovino in industrijo.

Minister dr. Spaho

Je v svojem uvodnem ekspezeju sam priznal, da v zadnjem letu agrarna produkcija sicer narašča, da pa pada vrednost, kar je po slabšalo naš izvoz. Poleg tega se mora naš izvoz boriti s hudo konkurenco drugih agrarnih držav. Kot posledica splošne gospodarske krize pada tudi notranji konzum. Pri denarnih zavodih je vedno bolj opaziti obilico kapitala. Kakor v zasebnem življenju, se tudi v državni upravi uvaja kar največja štednja. S stabilizacijo dinarja je narastel tudi naš kredit v inozemstvu. Ze itak slab gospodarski položaj so lanske letne elementarne katastrofe še bolj poslabšale. — Debatu je otvoril

posl. dr. Žerjav,

ki je podrobno analiziral predloženi proračun in podvrjel splošno trgovinsko politiko strogi, a stvarni kritiki. Ministrstvo trgovine je že več let prava pastorka pri dodeljevanju kreditov, dasi se more le od zdravje trgovine in obrti pričakovati finančne sanacije države. Na vseh straneh mu je okrnjena kompetenca. Predloženi proračun ni nič boljši od lanskega. Pravilno je, da smatra minister za prvo nalogo sklenitev pogodb z drugimi državami. Te pogodbe se pa sklepajo brez sodelovanja javnosti.

Pogodba z Grčijo težko ogroža naše vrnogradništvo. Stališče v pogajanjih z Avstrijo je v glavnem pravilno. Toda mi vidimo, da na severu nimamo ničesar iskati. Naš interes je na zapadu, s katerim je, v kolikor to dopušta čast in suverenost države, sporazum potreben. Ministru trgovine je odvzeta kompetenca carinske politike in sklepanja trgovinskih pogodb. Potrebno je sodelovanje z ministrom zunanjih zadev, kjer mora biti referent, ki s stališča zunanje politike poda svoje mišljenje. A vodstvo in inicijativa mora biti pri ministru trgovine.

Isto velja za konzularno službo, za katero je treba izdelati nov program in končno opustiti trgovinske agenture.

Govornik se je nato obširno bavil s problemom obrtne uprave

V Srbiji je še popolnoma centralizirana, predpise zakona o obči upravi. V Srbiji je obrtna uprava še popolnoma centralizirana, v prečasnih krajih pa se referenti pri velikih župani ukinjajo in njih delovanje omejuje. Govornik navaja uničujoče redukcije v slovenskih oblastih v prejšnjih letih, zlasti v Ljubljani. Akti se rešujejo počasi, mnogi pa sploh ne. Dr. Žerjav je navedel konkretne slučaje zastankov dela in razne korupcijske afece.

Strokovno šolstvo

Je sedaj pod kompetenco ministra za trgovino in industrijo. To je v načelu dobro, vendar obstoja nevarnost, da bo ta minister dosegel manj kreditov, kakor pa prosvetni minister, ki je vedno agilnejši. Prenos strokovnega šolstva na oblasti se ne bi smel vršiti brez jasnega zakona. Zato je zakon o strokovnem šolstvu nujno potreben. Pri tem bi poleg oblasti mogle dobro sodelovati tudi gospodarske zbornice. Tako bi mogla n. pr. ljubljanska zbornica TOI prevzeti zavod za posredovanje obrti pod gotovimi pogoji. Naše obrtno usadajvalno šolstvo sedaj vsled pomanjkljivih državnih prispevkov propada.

Govornik se je nato obširno bavil s Srednjo tehnično šolo v Ljubljani,

ki je pravi biser med strokovnimi šolami in namo zasluži, da bi iz cele države, zlasti iz južnih krajev, pošiljali študente v Ljubljano. A ba za ta zavod v ministrstvu nima nihče srca. Referent ministrstva je vse že tako skromne zahteve ravnateljstva tega zavoda odklonil. Govornik je navedel primer, nad katerim se je škandaliziral ves finančni odbor in minister sam.

V kritiki nadzorstva denarnih zavodov se govornik zavzema za to, da so sprejme zakon o bankah, ki bo ščitil hranilne vloge. V tem primeru pa je potrebno končno izvesti nameravano financiranje industrije potom inozemskih kreditov z garancijo države. Zakon o pospeševanju industrije je potreben obnove.

V nadaljnjih izjavanjih je posl. dr. Žerjav obrazložil stroj regulativnih hranilnic ter njih ogromne zasluge in zahteval, da se jih uvajajo pri oprostitvi od rentnega in društvenega davka. Državna obrtna banka daje predrag kredit za zapadne pokrajine. Podružnice v Ljubljani so ni. Državna hip-

tekarna banka je kljub protestu uvedla tudi v Ljubljani Godstotne aktivne obresti. Potrebno je o tem predložiti nov zakon, ki bo omogočal, da se sanira obrestna mera na jugu države, zapadnim krajem pa da se pusti nižja mera za vloge in posojila.

Govornik je nato obširno razpravljao o težavah obrtniškega stanu

in naštevati številne pritožbe zlasti glede državnih nabav. Posebna žrtev so krčmarji, ki so prišli pod finančno in policijsko, namesto da bi končno o njih odločale nižje instance in da bi spadali izključno pod kompetenco ministrstva za trgovino. Pri podeljevanju gostilniških koncesij vlada danes najhujše partizanstvo.

Govornik se zavzema za ustanovitev prave gospodarskega sveta, kakor ga predvideva ustava. Kritje stroškov je lahko mogoče, če bi se pri upravi Narodne skupščine nekoliko bolj štedilo.

Končno se je dr. Žerjav bavil s pospeševanjem turizma in tujskega prometa ter zahteval zanj primerne kredite. Ob zaključku svojega govora pa je opisal

klerikalne mahinacije pri volitvah v ljubljansko zbornico TOI,

ki se je radi popolne pasivnosti trgovinskega ministrstva iz cvetoče gospodarske institucije in reprezentance spremenila v strankarsko filijalko SLS, kar se bo še bridko maščevalo. Dr. Žerjav je zahteval, da se takoj rešijo pravične pritožbe proti manipulaciji volilne komisije, ki je protizakonito sprejela čez 2000 oseb v volilne imenike, izključno ljudi, ki niso ne trgovci ne obrtniki, razveljavila pa listo trgovskih gremijev, namesto da bi jo vrnila v popravilo. Ker vidimo, je zaključil dr. Žerjav svoj govor, da se minister v glavnih vprašanjih ni ravnal po zakonu, ampak po strankarskih mišljenjih, ne moremo imeti zaupanja v tako vlado in bomo zato glasovali proti proračunu.

Nato je govoril poslanec HSS g. Predavec, ki se je obširno bavil s poslovanjem bank, zahteval nižanje obrestne mere ter kritiziral postopanje Državne hipotekarne banke, ki skuša uničiti oblastne denarne zavode. Govorila sta nato še Neudorfer in Pavle Radič, ki je kritiziral postopanje Hipotekarne banke, o kateri je naglašal, da je izključno le v službi beograjske čaršije.

Po govoru poslanca Šavlića je minister dr. Spaho odgovarjal na iznešene očitke priznavajoč njih upravičenost. Vlada večinoma je nato sprejela proračun, nakar je bila seja zaključena.

Poslednje srečke

dobrotvorne loterije Jugoslovenskega novinarskega združenja so še na razpolago v Ljubljani v traihah v Šelenburgovi in Prešernovi ulici, nadalje v upravi »Slov. Narod« in pri Kavčičevih bančni poslovalnici v poslojpu kina Matice.

Sezite po njih! Zrebanje se je pričelo v nedeljo in bo trajalo do 28. t. m. ter bodo seveda upoštewane vse tekom zrebanja kupljene srečke. Premija iznaša 250.000 Din glavni dobiček pa predstavlja viho v vrednosti 150.000 Din. Razen tega je še 13.000 drugih dragocenih dobitkov.

Krasna zmaga Kmečko-demokratske koalicije Občinske volitve v Brodu na Savi

Brod na Savi, 16. januarja. Pri včerajšnjih ponovnih občinskih volitvah je dosegla Kmečko - demokratska koalicija, ki je nastopila z enotno listo, krasno zmago. Kljub ogroženim napadom federalistov, ki so agitirali z ogroženim hrvatstvom, in ljuti kampanji radikalov, ki so zlorabljali državni aparat in dvigali velesrbsko zastavo, si je Kmečko-demokratska koalicija priborila večino, tako da je prišla brodska občina v njene roke. Pri zadnjih občinskih volitvah, ki so se vršile pred dvema mesecema, je dobil delovni blok, ki so ga tvorili SDS, HSS in delavci, 12 mandatov, meščanski blok federalistov, radikalov in židov pa ravno toliko, tako da se občinski svet ni mogel konstituirati. Pri včerajšnjih volitvah je dobila Kmečko - demokratska koalicija 13 mandatov, federalisti, klerikalci in frankovci skupno 6, radikalci 8 in židje 2. Drugi mandat so dobili židje z največjim ostanom, ki pa je bil le za en

Naročila in vse dopise, kiče...
Oglasni oddelki JUTRA, Ljubljana,
Priselnova ul. 4 Čekovni račun
pošta hranilnica Ljubljana, št. 1842

Telefon številka 2492

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene...
vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.-
Prislojba za šifro Din 3.-. Zbirne, dopisovanja in oglasi

Trgovskega ali reklamnega značaja vsaka beseda Din 5.-
Najmanjši znesek Din 10.-. Prislojba za šifro Din 5.-. Vse prislojbe
ne je uparati obenem z naročilom, sicer se oglasi ne priročijo

Sprejemanje malih oglasov za pri-
hodnji številko JUTRA se zaključuje
dan pred izidom lista ob 17 uri.
Pozneje sprejete oglasi bodo pri-
ročeni v naslednji številki lista.

Telefon številka 2492

Motorna vozila

Moto Guzzi
edini v Sloveniji, skoraj
nov, po ugodni ceni na
prodajni - Nardin in dragi,
mehanika delavica, Ljub-
ljana, Poljanska cesta 31.
813

Opel limuzina
16 KS, štiriletna, ugod-
no naprodaj. Na ogled pri
B. Luckmannu na Ahacel-
vi cesti 10. 1806

B. S. A.
motorno kolo, 3 1/2 HP, s
lahorim motorjem, akor-
saj nov, mehanika delavica, Ljub-
ljana, Poljanska cesta 31.
813

Opel

Kralj - Šk. Loka
Lastna mehanična poprav-
jalnica snežnih čevljev in
galos. 41005

Vulkanizirani
vse vrste v tovarni ser-
galos in snežne
gumijevе čevlje

Popraviljan kotlesa in mo-
torje P. Skarar, Ljubljana,
Rimska cesta 11. 12

Žaga
Ker sem prevzel za daljšo
doba 2 kmečki žagi v na-
jem v bližini kolovozov v
Zalcu, se tem potom vsem
interesentom, ki bi radi
dali svoj les v kakšno ža-
go za rezanje, najpogosteje
priporočam. - Cenjene po-
nudbe na oglasni oddelki
«Jutra» pod šifro «Vestno
delo». 1727

Služba dobi
zdravo, ne nad 1 let staro,
zelo dobro kuharico, ki bi
opravljala vsa domača
dela, sprejme s 1. februar-
jem ali pozneje same Pav-
el Mayr v Kranju. 1019

Gospodinjio
poštenega in večdega, za
oskrbo domačih vrstov in
poljskosaških nasadov -
sprejemno s 1. ali 15. febr.
v stalno službo. Plača s
priplačili po dogovoru. -
Josip Lenarčič, veleposred-
nik, Verbi pri Vrhniki. 954

Vrtarja
poštenega in večdega, za
oskrbo domačih vrstov in
poljskosaških nasadov -
sprejemno s 1. ali 15. febr.
v stalno službo. Plača s
priplačili po dogovoru. -
Josip Lenarčič, veleposred-
nik, Verbi pri Vrhniki. 954

Biro «Central»
Beograd, Vasina 6, prekrbi
najboljšo služinčadi za Beo-
grad in delo ter oddaja
službe kuharicam, blagajni-
čarkam, natakaricam, hiš-
nam, godbenikom, singlom
in raznim drugim uslužben-
cem. Ima poseben oddelki
tudi za pisarniško oskrbo
in službe. 240

Trgovskega pomočnika
manufakturne stroke - z
večletno prakso in prv-
ovrstnimi referencami spre-
jemam. Poudarje na oglasni
oddelki «Jutra» pod šifro
«Engro Ljubljana». 570

Podzastopnika
plačo in provizijo spre-
jemno Mlad, inteligentno,
vztrajno do uspeha, lahko
začetnik. Poudarje na ogl-
oddelki «Jutra» pod šifro
«Amerikanski sistema». 1695

Vzgojiteljico
vežo slovenskega in nem-
škega jezika, popolnoma
zanesljiva, ki je takoj spre-
jemna. Poudarje na oglasni
oddelki «Jutra» pod šifro
«Nastop takoj». 1051

Kot trg. vajenca
sprejemam takoj zdravca,
močnega in pridnega fanta
s deželo - s 1. apr. poštenih
staršev, s primerno šolsko
izobrazbo, kateri bi se po-
legi izučil tudi steklarke
obeti vsa okroba v hiši.
Naslov v oglasnem oddelku
«Jutra». 1018

Natakarico
sprejemam v boljše restav-
racije na deželi. Naslov v
oglasnem oddelku «Jutra». 1789

Akordanta
za izdelavo vseh vrst ope-
ke sprejemno. Poudarje na
Oglejski opazovalnici pod-
letja, Gornja Radgona. 1788

Pek, vajenca
močnega in zdravega, s
vso oskrbo v hiši spre-
jemno. Naslov v oglasnem
oddelku «Jutra». 1787

Točilca
zanesljivega in kavejše
zmožnega sprejemam takoj.
Naslov v oglasnem oddelku
«Jutra». 1807

Kvačkarica
za volnene stvari, dobi
dela. Naslov v oglasnem
oddelku «Jutra». 1823

Služkinjo
za vsa domača dela, zna-
no in spretno, za dvočlan-
sko družino sprejemam Po-
trebno, da govori tudi
nemško. Naslov v oglas-
nem oddelku «Jutra». 1818

Inteligentno gđč.

s perfektnim znanjem nem-
ščine, zmožna življanja in
kuhanja, sprejemam v po-
moč gospodinj. Naslov v
oglasnem oddelku «Jutra». 1784

Natakarico
pridno in pošteno, s nekaj
kavejše, ki bi pomagala
tudi v kuhinji, iščem. Po-
nudbe na oglasni oddelki
«Jutra» pod značko «Po-
stena 88». 1808

Pečovodjo
samskega, dobro izvešta-
nega iščem za takoj. Po-
nudbe na «Slovensko de-
javsko društvo», Amesta,
rue République, Nr. 83,
Moselle, Francija. 1800

Stenografinjo
za nemški in slovenski je-
zik sprejemam takoj, event.
začasno v odvetniško ple-
sarno v Ljubljani, Alek-
sandrova cesta 2/1. 1836

Potnika
za Ljubljano in okolice
sprejemam. Naslov v oglas-
nem oddelku «Jutra». 1838

Zastopstva
za Beograd
ter za jug in vzhod Jugos-
lavije sprejme agilen in
soliden Slovenec. Poudarje
pod «Zastopnik» na Pension
Central, Beograd, Kralja
Milana 44. 1733

Potnike (ce)
proti dobri proviziji, za
obiskovanje privat. strank,
za dobro idajo predmet -
sprejemam. Poudarje na
oglasni oddelki «Jutra» pod
«Kavaja 350 Din». 1793

Pletilja
Sušnik, Vodmat šte. 175
sprejme delo vseh vrst. 1830

Postrežnico
sprejemam za dvakrat na
dan. Povprašati v Beethov-
novi ulici 16/1, vrata 6 -
od 10.-11. ure. 1835

Železninar
vojašine prost, z dobrimi
referencami, želi službo -
event. tudi v kakšni drugi
strani. Nahaaja se še v ne-
odgovorni službi. Cenjene
ponudbe na oglasni oddelki
«Jutra» pod značko «Želez-
ninar 1000». 1720

Trg. pomočnik
mešane stroke, 29 let star,
samski, izkušen, dober pro-
dajalec, vreden, trezen, več-
leten samostojen poslovod-
ja, sposoben pisarniških
poslov. želi službe kjer-
koli - po nemški družinski
oskrbi. Cenjene ponudbe na
oglasni oddelki «Jutra» pod
«Nameštenje». 1968

Manufakturnist
z večletno prakso in s prv-
ovrstnimi referencami želi
poslovni ali stanovanjem.
Naslov v oglasnem oddelku
«Jutra». 1651

Prodajalka
ki je že delj časa samo-
stojno vodila trgovino me-
šanega blaga in specializir-
na z dobrimi spretnostmi,
agilna in zanesljiva, želi službe.
Dopise na oglasni oddelki
«Jutra» pod značko «Dobra
postrežba». 40292

Kuharica
z enoletno učno dobo. želi
službe. Gre k boljši dru-
žini ali v večjo restavraci-
cijo kot pomožna kuharica.
Poudarje na uprave «Jutra»
v Mariboru pod «Kuharica»
1849

Kateri urar
bi sprejel zdravca vajenca,
močnega in pridnega fanta
s deželo - s 1. apr. poštenih
staršev, s primerno šolsko
izobrazbo, kateri bi se po-
legi izučil tudi steklarke
obeti vsa okroba v hiši.
Naslov v oglasnem oddelku
«Jutra». 1018

Zidarski polir
absolutni gradbene strok.
šole, s 10 leti prakse, va-
žen tudi risarskih in dru-
gih pisarniških del. želi
službo kamorkoli in sicer
za takoj ali pa ob začetku
stavebnih sezon. - Poudarje
na oglasni oddelki «Jutra»
pod «444». 1796

Mesto blagajničarke
pri kakem večjem podjetju
ali trgovini želi vestna in
poštena gđč. zmožna kave-
jše. Cenjene ponudbe na
oglasni oddelki «Jutra» pod
«Kavaja 80.000». 1798

Zasebni tajnik
Boljši gospod s spretnostmi,
zanesljiv, v stalni službi,
išče postranski zaslužek
kot zasebni tajnik ali slič-
no. Izurjen je pisarniških
računov, blag. poslih ter
zmožen konverzije v slo-
venski, srbohrvaški in
nemški. Poudarje na ogl-
oddelki «Jutra» pod šifro
«Zasebni tajnik». 1801

Dekle
stare 20 let, trdnava v tr-
govini s mešanim blagom,
želi službe kjerkoli v me-
stu ali na deželi. Nastop
lahko takoj. Angela Pod-
goršek, Vojska 12, pošta
št. Vid nad Ljubljano. 1885

Modni atelje

Terenzija Stopar na Poljan-
ski cesti 19 sprejema gos-
podinje v učenje in kro-
jerisanje. 1809

Gospodične
sprejme šivilja za perilo
na poučevanje. Naslov v
oglasnem oddelku «Jutra». 1778

Prodajni

Filatelistom
priporočam da si nabavijo
pri meni stitke 500 raznih
znank od katerih je vsaka
znanka drugačna. za
30 Din Zbirka 1000 raznih
znank vsebuječa državne
Evrope, Azije, Afrike, Ame-
rike in Avstralije kjer je
vsaka znanka drugačna. -
za 65 Din Denar pošljite
naprej, a jaz pošljem na-
ročeno priporočeno in pri-
ložitim vsaki taki naročbi
svoj cenik znank ki vse-
buje cene, skoro od 600
raznih držav celega sveta.
Najstarejša trgovina znank
v SIS Izidor Steiner, Brod
na Savi. 40398

Priredelki
Ajdovo moko
po 5 Din koruzni zdrob po
Din 3.50, prvovrstne izdelke
od 25 kg naprej pošilja
Pavel Sedelj, umetniški
Javorik Gorenjsko 40396

Krompir
lep, debel in zdrav dobav-
lja na vagon - Franc
Stoj, trg. «Studenci pri
Sevnici». 1640

Krompirja
in orehov, izbrano blago,
kupim vsako množino. Če-
ne franko vagon Poudarje
pod «Krompir» na oglasni
oddelki «Jutra». 1819

Kupim
najceneje in najprejznejše
nudi M. Gostinčar - Siv
Petra cesta 38. 917

Vsakovrstno zlato
kupuje po najvišjih cenah
Černe - juvelir
Ljubljana, Wolfova ulica 38

Poljskih tračnic
že rabljenih, kupim več-
štev metrov Cenjene po-
nudbe na oglasni oddelki
«Jutra» pod «Tračnice». 1794

Steklenic
od gnila kupi vedno vsako
množino tvornica Ideo,
Kranj. 1814

Salonsko omarico
visoko, ozko, približno 7
predelci, v Biedermeier-
slogu kupim Poudarje pod
«Omarica 1000» na oglasni
oddelki «Jutra». 1820

Stari «Ideal»
pisalni stroj kupim. Na-
slov pove oglasni oddelki
«Jutra». 1837

Posred
2 krasni parceli
v g. g. l. n. naprodaj blizu
kolovozov. Naslov v oglas-
nem oddelku «Jutra». 951

Stanovanjsko hišo
poceni prodam radl selitve
Cesta na Brezje šte. 8 -
Pobrezje pri Mariboru. 1823

Premog, drva, koks
in ogije nudi družba
«Dijava» Dunajska cesta 46
(poleg Iv. Zakotnika) te-
lefon 2820

Pilni stroj
št. 8-60 cm, malo rabljen,
prodam. Naslov v oglas-
nem oddelku «Jutra». 1842

Vsakovrstni trd les
kakor bukev, javor, lipo,
oreh, brešnja, hrast, jel-
šo in hrast bi dobavjal
več vagonov pošten in so-
lidi trdniki. Reflektira se
je na osebnih prevzem in
plačilo pri prevzemu na
postajah. Reflektira naj
sporočijo ceno za m³ od
posameznih vrst na oglasni
oddelki «Jutra» pod šifro
«Trdi les». 1783

Vrtalni stroj
in 2 vretenški steklenic
prodam. Naslov v oglas-
nem oddelku «Jutra». 1792

Žago
(venezijanski jarem), skoro
popolnoma novo in le ma-
lo rabljeno prodam pod
ugodnimi pogoji radi na-
haje jaremnika na elektr.
pogon. Pojanila daje rav-
nateljstvo zdravilista Ra-
gaska Slatina. 1796

Žaket
s telovnikom, za srednje
postavo, poceni naprodaj
na Rimeki cesti št. 23/f.
1831

Javor
okrogel, prima, od 30 na-
prej, 1 vagon takoj proda
Mangert, poštni pedal 44,
Ljubljana. 1785

Kompletno jedilnico
(Aldetech) s dekoracijem
divnanom ugodno prodam.
Naslov v oglasnem oddelku
«Jutra». 1779

Šupa
od vseh štirih strani obbita,
dolga 10 m, široka 6 m, v
dobrem stanju, pripravna
na hišo, poceni naprodaj na
Opakarski cesti šte. 3. 1837

Naslove malih oglasov

pošiljamo le tedaj, če vprašalec
priloži v znakih pristojbino
Kdor želi prejeti naslove od oglasov, ali kako drugo pojasnilo, naj
vedno priloži to malo pristojbino, sicer ne bo prejel odgovora.
Din 2.-
OGLASNI ODDELEK «JUTRA».

Iščem odjemalce
za navadno moško perilo,
delovne površne oblike,
otroške oblike in pred-
pasnika. Poudarje pod šifro
«Trdnost» na oglasni od-
delki «Jutra». 1810

Kmetško posestvo
manjšo, na Stajerskem ali
Kranjskem kupim. - Po-
nudbe z navedbo cene in
pogojev, pozneje kupim, ali
«Jutra» pod «Dve osebi»
601

Gostilna
s kovačnico
naprodaj v prometnem kra-
ju Slovenije. Pripravno za
žago, vodna moč, 15 minut
od stanice, cena niska. -
Golob Jakob, Faka, Vole-
nje. 1832

Lokal
na prometnem prostoru vza-
nem pod ugodnimi pogoji
v najem. Naslov v oglas-
nem oddelku «Jutra». 1883

V najem
Mizarju
oddam prostor za delavni-
ko Janko Predovič, Po-
ljanska cesta 72. 1658

2 zelenjadna vrta
večja, odda v najem E.
Popovič, Cesta v Mestni
log 15. 1843

Pozor, trgovci
tudi začetniki ali začetnice,
ki si hočete ustanoviti sra-
čo na deželi, se vam nudi
ugodna prilika na promet-
nem kraju ter blizu želez.
postaje v okolici Maribora.
Poudarje na oglasni oddelki
«Jutra» pod šifro
«Mirna stranka». 1805

Stanovanje
3 sobe, kuhinje, prikliti-
namo oddam v podprilji-
kovanem stanju. Naslov v
oglasnem oddelku «Jutra». 1813

Stanovanje
oddam na periferiji mesta
stranki brez otrok. Povr-
nitni mora adaptacije in pla-
čati najemnino za 1 leto
naved. Poudarje na oglas-
nem oddelku «Jutra» pod šifro
«Mirna stranka». 1805

Stanovanje
3 sobe, kuhinje, kopalnice,
predobro in prikliti, elek-
trični parket, event. kos
vrta, nova hiša, po smeri
ceni oddam. Naslov v ogl-
oddelku «Jutra». 1783

Stanovanje
3-5 sob z vsemi prikliti-
namo oddam s 1. februarjem
mirna stranka 4 oseb. Po-
nudbe na oglasni oddelki
«Jutra» pod šifro «Spomlad-
raba». 1791

Sobe
3 sobe, kuhinje, kopalnice,
predobro in prikliti, elek-
trični parket, event. kos
vrta, nova hiša, po smeri
ceni oddam. Naslov v ogl-
oddelku «Jutra». 1783

Stanovanje
3-5 sob z vsemi prikliti-
namo oddam s 1. februarjem
mirna stranka 4 oseb. Po-
nudbe na oglasni oddelki
«Jutra» pod šifro «Spomlad-
raba». 1791

Sobe
3 sobe, kuhinje, kopalnice,
predobro in prikliti, elek-
trični parket, event. kos
vrta, nova hiša, po smeri
ceni oddam. Naslov v ogl-
oddelku «Jutra». 1783

Stanovanje
3-5 sob z vsemi prikliti-
namo oddam s 1. februarjem
mirna stranka 4 oseb. Po-
nudbe na oglasni oddelki
«Jutra» pod šifro «Spomlad-
raba». 1791

Stanovanje
3-5 sob z vsemi prikliti-
namo oddam s 1. februarjem
mirna stranka 4 oseb. Po-
nudbe na oglasni oddelki
«Jutra» pod šifro «Spomlad-
raba». 1791

Stanovanje
3-5 sob z vsemi prikliti-
namo oddam s 1. februarjem
mirna stranka 4 oseb. Po-
nudbe na oglasni oddelki
«Jutra» pod šifro «Spomlad-
raba». 1791

Stanovanje
3-5 sob z vsemi prikliti-
namo oddam s 1. februarjem
mirna stranka 4 oseb. Po-
nudbe na oglasni oddelki
«Jutra» pod šifro «Spomlad-
raba». 1791

Stanovanje
3-5 sob z vsemi prikliti-
namo oddam s 1. februarjem
mirna stranka 4 oseb. Po-
nudbe na oglasni oddelki
«Jutra» pod šifro «Spomlad-
raba». 1791

Stanovanje
3-5 sob z vsemi prikliti-
namo oddam s 1. februarjem
mirna stranka 4 oseb. Po-
nudbe na oglasni oddelki
«Jutra» pod šifro «Spomlad-
raba». 1791

Stanovanje
3-5 sob z vsemi prikliti-
namo oddam s 1. februarjem
mirna stranka 4 oseb. Po-
nudbe na oglasni oddelki
«Jutra» pod šifro «Spomlad-
raba». 1791

Stanovanje
3-5 sob z vsemi prikliti-
namo oddam s 1. februarjem
mirna stranka 4 oseb. Po-
nudbe na oglasni oddelki
«Jutra» pod šifro «Spomlad-
raba». 1791

Stanovanje
3-5 sob z vsemi prikliti-
namo oddam s 1. februarjem
mirna stranka 4 oseb. Po-
nudbe na oglasni oddelki
«Jutra» pod šifro «Spomlad-
raba». 1791

Stanovanje
3-5 sob z vsemi prikliti-
namo oddam s 1. februarjem
mirna stranka 4 oseb. Po-
nudbe na oglasni oddelki
«Jutra» pod šifro «Spomlad-
raba». 1791

Stanovanje
3-5 sob z vsemi prikliti-
namo oddam s 1. februarjem
mirna stranka 4 oseb. Po-
nudbe na oglasni oddelki
«Jutra» pod šifro «Spomlad-
raba». 1791

Stanovanje
3-5 sob z vsemi prikliti-
namo oddam s 1. februarjem
mirna stranka 4 oseb. Po-
nudbe na oglasni oddelki
«Jutra» pod šifro «Spomlad-
raba». 1791

Stanovanje
3-5 sob z vsemi prikliti-
namo oddam s 1. februarjem
mirna stranka 4 oseb. Po-
nudbe na oglasni oddelki
«Jutra» pod šifro «Spomlad-
raba». 1791

Stanovanje
3-5 sob z vsemi prikliti-
namo oddam s 1. februarjem
mirna stranka 4 oseb. Po-
nudbe na oglasni oddelki
«Jutra» pod šifro «Spomlad-
raba». 1791

Logatec

Gospodična, ki je prešla
pozdrav od motociklista -
Naslov pove oglasni
oddelki «Jutra» pod
šifro «Simpatija». 1850

Čuk na palci
izide 1. februarja t. l. v
Celju. Za dobre dopise na
oglasni oddelki «Jutra» pod
šifro «Uporabni občan» v
Celju. 1780

Ženitve
Katera mlada gđč.
se želi poročiti s mladim
obrnikom. Denar postran-
ska stvar. Takojšnje po-
nudbe pod «Zora» na po-
družnico «Jutra» v Celju.
1781

Za svojega prijatelja
po celstati kriviči ločenega
trgovca želim istokot, pre-
možnejšo damo Dopise na
oglasni oddelki «Jutra» pod
«Nosebitnost». 1815

Alasba
Izboren klavir
ugodno prodam - tudi na
obroke. Naslov v oglasnem
oddelku «Jutra». 1844

Živali
Springel spanieli
mladitci, šestokrvni, napro-
daj Jurkovič, Ljubljana,
Krakovska ulica šte. 20.
1800

Izgubljeno
Lovsko puško
sem našel na Celovški c.
Dohi se na Selu 47, Moste
1799

Razno
V blag spomin
gospo Franje Pintarjeve -
namesto venca, daruje uče-
ljalstvo osnovne šole v
Rajsvilici rečni družini
105 Din. 1811

Kapital
Katera dama
posodi 20.000 Din za izrabo
ugodne prilike. Nudim po-
polno krije. Poudarje pod
«Skupna korist» na oglasni
oddelki «Jutra». 1840

Dopisi
Črnolasa dama
ki je v sredo posila v
upravi šifrirano pismo s
sporočilom, da bo v nedeljo
ob istem času in na
istem prostoru v kavarni
«Zvečda» naj dvigne v
upravi pismo pod isto šifro
1847

Mlad mož
v zakonu varan. želi spo-
znajna s blago dušo, ka-
tera bi mu našla življen-
je. - Dopise na oglasni
oddelki «Jutra» pod šifro
«A. L.». 1795

«Ravnatelj»
Dvignite v oglasnem od-
delku «Jutra» odgovor na
«Lepo simo». 1782

Plemenitost 100
Dvignite pismo. 1812

Mlad gospod
želi dopisovati s gospodi-
čno s svojim stanovanjem,
radi pozneje ženitve. Do-
pise pod šifro «Vijolina»
na oglasni oddelki «Jutra»
1804

Mestni pogrebni zavod.
Naznanjamo vsem prijateljem in znan-
cem, da je danes 16. jan.
1928 ob 5. uri zjutraj preminul naš ljubljani
soprog, oče, brat, tast,
svak in stric

dr. Fran Mohorič
sodni svetnik in priv. docent zagrebške univerze

po težki, mukepolni bolezni.

Pogreb našega zlatega pokojnika se vrši v torek 17. januarja ob
4. uri popoldne od doma žalosti - Bleiweisova c. 20 na pokopališče
k Sv. Križu.

Maša zadušnica se bo darovala v sredo 18. t. m. ob 7. uri zjutraj
v cerkvi Mar. Oznanjenja.

V Ljubljani, 16. januarja 1928.

Kamila dr. Mohoričeva roj. Baš, soproga,

Vera Kumeljeva, učiteljica, Milena Mohoričeva, cand. phil., Stana
Mohoričeva, gimnazijka, hčere. - Ignac Mohorič, pošestnik, brat.

Metod Kumelj, strok. učitelj, zet. - Vsi ostali sorodniki.

60. Kralj si je dal krono na glavo in je
ukazal svojemu bobnarju, naj s globo vse
državljanke. Bambram! Bambram! je za-
ropotal po loču in prebivalci šabjega kra-
jstva se jadrno priskakali z vseh vetrov.
Minister kvak in general Muhojedov sta bila
seveda prva na mestu.

59. Princ Zelenjak, ki je s grozo opazoval
vse to, je se skokoma ubral k očetu. Kralj
se je silno prestrašil. »Oho,« je vzkliknil,
»hudo čarovnica je že spet na delu? To
pot mora biti konec njenih grobilj, pa da
me stane življenje!

60. Kralj si je dal krono na glavo in je

Zane Grey:

Železna cesta

Roman.

»Le kaj, prekleto!« je obupano vzkliknil Neale.
»Oh, preiskati morava poti po tem črnem hribovju. Morda najdeva Slingerlanda.«

In začelo se je iskanje, brezumno, obupno in breznaidejno z Nealove strani, zvesto, bistrooko in drzno s strani njegovega prijatelja. Neale je bil kakor divjak. Oprednosti ni poznal, dobrega sveta ni slišal. Samo železna cowbojeva roka je čuvala njega in njegovo žival. Treba je bilo iskati vode in trave in jesti, a Neale kakor da ni več mislil na to. Le redko je spal ali počival ali zaužil kak grizljaj. Na vsakem holmu in v vsaki dolini ju je čakala nevarnost, da srečata Sjuze. Neale bi se jih bil razveselil; v blaznosti svojega gorja bi bil z razprostrtimi rokami planil v smrt.

Klatila sta se blizu in daleč, zmerom ob strugah rek, uvažujoč, da si je Slingerland gotovo izbral kak kraj ob vodi, ako se je preselil. Marsikatera pot ni vodila nikamor; mnoga sled kopit je zbudila upe, ki so ostali jalovi. Pokrajina wyominških gričev je bila samotna in divja in je vodila iskalca za nos, zakaj v dveh tednih neprestanega jahanja nista našla niti ene človeške sledi. Neale in King sta porabila vso svojo pičlo zalogo živil, pometala proč vso opremo razen mošnje s soljo — in sta blodila dalje, vse dalje, preživljala se z mesom živali, ki sta jih spotoma ubila.

Tedajci pa sta pri nekem bobrovem jezu povsem nenadejano naletela na dva nastavarja. Že prvi pogled teh dvojic jima je razodel, da vesta, česa iščeta cowboy in Neale.

»Dober dan!« je pozdravil Larry. »Prekleto dobro nama de, da spet vidiva ljudi. Razen vaju dveh še nisva srečala žive duše, odkar iztikava po tem ogabnem hribovju.«

29

»To se vama pozna, prijatelj!« je odvrnil nastavar; »nihče ne bi mogel dvomiti o tem.«

»Slingerlanda iščeva. Ali ga poznate?«

»Ala poznam že mnogo let. Pred tednom dni je šel tod mimo — tik po velikem nalivu, jeli, Bill?«

»In je bil — sam?« je vprašal Larry z zastajajočim glasom.

»Da, kar žalost ga je bilo pogledati. Dejal je, da je izgubil svoje dekletce; ves strj je bil videti.«

»Izgubil jo je!«

»Hm, trdil je, da je niso ugrabili rdečkokožci,« je zamišljeno rekel nastavar. »Slingerlanda Sjuzi ne mrzijo, ker kupčuje z njimi. On —«

»Brž, brž!« mu je segel Neale v besedo. »Kaj se je zgodilo z Allie Lee?«

»Eh, človek mladi, midva veva samo to, kar nama je povedal Al,« je odgovoril nastavar. »Rekel je, da je bil pustil deklico prvi-krat samo doma. Ko se je vrnil, ni našel drugega kakor žerjavico. Vse je bil vrag odnesel, deklice je bilo izginilo, ostali so samo sledovi kopit in črevljev treh ali štirih ljudi. Al jo je ubral za njimi. Tedaj se je ulila ploha, še tisto noč, in moral je zahvaliti Boga, da ni utonil. Drugi dan ni bilo sledov več videti. Še nekaj dni je iskal, nato je izgubil upanje. Rekel je, da je gotovo že mrtva — češ, ona ni tistega kova deklice, da bi pri takih lopovih čakalo drugega jutra. Malo prida ljudstvo prihaja zdaj iz zlatih rudnikov in roji po de-želi. Midva z Billom se nič ne ogrevava za to prekleto železnico. Vso deželo nam bo pokvarila; lovcu ni več obstanka v teh krajih.«

Nekaj tednov nato je prišel v tabor North Plate mršav in raztrgan cowboy, vodeč s seboj iznemoglega konja, na čigar hrbtu je omahoval in nihal jezdec, ki je bil privezan k sedlu.

Prizor ni bil tak, da bi bil zanimal kogarkoli razen postopačev in radovednežev, zakaj take stvari niso bile v tistih dneh nič ne- navadnega. Kljuse je imelo na vratu brazgotine od svinčenk; jez- dečeva košulja je bila krvava; mršavi pešec je nosil roko v obvezi.

Neale je ležal in bolehal za globljo rano, nego je bila strelna luknja v njegovem boku. Noč in dan mu je Larry stregel ali pa je sedel ob njegovi postelji ali spal pri njem v baraki na kraju tabora. Pretresljaj, žalost, glad, iznemoglost, izguba krvi in nespanje — vse to je spravilo Warrena Neala tik na rob groba. Nič mu ni bilo mar, ali umre ali ostane živ. Samo zvesti, potrpežljivi prijatelj se je boril z vročico, z gorjem in pojeanjem življenjske moči.

Baxter in Henney sta posetila North Plate in sta se oglasila pri Nealu; kasneje je prišel tudi šef in je ukazal Larryju, naj spravi Neala v štabne šotore. Vsi so bili dobri do njega, polni skrbi in resnobe. Pogrešali so ga. Člani njegovega štaba so poznali neobičajno zgodbo Warrena Neala; uganili so bili njen romantični razvoj in so obžalovali tragedijo. Storili so vse, kar so mogli, in rano- celnik si je prizadeval na moč; toda samo nega Larryja Kinga, njegova prisotnost in njegov bistri pogum so rešili Neala smrti.

Ozdravel je in vrnil se je na delo, spremljan po cowboju, svo- jem zvestem pomočniku.

V tem taboru z vsem njegovim marljivim trudom in zmedenim dirindajem so le redki poedinci, s katerimi je bil Neale v tesnejših stikih, opazili čudno izpremembo njegove notranjosti. Inženjerji pa so ugotovili, da ni več tako sposoben, tako odločen in tako natančen z delom, kakor je bil. Njegovo navdušenje je ponehvalo. Cowboy, ki se ni ganil od njega, je bil edina priča nenadnih napadov mrke raztresenosti, glodajoče, brezupne, neuspavne bolesti in večnega kesanja. In med tem, ko je postajal Neale zanikaren v svojih dolž- nostih, je naraščala železna zvestoba Larryja Kinga.

Neale je začel piti in igrati. Cowboy se je s prošnjami in doka- zovanjem dolgo boril zoper ta novi način življenja, in ko je videl, da ga ne more ne pregovoriti ne vplivati nanj, je tudi on začel piti in igrati. In tedaj so opazili, da Neale nikoli ne trpi pod vplivom alkohola in da pri kvartah ne izgublja znatnih vsot. Cowboy je zlival vsebino njegovega kozarca pod mizo in mu je spravljal do- bre kvarte v roke.

Svetovno znane original **EMAJLIRANE**

prave Lutzove peči

prvovrsten fabrikat tvornice **Wwe. LUTZ & SOHNE BLUDENZ**

IN EMAJL TABLICE Z NAPISOM
ima v Jugoslaviji v zalogi samo inž. MATE GUZELJ Ljubljana, Šiška, Jernejeva cesta šte. 5 (blizu cerkve Sv. Jerneja), na dvoriš- ču pod hišo Celovška cesta 58.

Lepo nagrado za stanovanje

dobi oni, kateri mi do 1. II. t. l. preskrbi- šedno stanovanje v centru mesta s trem ali več sobami, kabinet, sobo za služkinjo, kopalnico in pritlikinami. 1. 5. se moram že seliti. — Naslov pove oglašni oddelek »Jutra« ali se pošljejo ponudbe pod šifro »Nagrada za stan.«

Nastranova moka je najboljša.

Zahtevajte cenik! Edino zastopstvo: **BELEC MIŠKO**, komisija-agentura **Ljubljana, Dunajska cesta 7.**

Mlado lice

„**ELSA - FLUID**“

lahko očuvate do kasne starosti, ako ste za to skrbeli, predno je lice začelo veneti. Mladeniško svežino treba ču- va- ti, dokler ne mine. Rabite za nego Va- šega telesa, Vašega lica, Vaših rok in Vaših las:

I. Fellerjevo pravo kavkaško poma- do za zaščito lica in kože, ona vam izgadi gube in brazgotine, dela kožo gibko in nežno briše sledove staranja, ustvarja mladost in lepoto. Iznemadilo Vas bo, s kakšno brzino izginjajo solnčne pege, kožne brazde, rudečilo nosa, mozolji, zajedavci in drugi vsa- kovrstni nedostatki kože.

II. Fellerjevo močno pomado za rast lasi, katera preprečuje izpadanje las, prerano osivljenje, čisti lasne luskinje, dela lase mehke, gibke, bujne ter po- spešuje njih rast.

Za poizkus 2 lončiča ene ali po 1 lončič od vsake Elsa-pomade z omotom in poštino vred za 38 Din.

III. Elsa-milo zdravja in lepote, ka- tero ni samo parfimirano toaletno mi- lo, temveč vsebuje v sebi tudi medi- cinsko preizkušane, dobro delujoče se- stavine, katere prodirajo v Vašo kožo in vzdržujejo zdravo, lepo, mlado in Vašo zunanost mladeniško svežo.

Fellerjeva prava mila zdravja in lepote so:

- ELSA-lilijino mlečno milo
- ELSA-rumenjakovo milo
- ELSA-glicerin milo
- ELSA-boraks milo
- ELSA-katranovo (šampon) milo
- ELSA-milo za brljanje.

Poizkusite jih! Nikdar ne bode- te rabili druga mila!

Za poizkus 5 komadov Elsa-mila z omotom in poštino vred 52 Din.

V Vašem lastnem interesu je, da pošljete denar vnaprej, ker plačati po povzetju radi poštinskih stroškov 10 Din več.

Naslov označite jasno: Lekarnar **EUGEN V. FELLER**, Stubica Donja, Elsatrg 245. Hrvatska.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani

SE JE PRESELIL

in posluje od 16. januarja 1928 dalje v lastnih prostorih

na AMBROŽEVEM TRGU št. 7

(Postaja cestne elek. železnice pri Št. Peterškem mostu) Telefon 2015

P. n. občinstvo se naproša, da se v slučaju potrebe zgłosi v uradnih prostorih na Ambroževem trgu 7, pritličje levo, kjer je zavod vsak čas in ob vsaki uri na razpolago.

P. n. občinstvo se dalje opozarja, da prevzema zavod prepeljave umrlih v Ljubljano ali iz Ljubljane, v tu- in inozemstvo po najnižjih cenah. Velika zaloga vsakovrstnih lesenih in kovinskih krst ter vseh drugih po- grebnih potrebščin.

NAJCENEJE se kupi v novi DELIKATESI

K. JARC „PRI TURISTU“

DUNAJSKA CESTA 7.

St 1033-28, ref. IX

Razpis.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje od- dajo

kleparskih in krovskih del

za palačo »Delavske zbornice« na Mikloši- čevi cesti v Ljubljani.

Vsi potrebni razpisni pripomočki in po- datki se dobe, počeni s 14. januarjem 1928, med uradnimi urami v mestnem gradbenem uradu, Šolski drevored 2/II. Ponudbe je vložiti najkasneje do 28. januarja 1928 do 11. ure dopoldne pri imenovanem uradu.

Mestni magistrat ljubljanski, dne 11. januarja 1928.

Največja nemška renomirana tvornica

avtomobilov „OPEL“

je znižala radi znatno povečanega prometa za NOVE MODELE 1928. cene

MALI OPEL:					D nariev
4/16 HP,	4 cilindri,	2 seježa,	2 vrata,	standard izvedba	40.000.—
4/16 "	4 "	4 "	2 "	standard izvedba	45.000.—
4/16 "	4 "	4 "	3 "	luksuzna izvedba	56.000.—
4/16 "	4 "	4 "	4 "	Taxi „Landaulet“	64.000.—
4/16 "	4 "	4 "	2 "	luksuzna limuzina	55.000.—
4/16 "	4 "	poslovni avto (oproščen drž. takse)			43.000.—
4/16 "	4 "	dostavljalno vozilo, zaprto			45.000.—
		Traktor			45.000.—

SREDNJI OPEL:				
7/35 HP, s 6 cilindri izide februarja				

VEČJI OPEL:				
10/40 HP,	4 cilindre,	2 sedeža,	luksuzna izvedba „šport“	70.000.—
10/40 "	4 "	4 "	standard izvedba „Taunus“	72.000.—
10/40 "	4 "	6/7 "	standar izvedba „Torpedo“	90.000.—
10/40 "	4 "	4/5 "	limuzina izvedba „Sedan“	85.000.—
10/40 "	4 "	6 "	Landaulet izvedba „Taxi“	95.000.—
10/40 "	4 "	6/7 "	Pullman-limuzina	110.000.—

VELIKI OPEL:				
15/50 HP,	6 cilindrov,	4/5 sedežev,	„Touring“	105.000.—
15/50 "	6 "	6/7 "	„Touring“	125.000.—
15/50 "	6 "	4/5 "	Limuzina „Sedan“	110.000.—
15/50 "	6 "	6/7 "	Limuzina „Grand luxe“	135.000.—

RAZNO:

10/40 HP,	1 1/2 ton. šasi	60.000.—
10/40 "	1 1/2 " tovorni auto.	70.000.—
10/40 "	1 1/2 " šasi, podaljšani	70.000.—
10/40 "	1 1/2 " tovorni auto, podaljšani.	80.000.—

OMNIBUSI PO VELIKOSTI!

Vse franko vsake SHS postaje, s kompletnim priborom in rezervo! Ako vzamete prvorazredno izvedbo potem „OPEL“ nima tekmeča (konkurenta). Prospekte pošlje zastonj:

Generalno zastopstvo za Slovenijo, Hrvatsko in Dalmacijo:

„OPEL“ Zagreb, Ilica 73.

Naznanjam

da sem otvoril odvetniško pisarno 17. januarja 1928

dr. HINKO SCHREINER

v Slovenigradcu, Glavni trg.

Naznanilo preselitve!

Odvetnik

dr. Stanko Sajovic

naznanja

da je preselil svojo odvetniško pisarno iz Gornjega grada v

Kranj

(Štampiljarjeva hiša, preje pisarna g. dr. Hinka Schreinerja).

RAZPIS.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani razpisuje oddajo

električne inštalacije

za hiše ob Miklošičevi cesti v Ljubljani.

Vsi potrebni podatki se dobe med uradnimi urami pri podpisnem uradu Gledališka ulica za Din 100.—

Pravilno sestavljene ponudbe je vložiti pri podpisnem uradu do 28. t. m., 12. uri opoldne.

Pokojninski zavod za nameščence, Ljubljana.

Preselitveno naznanilo!

KOMERCIJALNA BANKA D. D.
PODRUŽNICA LJUBLJANA
(Afilacija banke Čeho-Slovaški Legiji v Pragi)

se je preselila v novo urejene prostore na Mestnem trgu šte. 5.